

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองเก่าลพบุรี เป็นเมืองเก่าเล็ก ๆ เมืองหนึ่ง ที่มีความสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อย่างยิ่งเมืองหนึ่งของประเทศไทย มีหลักฐาน ร่องรอยของความเจริญหลายยุคหลายสมัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลาหลายพันปี **เมืองเก่าลพบุรี**จึงไม่เคยห่างหายไปจากความทรงจำของทุกยุคทุกสมัย ลพบุรีเคยเป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศมาตั้งแต่สมัยโบราณ ถูกเลือกให้เป็นที่ตั้งแห่งที่ ๒ ของประเทศมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๒๗ แห่งกรุงศรีอยุธยา ปี (พ.ศ. ๒๒๐๙-๒๒๓๑) ในสมัยนั้นมีการติดต่อกับต่างชาติหลายเชื้อชาติ ได้รับความรู้ด้านศิลปะวิทยาการมากมาย ได้รับอิทธิพลทางด้านสถาปัตยกรรมตะวันตกในการสร้างสิ่งก่อสร้างที่กลายมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติมาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ประตูลี้ ป้อมปราการ เป็นต้น และที่ปรากฏหลักฐานเด่นชัดอีกสมัยหนึ่งคือ ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๕๐๐) ลพบุรีได้ถูกพัฒนาให้เป็นเมืองทหารอย่างเด่นชัด ทำให้กิจการด้านการทหารของลพบุรีมีความสำคัญมากเป็นอันดับ ๒ รองจาก กรุงเทพมหานคร ในยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย รว พ.ศ. ๒๔๘๐ มีทหารบกหลายเหล่าตั้งอยู่ที่ลพบุรีได้แก่ เหล่าทหารราบ เหล่าปืนใหญ่ หน่วยรบพิเศษ และทหารอากาศได้แก่ กองบิน ๒ และสนามบินฝึกซ้อมใช้อาวุธร่มว่องคอม นอกจากนี้ลพบุรียังมีสนามบินของกองทัพบกและกองทัพอากาศอยู่หลายที่ ลพบุรียังชื่อได้ว่าเป็นศูนย์กลางการบิน เฮลิคอปเตอร์ ของไทยอีกด้วย เพราะศูนย์กลางการบินเฮลิคอปเตอร์ทั้งทหารบกและทหารอากาศ ต่างตั้งอยู่ในจังหวัดลพบุรี และมีการวางแผนเมืองใหม่ โดยแยกชุมชนและสถานที่ราชการออกจากเมืองเก่า โดยย้ายศาลากลางจังหวัดจากบริเวณ พระนารายณ์ราชนิเวศน์มายังสถานที่ตั้งในปัจจุบัน ทำให้ดูสง่างามกว่าเดิม นอกจากได้ชื่อว่าเป็นเมืองทหารแล้ว จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้พัฒนาเมืองลพบุรี ให้เป็นเมืองที่ทันสมัยแบบฝรั่ง โดยการสร้าง **อาคารและสิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนมากแบบ อาร์ต เดโค หรือที่เรียกว่า “สถาปัตยกรรมสมัยใหม่”** (Modern architecture) ขึ้นหลายแห่ง เช่น ตึกปฏิบัติการแพทย์ โรงพยาบาลอานันทมหิดล ตึกเอราวัณ โรงภาพยนตร์ทหานบก โรงแรมทหานบก เป็นต้น **ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากยุโรปและอเมริกาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒**

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ (Modern architecture) คือสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับลักษณะที่เรียกว่า “สมัยใหม่ (Modernism)” มิได้หมายถึงวิวัฒนาการล่าสุดของสถาปัตยกรรม เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการก่อสร้าง โดยเฉพาะการใช้กระจก เหล็กและคอนกรีตเสริมเหล็ก ภายใต้คิดว่า การออกแบบอาคารควรยึดวัตถุประสงค์ของอาคารนั้น ๆ ตามหลักคติคำนึงประโยชน์ (functionalism) เน้นความเรียบง่ายตามคติเจลิเนียม (minimalism) และการปราศจากการตกแต่ง^๑

อีกทฤษฎีหนึ่ง^๒ กล่าวว่าสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เป็นผลสะท้อนจากการวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีและวิศวกรรม ซึ่งจะเห็นได้จากวัสดุก่อสร้างใหม่ ๆ เช่น เหล็ก เหล็กกล้า คอนกรีต และ แก้ว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิวัติอุตสาหกรรม ที่ทำให้เกิดวิธีการก่อสร้างใหม่ ๆ เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นการนำรูปแบบอาคารทันสมัยในแบบตะวันตกยึดแนวรูปเรขาคณิต ตัดทอนสิ่งประดับตกแต่งอาคาร เน้นความสัมพันธ์ของรูปทรงพื้นผิวและเส้นตรงของส่วนประกอบอาคาร มีลักษณะคล้ายกล่อง มีกันสาด และก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ แปลมาจาก Modern Architecture องค์กร DOCOMOMO เรียกว่า “สถาปัตยกรรมโมเดิร์น” สถาปัตยกรรมนี้มีกำเนิดมาจากต่างประเทศ คือแถบยุโรปและอเมริกามาก่อน และได้แผ่ขยายมาในเมืองไทย เป็นการรับอิทธิพลตะวันตก และมีความคิดในการบุกเบิกสถาปัตยกรรมยุคใหม่โดยสถาปนิกไทยรุ่นใหม่สำเร็จการศึกษาจากยุโรป และได้นำเข้ารูปแบบสถาปัตยกรรมใหม่เหล่านี้มาด้วย การศึกษาสถาปัตยกรรมแบบตะวันตกในสยามสมัยรัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้กล่าวไว้ว่า สถาปนิกไทยสนใจแต่รูปแบบเท่านั้น ยังไม่ได้พบการถกเถียงประเด็นทางปัญญาอะไรที่ลึกซึ้งที่อยู่เบื้องหลังแบบดังกล่าวเลย อย่างเช่น สุนทรียแห่งเครื่องจักร อันเป็นหัวใจของสถาปัตยกรรมโมเดิร์น และทราบว่า งานชนิดนี้เป็นงานที่ผลิตขึ้นมาเพื่อตอบสนองมวลชน ใช้งานได้ทนทาน ราคาถูก มาจากเยอรมันนีและออสเตรเลีย และแพร่หลายในยุโรป

จากการศึกษาพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมอดีต ปัจจุบันและอนาคตของประเทศไทย ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า “กลุ่มสถาปนิกไทยที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างประเทศได้ออกแบบอาคารที่มีแนวทางของรูปแบบสถาปัตยกรรมในแบบตนเอง โดยรับแนวคิดเรื่องอิทธิพลสมัยใหม่ และการลอกเลียนแบบอย่างตะวันตก มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับอากาศเมืองร้อนและฝน การออกแบบตามหลักการประหยัดที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ เพื่อสะท้อน^๓

^๑ ชาตรี ประกิตนันทการ, “ศิลปะคณะราษฎร” ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร (กรุงเทพฯ:มติชน, ๒๕๕๒),

^๒ สิทธิพร ภิมยรัตน์, วิวัฒนาการของชุมชนและการวางผังเมืองในประเทศไทย; หนังสือการออกแบบผังเมือง กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๐), ๓๒.

^๓ วิมลสิทธิ์ หรียงกูร และคนอื่นๆ, การพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมอดีต ปัจจุบันและอนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระราชนิพนธ์, ๒๕๓๖), ๔๖.

หนังสือ ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร ได้กล่าวถึง การสร้างงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่สะท้อนยุคสมัยและความเจริญก้าวหน้าในเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองของคณะราษฎรที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติการปกครองหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕-พ.ศ. ๒๔๙๐ เพื่อเป็นอนุสรณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยแบ่งเป็น ๒ รูปแบบ คือ สถาปัตยกรรมทันสมัย และสถาปัตยกรรมไทยเครื่องคอนกรีต เพื่อแสดงความเรียบง่ายและเรียบเกลี้ยง รูปทรง เส้นตรง และกล่องสี่เหลี่ยม ไม่นิยมประดับลวดลายหลังคาแบบมิดาดฟ้า เรียกว่า “หลังคาทรงตัด” หรือนิยมตัดทอนรายละเอียดและองค์ประกอบที่อ่อนช้อย และปล่อยให้เหลือเพียงรูปทรงเรขาคณิตที่เรียบง่าย สะท้อนคุณสมบัติของวัสดุก่อสร้างที่ใช้คอนกรีตเสริมเหล็ก ^๔

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ได้เกิดขึ้นที่จังหวัดลพบุรี ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ส่งผลต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองและส่งผลให้มีการขยายพื้นที่ผังเมืองจากเมืองเก่าสู่เมืองใหม่ โดยมีการตัดถนนและขยายเมืองไปทางทิศตะวันออก การวางผังเมืองในรูปแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๓ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ หน้า ๑๒๔๗-๑๒๔๙ ซึ่งเป็นพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตที่ดินบริเวณตั้งแต่อำเภอเมืองลพบุรี ไปจนถึงจังหวัดสระบุรี ในพุทธศักราช ๒๔๗๙ โดยระบุว่า “ไว้สำหรับประโยชน์ในราชการทหาร” ^๕ หรือการแสดงอาณาเขตโดยการสร้างประตูค่ายสมเด็จพระนารายณ์ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการเข้าสู่พื้นที่ การขยายและย้ายกองกำลังทหารมายังจังหวัดลพบุรี การย้ายอาคารราชการสำคัญเข้าไปอยู่ในพื้นที่เมืองใหม่ สร้างอาคารที่มีรูปแบบและสัญลักษณ์ใหม่ๆ เช่น โรงภาพยนตร์ โรงแรม และวงเวียนสระแก้ว เป็นต้น กลุ่มอาคารและสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี ถือได้ว่าเป็นอาคารที่ทันสมัยที่สร้างขึ้นในยุคเดียวกับกรุงเทพมหานคร ดังนั้น “สถาปัตยกรรมโมเดิร์น” หรือ “สถาปัตยกรรมสมัยใหม่” จึงหมายถึงอาคารทรงกล่อง หลังคาเรียบแบน ผนังปูนเปลือย และหน้าต่างกระจกบานใหญ่โปร่งโล่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับความนิยมในสมัยนั้น แต่จริง ๆ แล้ว คำว่า “modern” ที่แปลว่า “ทันสมัย” นั้น ยังมีความหมายในอีกมิติ ซึ่งสื่อถึงกระแสความเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งสภาพสังคม เศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม และวรรณกรรมในซีกโลกตะวันตกเมื่อ ๑๐๐ กว่าปีก่อน หรือที่เราอาจเรียกว่า “ยุคโมเดิร์น” ดังนั้น Modern Architecture หรือ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ จึงหมายถึงรูปแบบและหลักการของสถาปัตยกรรมแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในยุโรปและอเมริกาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมาจนถึงต้นศตวรรษที่ ๒๐

^๔ ชาตรี ประทีปนันทการ, “ศิลปะคณะราษฎร” ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร (กรุงเทพฯ:มติชน, ๒๕๕๒), ๑๙๕-๑๙๖. ^๕ เรื่องเดียวกัน, ๑๔๒-๑๔๓.

“สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี”

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้นำสถาปัตยกรรมสมัยใหม่นี้มาสร้างที่จังหวัดลพบุรี ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๗ และช่วง พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๕๐๐ บนความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม การเมืองและวัฒนธรรม ที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นสมัยใหม่ โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนที่ลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดที่มีอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นจำนวนมาก **อาคารบางหลังเริ่มสร้างตั้งแต่ราว พ.ศ. ๒๔๗๘** จำแนกตามประเภทการใช้สอยได้เป็น ๖ ประเภท ดังนี้ อาคารทางทหาร อาคารทางการศึกษา อาคารในโรงพยาบาลอานันทมหิดล อาคารทางราชการ อาคารพาณิชย์ และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

๑. อาคารทางทหาร จำนวน ๘ แห่ง ได้แก่

- ๑.๑ ตึกเฮอร์วิน เป็นอาคาร (ตั้งอยู่ในเขตทหาร ตรงข้ามศูนย์สงครามพิเศษX
- ๑.๒ โรงภาพยนตร์ทานบก (ตั้งอยู่บริเวณวงเวียนสระแก้ว (วงเวียนศรีสุริโยทัย)
- ๑.๓ โรงแรมทานบก (ตั้งอยู่ตรงข้ามโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย)
- ๑.๔ อาคารศาลาประชาคม (ในศาลากลาง จังหวัดลพบุรี)
- ๑.๕ อาคารเรือนรับรอง (ในสวนสัตว์ลพบุรี)
- ๑.๖ ประตูก่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ตั้งอยู่หน้าศาลพระกาฬ)
- ๑.๗ ประตูก่ายทหาร ร. พัน ๖ ด้านทิศใต้ เป็นประตูเดิม
- ๑.๘ ประตูทางเข้าสวนสัตว์

๒. อาคารทางการศึกษา จำนวน ๘ แห่ง ได้แก่

- ๒.๑ อาคารเรียนในโรงเรียนอนุบาลลพบุรี ๑ หลัง
- ๒.๒ อาคารเรียนในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ๔ หลัง ได้แก่ อาคารเรียน ๑ / ๒ / ๓ และอาคารหอประชุม ๑ หลัง
- ๒.๓ อาคารในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ๓ หลัง ได้แก่ อาคาร ๑ อาคาร ๒ และหอประชุม ๑

๓. อาคารในโรงพยาบาลอานันทมหิดล จำนวน ๖ อาคาร ได้แก่

โรงพยาบาลอานันทมหิดล คือ อาคารอำนวยการ อาคารทันตกรรม อาคารคลังยา อาคารศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน อาคารศรีสังวาลย์ และ อาคารปฏิบัติการแพทย์ (เป็นโรงเรียนเสนารักษ์แห่งแรกของประเทศไทย)

๔. อาคารทางราชการ ได้แก่

- ๔.๑ ที่ว่าการอำเภอเมืองลพบุรี (หลังเก่า)
- ๔.๒ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี (หลังเก่า)
- ๔.๓ อาคารนิคมกสิกร(รูปแบบสถาปัตยกรรมเหมือนกับกลุ่มอาคารที่ถนนราชดำเนิน
- ๔.๔ ศาลาประชาคม จังหวัดลพบุรี (ตั้งอยู่ในศาลากลาง)

๕. ชุดอาคารสงเคราะห์ ตั้งอยู่รอบวงเวียนศรีสุริโยทัย (แต่ไม่รอบ) เริ่มต้นจากที่ทำการไปรษณีย์ตรงไปยังสระแก้ว ๔ อาคาร และอีกจำนวนหนึ่งด้านตะวันออกของสระแก้ว

๖. สถานที่และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

๖.๑ วงเวียนสระแก้ว (ศรีสุริโยทัย) ถูกวางให้เป็นพื้นที่สันหนาทหารพักผ่อนหย่อนใจของคนลพบุรี ประกอบด้วย สวนสัตว์ลพบุรี โรงภาพยนตร์ทหารบก น้ำพุ และอื่น ๆ

๖.๒ แนวเสาไฟฟ้าด้านทิศตะวันตก ของโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ริมถนนยาวตามขนานตามแนวทางรถไฟ

๖.๓ เสาไฟฟ้าในสวนสัตว์ลพบุรี

๖.๔ บ้านพักผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี

จากการสำรวจอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี จำนวน มากกว่า ๒๖ แห่ง นับว่าเป็นจังหวัดที่มีอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เป็นจำนวนมาก เป็นสัญลักษณ์แห่งการเปลี่ยนผ่านประเทศสู่ยุคใหม่ให้เจริญตามประเทศตะวันตก และให้คู่กันสมัยตามยุคศตวรรษที่ ๒๐ และยังทำให้เราได้ทราบถึงบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง จากอดีตสู่ปัจจุบัน ผ่านการมองผ่านสถาปัตยกรรม แต่เป็นที่น่าเสียดายที่อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ทั้งหมดที่มีอยู่ในจังหวัดลพบุรี ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายถึงคุณค่าและความสำคัญ มีเพียงนักสถาปัตยกรรมเท่านั้นที่รู้จักและเห็นคุณค่าของแหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เป็นอย่างดี องค์กรระดับสากล Docomomo International และ สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระราชูปถัมภ์ เป็น ๒ องค์กรเอกชน ที่ให้การยกย่องในคุณค่าและความสำคัญกับแหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี จำนวน ๒ แหล่ง คืออาคารอำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล และโรงภาพยนตร์ทหารบก เป็น ๒ อาคารที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ระดับสากล จากจำนวน ๒๓ แหล่งทั่วประเทศ ว่าควรได้รับการอนุรักษ์อย่างยิ่ง คือ อาคารอำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล และ โรงภาพยนตร์ทหารบก นอกจากนั้นโรงพยาบาลอานันทมหิดล ได้รับรางวัล อนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภท อาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ในปี ๒๕๕๑ จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และหน่วยงานราชการ ๑ หน่วยงาน คือ กรมศิลปากร ได้ขึ้นทะเบียนให้ โรงภาพยนตร์ทหารบกและ เป็นโบราณสถานควรค่าแก่การอนุรักษ์ของจังหวัดลพบุรี ดังนี้

โรงภาพยนตร์ทหารบกอยู่ในลำดับที่ ๑๑ และ ตึกแถวจอมพล ป. พิบูลสงคราม อยู่ในลำดับที่ ๓๐ จากผลการสำรวจทั้งหมด ๔๗ แหล่งของโบราณสถานและโบราณวัตถุ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง

โรงพยาบาลอานันทมหิดล ได้รับรางวัล อนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภท อาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ในปี ๒๕๕๑ จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์

นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์มองว่า สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ก่อสร้างหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ ที่คนบางกลุ่มเรียกว่า สถาปัตยกรรมคณะราษฎร เป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในฐานะบันทึกความทรงจำทางประวัติศาสตร์ (เวทีเสวนา “มรดกและวัฒนธรรม จอมพล ป. พิบูลสงคราม” นิตยสาร สารคดี).

DOCOMOMO INTERNATIONAL โตโคโมโมสากล กล่าวว่า ในทศวรรษล่าสุดนี้มรดก ทางสถาปัตยกรรมของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงมากกว่าช่วงเวลาใด สิ่งปลูกสร้างและชุมชนในสมัยโมเดิร์น เป็นมรดกล้ำค่าต่อจิตวิญญาณอันปราดเปรียวของยุคอุตสาหกรรม (Machine Age) เมื่อสิ้นสุดช่วงยุค ๑๙๘๐ ผลงานชิ้นเอกแบบสมัยใหม่จำนวนมากได้ถูกรื้อถอนหรือเปลี่ยนแปลงจนไม่เหลือเค้าเดิมให้จดจำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่าผลงานเหล่านั้นไม่ได้ถูกพิจารณาว่า เป็นองค์ประกอบของมรดก หรือเนื่องจากประโยชน์ใช้สอย ฟังก์ชันการใช้งานเดิมของผลงานดังกล่าวถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก รวมทั้งการที่นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของผลงาน ดังกล่าวไม่ได้รับการเน้นย้ำในระยะยาวด้วย

ดังเช่น ในกลุ่มนักวิชาการและนักวิจัยด้านสถาปัตยกรรม กล่าวว่า มรดกทางด้านวัฒนธรรมในงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของไทยที่มีรากฐานอยู่ในช่วงเวลาประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๑๔ ตกอยู่ในภาวะสุ่มเสี่ยงของการรื้อถอนทำลาย หากเราไม่เริ่มต้นอนุรักษ์อาคารเหล่านั้นในวันนี้ อนุชนรุ่นหลังย่อมจะไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ถึงแนวคิด ความเปลี่ยนแปลงทางอารยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในรูปแบบของอาคาร

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และสื่อต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นมา การก่อกำเนิดเอกลักษณ์ ความสำคัญและคุณค่าของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ทั้งในต่างประเทศทั่วโลกและในประเทศไทย แล้ว นับว่าสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติ เป็นสถาปัตยกรรมที่มีอยู่ในทั่วโลกมีความสำคัญ มีอิทธิพลต่อสิ่งก่อสร้างในสมัยต่อมาด้วยลักษณะเฉพาะ แฝงไว้ด้วยอุดมคติ วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และความทันสมัย ที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ด้วยความงามของอาคารที่แสดงออกถึงความทันสมัยในความคิด จึงมีอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นมรดกโลกถึง ๑๐ แห่ง และอาคารอีก ๒๑ แห่ง เป็นอาคารที่ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ซึ่งล้วนเป็นอาคารที่มีชื่อเสียงระดับโลกทั้งสิ้น ในประเทศไทยก็มีอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่อยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งในกรุงเทพมหานคร สงขลา เชียงใหม่ เพชรบูรณ์ และ ลพบุรี เป็นต้น

จากการสำรวจอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี ซึ่งมีจำนวน มากกว่า ๒๐ แห่ง จึงนับว่าเป็นจังหวัดที่มีอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เป็นจำนวนมาก เป็นสัญลักษณ์แห่งการเปลี่ยนผ่านประเทศสู่ยุคใหม่ให้เจริญตามประเทศตะวันตก และให้ดูทันสมัยตามยุคศตวรรษที่ ๒๐ และยังทำให้เราได้ทราบถึงบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง จากอดีตสู่ปัจจุบัน ผ่านการมองผ่านสถาปัตยกรรม แต่เป็นที่น่าเสียดายที่อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ทั้งหมดที่มีอยู่ในจังหวัดลพบุรี ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายถึงคุณค่าและความสำคัญ มีเพียงนักสถาปนิกเท่านั้นที่รู้จักและเห็นคุณค่าของแหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เป็นอย่างดี

DOCOMOMO INTERNATIONAL โตโคโมโมสากล องค์การอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในระดับสากล กล่าวว่า ในทศวรรษล่าสุดนี้มรดก ทางสถาปัตยกรรมของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ตกอยู่ในภาวะ เสี่ยงมากกว่าช่วงเวลาใด สิ่งปลูกสร้างและชุมชนในสมัยโมเดิร์น เป็นมรดกล้ำค่าต่อจิตวิญญาณอันปราดเปรียวของ ยุคอุตสาหกรรม (Machine Age) เมื่อสิ้นสุดช่วงยุค ๑๙๘๐ ผลงานชิ้นเอก

แบบสมัยใหม่จำนวนมากได้ถูกรื้อถอนหรือ เปลี่ยนแปลงจนไม่เหลือเค้าเดิมให้จดจำ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่าผลงานเหล่านั้นไม่ได้ถูกพิจารณาว่า เป็นองค์ประกอบของมรดก หรือเนื่องจากประโยชน์ใช้สอย ฟังก์ชันการใช้งานเดิมของผลงานดังกล่าวถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากรวมทั้งการที่นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของผลงาน ดังกล่าวไม่ได้รับการเน้นย้ำในระยะยาวด้วย

รายงานเสนอผลการสำรวจและจัดทำแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ บริเวณเมืองโบราณลพบุรี จังหวัดลพบุรี และงานศึกษาและวิเคราะห์การใช้ระบบภูมิสารสนเทศ ในการวางแผนจัดการเมืองเก่าลพบุรี โครงการสำรวจและพัฒนาโครงการสำรวจแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรม กรมศิลปากร ได้ประกาศให้ โรงพยาบาลนรภัทร และ อาคารชุดอาคารสงเคราะห์ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานควรค่าแก่การอนุรักษ์ของจังหวัดลพบุรี โรงพยาบาลนรภัทรตั้งอยู่ในลำดับที่ ๑๑ และ ตึกแถวจอมพล ป. พิบูลสงคราม อยู่ในลำดับที่ ๓๐ จากผลการสำรวจทั้งหมด ๔๗ แห่งของโบราณสถานและโบราณวัตถุ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่งของจังหวัดลพบุรี

DOCOMOMO THAILAND ได้ประกาศว่า อาคารอำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล และโรงพยาบาลนรภัทร เป็นอาคารที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ระดับสากล ในจำนวน ๒๓ แห่งจากทั่วประเทศ สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ มอบรางวัล อนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภท อาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ในปี ๒๕๕๑ ให้แก่ โรงพยาบาลอานันทมหิดล

นักวิชาการที่เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์มองว่า สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่เกิดก่อนหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ ที่คนบางกลุ่มเรียกว่า สถาปัตยกรรมคณะราษฎร เป็นสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในฐานะบันทึกความทรงจำทางประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ (เวทีเสนา “มรดกและวัฒนธรรม จอมพล ป. พิบูลสงคราม” นิตยสาร สารคดี .

จึงสรุปได้ว่า เมืองเก่าลพบุรีมีมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่ามากมายทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี รวมทั้งทางด้านสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเมืองที่มีความทันสมัยแบบตะวันตกมาตั้งแต่อดีต แต่ปัจจุบันนี้ แหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรีจำนวนหลายแห่ง ยังขาดการอนุรักษ์ การดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์จากอาคารดังกล่าวอย่างเหมาะสม บางแห่งอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม และอาคารบางแห่งมีการลบล้างรอยสภาพเดิมออกไป มีการดัดแปลง ต่อเติม ขาดการดูแลรักษาสภาพเดิมทั้งภายนอกและภายในอาคารจากผู้อยู่อาศัยและผู้เกี่ยวข้อง และยังไม่มีฐานข้อมูลที่เป็นบันทึกไว้อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ มรดกทางวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมของจังหวัดลพบุรี เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา จากผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพราะถ้าไม่มีความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าที่เพียงพอ การดูแล รักษา หรือปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารดังกล่าวมีโอกาสที่จะแปรสภาพไปและหลักฐานทางประวัติศาสตร์อาจสูญหายและไม่มีวันนำกลับคืนมาได้

ดังนั้น สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจึงเห็นสมควรทำการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรื่อง “มรดกวัฒนธรรม : การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี ” เพื่อส่งเสริมคุณค่าและกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกันและหาแนวทางในการอนุรักษ์และรักษามรดกทางวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรม ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังสืบไป

หากเราไม่เริ่มต้นอนุรักษ์อาคารเหล่านี้ในวันนี้ อนุชนรุ่นหลังย่อมจะไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ถึงแนวคิด ความเปลี่ยนแปลงทางอารยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในรูปแบบของอาคาร

๒. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี
๒. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่
๓. เพื่อนำเสนอข้อมูลการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี

๓. ขอบเขตทางการศึกษา

๑. ศึกษาประวัติความเป็นมา คุณค่าและความสำคัญของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่
๒. ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์แหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ในประเทศไทยและในต่างประเทศ
๓. ศึกษาการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์แหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรีจำนวน ๒๖ แห่ง

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

๑. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร หนังสือ วารสาร งานวิจัย และจากสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งทางปฐมภูมิและทุติยภูมิ
๒. ลงพื้นที่ สัมภาษณ์การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์แหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี
๓. ศึกษาการอนุรักษ์และการส่งเสริมการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในต่างประเทศ
๔. ออกแบบบทสัมภาษณ์
๕. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคประชาชน (ผู้ครอบครอง หรือผู้ดูแลแหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่)
๖. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารเก่าอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า
๗. สรุปผลการศึกษา เสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารเก่าอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

๕. ระยะเวลาและสถานที่การดำเนินงาน ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๔

๖. สถานที่

แหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี จำนวน ๒๖ แห่ง ได้แก่ โรงภาพยนตร์ทหานบก โรงแรมทหานบก ตึกเฮอร์วิน ประตูก่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ประตูค่าย ร.พัน ๖ อาคารรับรองในสวนสัตว์ลพบุรี ประตูทางเข้าสวนสัตว์ลพบุรี อาคารอำนวยการ โรงเรียนอนุบาล อาคาร ๑ อาคาร ๒ อาคาร ๓ และหอประชุมภูมิสิโร โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อาคารละศรี อาคาร ๒ และอาคารหอประชุม ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อาคารอำนวยการ อาคารทันตกรรม อาคารคลังยา อาคารปฏิบัติการแพทย์ อาคารศรีสังวาลย์และอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงพยาบาลอานันทมหิดล สถานีตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี อาคารศาลาประชาคม จังหวัดลพบุรี อาคารนิคมกสิกร ชุดอาคารสงเคราะห์ อาคารที่ว่าการอำเภอเมืองลพบุรี (หลังเก่า)

๗. แผนการดำเนินงาน

๑. ศึกษา รวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ (เดือน ตุลาคม ๖๔)
๒. ลงพื้นที่สำรวจอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี (เดือน ตุลาคม ๖๔)
๓. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล (พฤศจิกายน ๖๔)
๔. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง (พฤศจิกายน ๖๔)
๕. สรุปผลการดำเนินงาน (ธันวาคม ๖๔)
๖. ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ (ธันวาคม ๖๔)

๘. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. มีการรับรู้ถึงความสำคัญและคุณค่าสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มากขึ้น
๒. มีการใช้ประโยชน์จากอาคารเก่าที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่อย่างเหมาะสม
๓. มีการอนุรักษ์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการและเหมาะสมมากขึ้น
๔. พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสถาปัตยกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
๕. ชาวลพบุรีเกิดความภาคภูมิใจในแหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ซึ่งเป็นมรดกสถาปัตยกรรมของมวลมนุษยชาติ

บทที่ ๒

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยและในต่างประเทศ

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ไม่ได้ปรากฏขึ้นเฉพาะในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร และไม่ได้มีลักษณะเป็นอาคารใหญ่เท่านั้น ยังมีในต่างจังหวัดอื่นๆ เช่น สงขลา เชียงใหม่และที่ลพบุรี

จากการศึกษาพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมอดีต ปัจจุบันและอนาคตของประเทศไทย ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า “กลุ่มสถาปนิกไทยที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างประเทศได้ออกแบบอาคารที่มีแนวทางของรูปแบบสถาปัตยกรรมในแบบตนเอง โดยรับแนวคิดเรื่องอิทธิพลสมัยใหม่และการลอกเลียนแบบอย่างตะวันตก มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับอากาศเมืองร้อนและฝน การออกแบบตามหลักการประหยัดที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ เพื่อสะท้อนรูปแบบที่ตรงไปตรงมา และเรียบง่ายเหมาะสมกับการใช้สอย”^๑

ทั้งนี้ได้มีการแบ่งรูปแบบและแนวคิดทางสถาปัตยกรรมและอาคารภายหลังที่มีการปฏิบัติและเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ แสดงถึงการพัฒนารูปแบบเพื่อตอบสนองประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น หลังจากการปฏิวัติการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ มีการพยายามสะท้อนแนวความคิดและอุดมการณ์ชาตินิยมบางอย่างในการแสดงออกถึงรูปแบบสัญลักษณ์ทางการเมืองใหม่ การปกครองแบบใหม่ ในรูปแบบของสถาปัตยกรรม เป็นการนำรูปแบบอาคารทันสมัยในแบบตะวันตกยึดแนวรูปเรขาคณิต ตัดทอนสิ่งประดับตกแต่งอาคาร เน้นความสัมพันธ์ของรูปทรงพื้นผิวและเส้นตรงของส่วนประกอบอาคาร มีลักษณะคล้ายกล่อง มีกันสาดและก่อสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก

จากการศึกษาวิวัฒนาการทางด้านการผังเมือง ยังกล่าวถึงการก่อสร้างอาคารสมัยใหม่ (Modern style) และการตัดทางหลวงแผ่นดินจากกรุงเทพมหานคร ไปยังจังหวัดต่างๆ แม้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๘๒-พ.ศ. ๒๔๘๘) กรุงเทพมหานครก็ยังมีพัฒนาเมือง เช่น การสร้างอาคารริมถนนราชดำเนินและอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ใน พ.ศ. ๒๔๘๓ และอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ใน พ.ศ. ๒๔๘๕ การสถาปนาสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เกษตรศาสตร์และศิลปากร ใน พ.ศ. ๒๔๘๖^๒ ซึ่งเป็นอาคารที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มปฏิวัติการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และการพัฒนาทางด้านการศึกษาและอุตสาหกรรม เช่น “การก่อสร้างที่ทำการกระทรวงอุตสาหกรรม

^๑ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคนอื่นๆ, การพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระราชูปถัมภ์, ๒๕๓๖), ๔๕.

^๒ สิทธิพร ภิมย์รัตน์, วิวัฒนาการของชุมชนและการวางผังเมืองในประเทศไทย; หนังสือการออกแบบผังเมือง กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๐), ๓๑-๓๒.

ที่ทำการกรมวิทยาศาสตร์ และกรมโลหกิจบริเวณถนนพระรามที่ ๖ พญาไท โรงงานโลหกรรมเพื่อผลิตเหล็กนอกเหนือโรงงานถลุงเหล็กของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด”^๓ และการก่อสร้างบริเวณถนนราชดำเนินนอก พบว่า “มีการก่อสร้างอาคารกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ในช่วงระหว่างพ.ศ. ๒๔๙๕-พ.ศ.๒๕๐๐ ที่ทำการสหประชาชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖ อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสิน พ.ศ. ๒๔๙๗ การสร้างอาคารสงเคราะห์ในแบบเรือนแถวไม้ และแบบบ้านเดี่ยว เช่น บริเวณคลองประปา คลองตัน พิบูลย์เวศน์ พิบูลวัฒนา และทุ่งมหาเมฆ ใน พ.ศ. ๒๔๙๙ และสร้างสะพานกรุงธน (สะพานแห่งที่ ๓ ของกรุงเทพฯ) รวมถึงสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง ฉะเชิงเทรา และสะพานรถไฟพระราม ๖ และในจังหวัดอุดรดิษฐ์ และสุราษฎร์ธานี อาคารโรงงานยาสูบ ใน พ.ศ. ๒๔๕๐๐”^๔ และ “การสร้างวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯและภูมิภาค ได้แก่ ภาคใต้ (สงขลา) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา) ภาคเหนือ (วิทยาเขตพายัพ)”^๕

หนังสือ ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร ได้กล่าวถึง การสร้างงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่สะท้อนยุคสมัยและความเจริญก้าวหน้าในเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองของคณะราษฎรที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติการปกครองหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕-พ.ศ. ๒๔๙๐ เพื่อเป็นอนุสรณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยแบ่งเป็น ๒ รูปแบบ คือ สถาปัตยกรรมทันสมัย และสถาปัตยกรรมไทยเครื่องคอนกรีต เพื่อแสดงความเรียบง่ายและเรียบเกลี้ยง รูปทรง เส้นตรง และกล่องสี่เหลี่ยม ไม่นิยมประดับลวดลายหลังคาแบบมิตาดฟ้า เรียกว่า “หลังคาทรงตัด” หรือนิยมตัดทอนรายละเอียดและองค์ประกอบที่อ่อนช้อย และปล่อยให้เหลือเพียงรูปทรงเรขาคณิตที่เรียบง่าย สะท้อนคุณสมบัติของวัสดุก่อสร้างที่ใช้คอนกรีตเสริมเหล็ก”^๖ เช่นการสร้างอนุสาวรีย์ประติมากรรมวีรบุรุษของชาติไทย และงานปูนปั้นที่แสดงเรื่องราวของทหาร หรือหน้าที่พลเมือง เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยม และอุดมการณ์รักชาติ หรือประดับอยู่เหนืออาคาร เช่นที่อาคาร ๑ ของโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ด้านบนสุดของอาคารทั้ง ๒ ฝั่งจะมีกำแพงกันดินดังนี้

^๓ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคนอื่นๆ, การพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระราชูปถัมภ์, ๒๕๓๖), ๔๕.

^๔ สิทธิพร ภิมยรัตน์, วิวัฒนาการของชุมชนและการวางผังเมืองในประเทศไทย; หนังสือการออกแบบผังเมือง กรุงเทพฯ:คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๐), ๓๒.

^๕ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร และคนอื่นๆ, การพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระราชูปถัมภ์, ๒๕๓๖), ๔๖.

^๖ ชาตรี ประกิตนทการ, “ศิลปะคณะราษฎร” ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร (กรุงเทพฯ:มติชน, ๒๕๕๒), ๑๙๕-๑๙๖.

ไครรานไครรุกด้าว แดนไทย
 ไทยรบจนสุดใจ ขาดดิน
 เสียเนื้อเลือดหลังไหล ยอมสละ สิ้นแล
 เสียชีพไปเสียสิ้น ชื่อก้อง เกียรติงาม
 หากสยามยังอยู่ยัง ยืนยง
 เราก้เหมือนอยู่คง ชีพด้วย
 หากสยามพินาจลง ไทยอยู่ได้ฤ
 เราก้เหมือนมอดม้วย หมดสิ้น สกุลไทย

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ได้เกิดขึ้นที่จังหวัดลพบุรี ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ส่งผลต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองและส่งผลให้มีการขยายพื้นที่ผังเมืองจากเมืองเก่าสู่เมืองใหม่ โดยมีการตัดถนนและขยายเมืองไปทางทิศตะวันออก การวางผังเมืองในรูปแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๓ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ หน้า ๑๒๔๗-๑๒๔๙ ซึ่งเป็นพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตที่ดินบริเวณตั้งแต่อำเภอเมืองลพบุรี ไปจนถึงจังหวัดสระบุรี ในพุทธศักราช ๒๔๗๙ โดยระบุว่า “ไว้สำหรับประโยชน์ในราชการทหาร” ^๗ หรือการแสดงอาณาเขตโดยการสร้างประตูค่ายสมเด็จพระนารายณ์ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการเข้าสู่พื้นที่ การขยายและย้ายกองกำลังทหารมายังจังหวัดลพบุรี การย้ายอาคารราชการสำคัญเข้าไปอยู่ในพื้นที่เมืองใหม่ สร้างอาคารที่มีรูปแบบและสัญลักษณ์ใหม่ๆ เช่น โรงภาพยนตร์ โรงแรม และวงเวียนสระแก้ว เป็นต้น กลุ่มอาคารและสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี ถือได้ว่าเป็นอาคารที่ทันสมัยที่สร้างขึ้นในยุคเดียวกับกรุงเทพมหานคร

ดังนั้น “สถาปัตยกรรมโมเดิร์น” หรือ “สถาปัตยกรรมสมัยใหม่” จึงหมายถึงอาคารทรงกล่อ่ง หลังคาเรียบแบน ผนังปูนเปลือย และหน้าต่างกระจกบานใหญ่โปร่งโล่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับความนิยมในสมัยนั้น แต่จริง ๆ แล้ว คำว่า “modern” ที่แปลว่า “ทันสมัย” นั้น ยังมีความหมายในอีกมิติ ซึ่งสื่อถึงกระแสความเคลื่อนไหวและปรากฏการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งสภาพสังคม เศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม และวรรณกรรมในซีกโลกตะวันตกเมื่อ ๑๐๐ กว่าปีก่อน หรือที่เราอาจเรียกว่า “ยุคโมเดิร์น” ดังนั้น Modern Architecture หรือ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ จึงหมายถึงรูปแบบและหลักการของสถาปัตยกรรมแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในยุโรปและอเมริกาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ เป็นต้นมาจนถึงต้นศตวรรษที่ ๒๐

^๗ “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องเปลี่ยนตัวกรรมการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อสร้างทางหลวงสายดอนเมือง-สระบุรี-ลพบุรี พุทธศักราช ๒๔๗๙,” ราชกิจจานุเบกษา, ๕๕ (๒๓ พฤษภาคม ๒๔๘๑): ๓๕๗ .

สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้นำสถาปัตยกรรมสมัยใหม่นี้มาสร้างที่จังหวัดลพบุรี ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๗ และช่วง พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๕๐๐ บนความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม การเมืองและวัฒนธรรม ที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นสมัยใหม่ โดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนที่ลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดที่มีอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นจำนวนมาก **อาคารบางหลังเริ่มสร้างตั้งแต่ราว พ.ศ. ๒๔๗๘** จำแนกตามประเภทการใช้สอยได้เป็น ๖ ประเภท ดังนี้ อาคารทางทหาร อาคารทางการศึกษา อาคารในโรงพยาบาลอานันทมหิดล อาคารทางราชการ อาคารพาณิชย์ และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

๑. อาคารทางทหาร จำนวน ๘ แห่ง ได้แก่

- ๑.๑ ตึกเฮอร์วิน เป็นอาคาร (ตั้งอยู่ในเขตทหาร ตรงข้ามศูนย์สงครามพิเศษX
- ๑.๒ โรงภาพยนตร์ทานบก (ตั้งอยู่บริเวณวงเวียนสระแก้ว (วงเวียนศรีสุริโยทัย)
- ๑.๓ โรงแรมทานบก (ตั้งอยู่ตรงข้ามโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย)
- ๑.๔ อาคารศาลาประชาคม (ในศาลากลาง จังหวัดลพบุรี)
- ๑.๕ อาคารเรือนรับรอง (ในสวนสัตว์ลพบุรี)
- ๑.๖ ประตูก่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (ตั้งอยู่หน้าศาลพระกาฬ)
- ๑.๗ ประตูก่ายทหาร ร. พัน ๖ ด้านทิศใต้ เป็นประตูเดิม
- ๑.๘ ประตูทางเข้าสวนสัตว์

๒. อาคารทางการศึกษา จำนวน ๘ แห่ง ได้แก่

- ๒.๑ อาคารเรียนในโรงเรียนอนุบาลลพบุรี ๑ หลัง
- ๒.๒ อาคารเรียนในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ๔ หลัง ได้แก่ อาคารเรียน ๑ / ๒ / ๓ และอาคารหอประชุม ๑ หลัง
- ๒.๓ อาคารในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ๓ หลัง ได้แก่ อาคาร ๑ อาคาร ๒ และหอประชุม ๑

๓. อาคารในโรงพยาบาลอานันทมหิดล จำนวน ๖ อาคาร ได้แก่

โรงพยาบาลอานันทมหิดล คือ อาคารอำนวยการ อาคารทันตกรรม อาคารคลังยา อาคารศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียน อาคารศรีสังวาลย์ และ อาคารปฏิบัติการแพทย์ (เป็นโรงเรียนเสนารักษ์แห่งแรกของประเทศไทย)

๔. อาคารทางราชการ ได้แก่

- ๔.๑ ที่ว่าการอำเภอเมืองลพบุรี (หลังเก่า)
- ๔.๒ สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี (หลังเก่า)
- ๔.๓ อาคารนิคมกสิกร(รูปแบบสถาปัตยกรรมเหมือนกับกลุ่มอาคารที่ถนนราชดำเนิน
- ๔.๔ ศาลาประชาคม จังหวัดลพบุรี (ตั้งอยู่ในศาลากลาง)

๕. ชุดอาคารสงเคราะห์ ตั้งอยู่รอบวงเวียนศรีสุริโยทัย (แต่ไม่รอบ) เริ่มต้นจากที่ทำการไปรษณีย์ตรงไปยังสระแก้ว ๔ อาคาร และอีกจำนวนหนึ่งด้านตะวันออกของสระแก้ว

๖. สถานที่และสิ่งก่อสร้างอื่นๆ

๖.๑ วงเวียนสระแก้ว (ศรีสุริโยทัย) ถูกวางให้เป็นพื้นที่สันหนากการพักผ่อนหย่อนใจของคนลพบุรี ประกอบ ด้วย สวนสัตว์ลพบุรี โรงภาพยนตร์ทหารบก น้ำพุ และอื่น ๆ

๖.๒ แนวเสาไฟฟ้าด้านทิศตะวันตก ของโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ริมถนนยาวตามขนานตามแนวทางรถไฟ

๖.๓ เสาไฟฟ้าในสวนสัตว์ลพบุรี

๖.๔ บ้านพักผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี

รายงานเสนอผลการสำรวจและจัดทำแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ บริเวณเมืองโบราณลพบุรี จังหวัดลพบุรี และงานศึกษาและวิเคราะห์การใช้ระบบภูมิสารสนเทศ ในการวางแผนจัดการเมืองเก่าลพบุรี โครงการสำรวจและพัฒนาโครงการสำรวจแหล่งมรดกทางศิลปวัฒนธรรม กรมศิลปากร ได้ประกาศให้ โรงภาพยนตร์ทหารบก และ อาคารชุดอาคารสงเคราะห์ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานควรค่าแก่การอนุรักษ์ของจังหวัดลพบุรี โรงภาพยนตร์ทหารบกอยู่ในลำดับที่ ๑๑ และ ตึกแถวจอมพล ป. พิบูลสงคราม อยู่ในลำดับที่ ๓๐ จากผลการสำรวจทั้งหมด ๔๗ แหล่งของโบราณสถานและโบราณวัตถุ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่งของจังหวัดลพบุรี

DOCOMOMO THAILAND ได้ประกาศว่า อาคารอำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล และโรงภาพยนตร์ทหารบก เป็นอาคารที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ระดับสากล ในจำนวน ๒๓ แหล่งจากทั่วประเทศ

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ มอบรางวัล อนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภท อาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ในปี ๒๕๕๑ ให้แก่ โรงพยาบาลอานันทมหิดล

DOCOMOMO INTERNATIONAL โดโคโมโมสากล องค์การอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในระดับสากล ได้คัดเลือกอาคารที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ในระดับประเทศ มีทั้งหมด จำนวน ๒๓ แห่ง ดังนี้

๑. กลุ่มอาคารหมายเลข ๑. พิพิธภัณฑ์แห่งการเรียนรู้การประปาไทย

ชื่อปัจจุบัน (current name) พิพิธภัณฑ์แห่งการเรียนรู้การประปาไทย

ชื่อดั้งเดิม (original name) โรงกรองน้ำสามเสน

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๒๒๐ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) พิพิธภัณฑ์(museum) : REC (Recreation)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) โรงกรองน้ำ (water supply) :PBS(Public services) การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยการประปานครหลวง

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ(year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๕๒ – ๒๔๗๓

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ๑. ที่สูบน้ำ พ.ศ. ๒๔๕๗ และอาคารที่ขังน้ำบริสุทธิ์ ออกแบบโดย บริษัท ยี.กลูเซอร์ประเทศอิตาลี ๒. โรงกรองน้ำ ถังพักน้ำ และโรงกรองน้ำ ๑ ออกแบบ โดยบริษัท ยูไนเต็ด อินยีนีย ประเทศอังกฤษ

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มอาคาร (history of buildings) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ประกาศกำหนดจัดการประปา และเริ่มก่อสร้างในปีพ.ศ. ๒๔๕๒ โดยให้จัดทำน้ำบริโภคด้วยการขุดคลองส่งน้ำจากบริเวณคลองเชียงรากมาถึงคลองสามเสน และตั้งโรงกรองน้ำขึ้นที่สามเสน ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมสุขาภิบาล ซึ่งการก่อสร้างมาแล้วเสร็จในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และพระองค์ทรงเสด็จเป็นประธานในพระราชพิธีเปิดกิจการ และเริ่มใช้งานครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๗ ในนาม “ประปากรุงเทพฯ” สังกัดกรมช่างสุขาภิบาล กระทรวง นครบาล ต่อมาภายหลังกรมช่างสุขาภิบาลได้เปลี่ยนชื่อเป็น กรมโยธาเทศบาล และกระทรวงนครบาลได้เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงมหาดไทย ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ การประปากรุงเทพฯ ได้โอนไปสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพฯ และโอน กลับมากรมโยธาเทศบาล เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๕ และโอนไปรวมเป็นการประปานครหลวงเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ โดยการประปานครหลวงได้พิจารณาอนุรักษ์กลุ่มอาคารเดิมที่ใช้ในกระบวนการผลิตน้ำของโรงกรองน้ำสามเสน ที่ก่อสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ซึ่งปัจจุบันได้ยกเลิกการใช้งานไปแล้ว ไว้เป็นกลุ่มอาคารอนุรักษ์เพื่อจัดทำเป็น พิพิธภัณฑ์แห่งการเรียนรู้การประปาไทย เพื่อเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณ พระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพของกษัตริย์ไทยที่มีต่อการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านระบบการประปา และบูรณะฟื้นฟูโรงกรองน้ำชุดแรกให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการความเป็นมาของการผลิตน้ำประปาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และใช้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ระบบประปาของไทย เผยแพร่ปรัชญาแนวคิดและ องค์ความรู้เรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้กับเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่คงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติไทย สืบต่อไปสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มอบ รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับพิพิธภัณฑ์แห่งการเรียนรู้ การประปาไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๒. กลุ่มอาคารหมายเลข ๒ (group of buildings no.๒) พิพิธบางลำพู

ชื่อปัจจุบัน (current name) พิพิธบางลำพู

ชื่อดั้งเดิม (original name) โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๕ ถนนพระสุเมรุ แขวงชนะสงคราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) พิพิธภัณฑสถาน (museum) : REC (Recreation)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) โรงเรียน (school) : EDC (Education)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยกรมธนารักษ์

๒. กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ๓. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มอบ รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารสถาบัน และอาคารสาธารณะ ให้กับโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช (เดิม) ในปีพ.ศ. ๒๕๕๔

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๗๕

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ๑. อาคารโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช ไม่ปรากฏชื่อ

ผู้ออกแบบ ๒. อาคารโรงงานของโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช ออกแบบโดยพระสาโรชรัตนนิมมานก์

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช (เดิม) ตั้งอยู่ริมฝั่งคลอง บางลำพู ตรงข้ามกับโรงเรียนวัดสังเวช พื้นที่เดิมของโรงเรียน ช่างพิมพ์วัดสังเวชเป็นบ้านของพระยานรณารักษ์ (เอม ณ มหาไชย) ต่อมาได้ตกเป็นที่ราชพัสดุ และกระทรวงพาณิชย์ ได้ขอใช้เป็นที่เก็บหนังสือ บัญชีและสิ่งของของห้างเยอรมัน และออสเตเรียในปีพ.ศ. ๒๔๖๗ หลังจากนั้นอีก ๑ ปี กรมตำรวจ กระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบจากกรมตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อใช้เป็นร้านกลางสำหรับจัดจำหน่ายแบบเรียน จึงดำเนิน การรื้อและซ่อมแซมอาคารเดิมด้านถนนพระสุเมรุ ต่อมาใน ปีพ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการสร้างโรงงานของโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวชขึ้นบริเวณริมถนนซอยเข้าโรงเรียนวัดสังเวช และอาคารโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช ด้านถนนพระสุเมรุ เพื่อใช้เป็นโรงเรียนสอนการพิมพ์แห่งแรกของประเทศ โดยนักเรียน ที่มาเรียนทั้งภาคฤดูร้อน (ภาคเช้า) และรับงานพิมพ์ (ภาคบ่าย) ได้รับค่าจ้างตอบแทน จนกระทั่งหยุดทำการสอนและ รับงานพิมพ์ในปีพ.ศ. ๒๔๘๙ หลังจากนั้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๓ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ สังกัดองค์การการค้า ของคุรุสภา ทำหน้าที่พิมพ์ตำราแบบเรียนต่างๆ ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๕๐๑ ได้มีการสร้างโรงพิมพ์คุรุสภาขึ้นใหม่ที่ลาดพร้าว จึงย้ายแทนพิมพ์ไปรวมไว้ที่ใหม่ทั้งหมด และใช้อาคารโรงพิมพ์ เดิมเป็นคลังสินค้าของคุรุสภาจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๓๘ จึงปิดลง เนื่องจากหมดสัญญาเช่ากับกรมธนารักษ์ อาคารทั้งหมด ในพื้นที่จึงถูกทิ้งร้างลง ต่อมากรมธนารักษ์ได้เริ่มรื้ออาคารบางส่วนลง ทำให้ชาวชุมชนบางลำพูที่เห็นถึงความสำคัญทาง ประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรม รวมตัวกันเพื่อคัดค้าน การรื้ออาคารที่เหลืออยู่จนกระทั่งเกิดการรวมตัวเป็นประชาคม บางลำพู และสามารถผลักดันให้อาคารโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวชและอาคารโรงงานของโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวชขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโดยกรมศิลปากรในปี พ.ศ. ๒๕๔๔

อาคารหมายเลข ๓ (building no.๓) ตึกกลม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ชื่อปัจจุบัน (current name) ตึกกลม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ชื่อเดิม (original name) ตึกกลม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ตั้ง (location) มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ ๒๗๒ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยมหาวิทยาลัยมหิดล ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มอบ รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารสถาบัน และอาคารสาธารณะ ให้กับตึกกลม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในปีพ.ศ. ๒๕๕๓ ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๕๐๘

ผู้ออกแบบ (architectural designer) นายอมร ศรีวงศ์

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เดิมมีสถานะ เป็นโรงเรียนเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัย แพทย์ศาสตร์ มีศาสตราจารย์ ดร. สดงค์ มงคลสุข ปุชนียบุคคลสำคัญด้านวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยเป็นผู้ก่อตั้งในปีพ.ศ. ๒๕๐๓ แล้วได้ยกฐานะเป็นคณะวิทยาศาสตร์ การแพทย์และคณะวิทยาศาสตร์ตามลำดับ มีนักศึกษารุ่นแรก จำนวน ๖๕ คน ในครั้งแรกดำเนินการเรียนการสอนที่ตึกเทคนิคการแพทย์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ต่อมาได้ย้ายสถานที่ตั้งมาบนถนนพระรามที่ ๖ ตรงข้ามกระทรวง อุตสาหกรรม และได้รับอนุมัติงบประมาณสร้างอาคารบรรยาย กับอาคารทดลองวิทยาศาสตร์เพื่อให้เป็นสถานที่เรียนสำหรับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ในปีพ.ศ. ๒๕๐๘ เมื่อ ชาวบ้านย้ายออกจากพื้นที่ชุมชนแออัดสะพานเสวียนี่ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้สั่งการให้ เทศบาลนำขยะมาถมจนเต็มพื้นที่แล้วก่อสร้างอาคารเรียน ซึ่งก็คือ “อาคารเรียนตึกกลม” พร้อมไปกับการก่อสร้าง โรงพยาบาลรามารามิบัติโดยมีนายอมร ศรีวงศ์ เป็นสถาปนิก ผู้ออกแบบ ตึกกลมหลังนี้ใช้งบประมาณการก่อสร้างทั้งสิ้น ๔ ล้านบาท โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทยและ มูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ และเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิด เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ นอกจากตึกกลมจะใช้เพื่อการเรียนการสอนแล้ว ยังใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมในวาระโอกาสพิเศษต่างๆ ของคณะ เช่น พิธีไหว้ครูประจำปี งานปาฐกถาพิเศษ งานประชุมวิชาการต่างๆ เป็นต้น

อาคารหมายเลข ๔ (building no.๔) อาคาร ๖ สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องจักรกลเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคาร ๖ สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องจักรกลเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคาร ๖ แผนกวิชาช่างกลการเกษตร วิทยาลัยเทคนิค ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา

ที่ตั้ง (location) คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
นครราชสีมา เลขที่ ๗๔๔ ถนน สุรนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย (university) : EDC
(Education)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารเรียนของวิทยาลัย (college) : EDC
(Education)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
นครราชสีมา ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลป

สถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคาร ๖ แผนก วิชาช่างกล
เกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา ในปีพ.ศ. ๒๕๕๗

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๕๐๕

ผู้ออกแบบ (architectural designer) อาจารย์ดร. เทอดทูล ขำวิไล

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
นครราชสีมา เดิมมีสถานะเป็นวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา โดยมีอาจารย์
ดร.วาทัญญู ณ ถลางปุษนิยบุคคล ด้านสถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย เป็นผู้อำนวยการ
ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๑๐ โดยในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงของการบุกเบิก ก่อสร้าง และเริ่มต้นการสอน
ในวิชาต่างๆโดยเน้นการผลิตช่างเทคนิคระดับสูงเพื่อรองรับ การพัฒนาของประเทศในสถานการณ์ที่
ประเทศไทย ยังขาดแคลนแรงงานและเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการ ก่อสร้างทั้งหลาย ทำให้ผู้บริหารใน
ยุคแรกที่ประกอบไปด้วย กลุ่มสถาปนิกและวิศวกรต้องใช้แนวคิดในการก่อสร้างอาคารให้มีประโยชน์ใช้
สอยสูงสุดและประหยัดงบประมาณ อันสอดคล้องกับแนวทางของสถาปัตยกรรมแบบสมัยใหม่ ในยุคนั้น
ด้วยการออกแบบอาคารและคำนวณโครงสร้าง โดยอาจารย์ที่สอนอยู่ในสถาบันและใช้แรงงานของ
นักศึกษา เป็นหลักในการก่อสร้าง สำหรับอาคาร ๖ แผนกวิชา ช่างกลเกษตรถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นอาคาร
เรียนของนักศึกษา แผนกวิชาช่างกลเกษตรซึ่งได้เปิดทำการสอนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เพื่อมุ่งหมายผลิต
ช่างเทคนิคระดับสูงที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการซ่อมบำรุงเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในงานด้าน
การเกษตร

อาคารหมายเลข ๕ (building no.๕) อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล

ชื่อดั้งเดิม (original name) ตึกอานันทมหิดล

ที่ตั้ง (location) เลขที่๓๕ หมู่๖ ตำบลเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัด ลพบุรี ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) โรงพยาบาล (hospital) : HLT (Health)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) โรงพยาบาล (hospital) : HLT (Health)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยกรมแพทย์ทหารบก ๒. สมาคม

สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารสถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล ในปีพ.ศ. ๒๕๕๑

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๘๐ อ

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ไม่ปรากฏหลักฐานชื่อผู้ออกแบบ

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) ในปีพ.ศ.๒๔๘๐ พันเอก หลวงพิบูลสงคราม (ยศขณะนั้น) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้ย้ายหน่วยทหาร บางส่วนจากกรุงเทพมหานครมาตั้งที่จังหวัดลพบุรี พร้อม ได้จัดตั้งโรงพยาบาลไว้ในจังหวัดลพบุรีเพื่อรองรับการ รักษาพยาบาลของทหารและประชาชนในจังหวัดลพบุรี รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียง แต่กระทรวงกลาโหมไม่มีเงินพอ ที่จะสร้างโรงพยาบาล จึงได้มีหนังสือกราบทูลไปยังคณะ ผู้สำเร็จราชการแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ และได้รับความเห็นชอบ อีกทั้ง ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระราชทรัพย์ ส่วนหนึ่งในการก่อสร้างและได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้พระนาม “ตึกอานันทมหิดล” ซึ่งปัจจุบันคือ อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล การก่อสร้าง ได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ และแล้วเสร็จในปีต่อมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จพระราช ดำเนินมาทรงประกอบพิธีเปิด เมื่อวันศุกร์ที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๑ ในระยะแรกที่โรงพยาบาลยังไม่สามารถรองรับการรักษาพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยได้เพียงพอเนื่องจากงบประมาณ ของกองทัพบกส่วนใหญ่ต้องใช้ในการป้องกันประเทศ ในสงครามมหาเอเซียบูรพา ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๘๖ สงครามมหาเอเซียบูรพาทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้มีทหารได้รับบาดเจ็บ จากสงครามเป็นจำนวนมาก จนโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งเป็นโรงพยาบาลหลักของกองทัพบกไม่สามารถรับผู้ป่วย ได้เพียงพอ กองทัพบกจึงได้ดำเนินการปรับปรุงโรงพยาบาลอานันทมหิดลจนสามารถให้การรักษาผู้ป่วยได้เพียงพอเพื่อช่วยแบ่งเบาภารกิจด้านการรักษาพยาบาลให้แก่กองทัพบกได้และสามารถสนับสนุนภารกิจของกองทัพบกได้ตลอดมา รวมทั้งการดูแลทหารและประชาชนที่เจ็บป่วย ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี

อาคารหมายเลข ๖ (building no.๖) อาคารไพบรณียกลาง

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารไพบรณียกลาง

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารไพบรณียกลาง

ที่ตั้ง (location) ๑๑๖๐ ถนนเจริญกรุง แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ๑๐๕๐๐

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) พิพิธภัณฑ์, สถานที่จัดเลี้ยง, ร้านอาหาร, และสถานที่ บริการไพบรณีย (museum) : REC (Recreation) (restaurant) : COM (Commercial) (civic and public building) : ADM (Administration)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) สถานที่รับฝากบริการไพบรณียและโทรเลข และที่ตั้ง สำนักงานใหญ่ของกรมไพบรณียโทรเลข (civic and public building) : ADM (Administration)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ดูแลรักษาโดยบริษัท ไพบรณียไทย จำกัด โดยว่าจ้าง บริษัท อิมแพ็ค เอ็กซ์ซิชั่นแมนเนจเม้นท์ จำกัด มาเป็นผู้บริหารโครงการ

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๗๘ – ๒๔๘๓

ผู้ออกแบบ (architectural designer) นายหมี อภัยวงศ์ (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น จิตรเสน อภัยวงศ์)

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) กิจกรรมไพบรณียเริ่มจัดให้มีในประเทศไทยโดยใช้พื้นที่ ของกงสุลอังกฤษ ณ สถานกงสุลอังกฤษประจำประเทศไทย ตำบลบางรัก จังหวัดพระนคร ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๔ รัฐบาลไทยได้ขยายงานทางด้านนี้จนในปีพ.ศ. ๒๔๒๖ ก็ได้เปิด ที่ทำการไพบรณียขึ้นเป็นแห่งแรก บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา (บริเวณสะพานพระปกเกล้าฝั่งพระนครในปัจจุบัน) มีชื่อว่า “ไพบรณียาคาร” เมื่อการดำเนินงานขยายตัวอย่างกว้างขวาง และเจริญเติบโตพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้อาคารไพบรณียาคารไม่เหมาะสมที่จะรองรับ จึงได้ย้ายที่ทำการ ไปใช้ที่สถานทูตอังกฤษเดิม ตำบลบางรัก แต่ในเวลาต่อมารัฐบาลว่า กิจกรรมไพบรณียเจริญก้าวหน้ามากอาคารไพบรณียาคารเดิม ไม่เหมาะสมเนื่องจากไม่ได้สร้างขึ้นสำหรับเป็นที่ทำการ ไพบรณียโดยตรง จึงได้ทำการออกแบบก่อสร้างตึกที่ทำการ ไพบรณียขึ้นใหม่ ด้วยรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบทันสมัย ณ บริเวณตำบลบางรัก โดยสถาปนิกชื่อ หมี อภัยวงศ์ เป็นผู้ออกแบบ ตัวอาคารเริ่มทำการก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ และเปิดใช้งานจริงเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๓

อาคารหมายเลข ๗ (building no.๗) กรีฑาสถานแห่งชาติ (สนามศุภชลาศัย)

ชื่อปัจจุบัน (current name) กรีฑาสถานแห่งชาติ(สนามศุภชลาศัย)

ชื่อดั้งเดิม (original name) กรีฑาสถานแห่งชาติ(สนามศุภชลาศัย)

ที่ตั้ง (location) ๑๕๔ ถนนพระรามที่ ๑ แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) สนามกีฬา (sports centre) : REC (Recreation)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) สนามกีฬา (sports centre) : REC

(Recreation) การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ดูแลรักษาโดยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๘๑

ผู้ออกแบบ (architectural designer) นายหมี อภัยวงศ์ (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น จิตรเสน อภัยวงศ์)

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) ในปีพ.ศ. ๒๔๗๖ รัฐบาลได้จัดตั้งกรมพลศึกษา ภายใต้ สังกัดของกระทรวงธรรมการ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุน ให้ประชาชนคนไทยมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่รัฐบาล กำหนดนิยามไว้คือ มีจริยศึกษา พุทธิศึกษา และพลศึกษา ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๗๗ นาวาโท หลวงศุภชลาศัย อธิบดี กรมพลศึกษาคนแรก มีดำริในการจัดหาสถานที่ตั้ง สนามกีฬากลางกรมพลศึกษา จึงได้มอบหมายให้กรมพลศึกษา ขอเช่าสถานที่จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ริมถนนพระราม ๑ เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำงานและเพื่อจัดสร้าง “กรีฑาสถาน แห่งชาติ” เพื่อให้เป็นสนามกีฬาที่ได้มาตรฐานสากล โดยว่าจ้าง หมี อภัยวงศ์ เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบอาคาร ได้เริ่มทำการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ แล้วเสร็จและ เปิดใช้งานบางส่วนในปี ๒๔๘๑ โดยทำการจัดการแข่งขัน กรีฑาประชาชนชายขึ้น ทั้งนี้ตัวอาคารทั้งหมดจะมาแล้ว เสร็จสมบูรณ์ในราวปีพ.ศ. ๒๔๘๔

อาคารหมายเลข ๘ (buildings no.๘) อาคารโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๒ ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) สำนักงานของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education) อาคารหมายเลข ๘ (buildings no.๘) อาคารโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) ที่ทำงานของ ดร.ปรีดีพนมยงค์ (university) : EDC (Education) ศูนย์บัญชาการงานของเสรีไทยในช่วง สงครามโลกครั้งที่ ๒ (civic and public building) : ADM (Administration)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารสถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารโดม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๗๘ – ๒๔๗๙

ผู้ออกแบบ (architectural designer) นายหมีว อภัยวงศ์ (ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น จิตรเสน อภัยวงศ์)

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองก่อตั้งขึ้น โดย ดร.ปรีดีพนมยงค์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในสมัยนั้น ปัจจุบันมีการลดทอนชื่อเหลือเพียง มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ในเบื้องต้นมีจุดประสงค์ให้เป็นตลาดวิชา ลักษณะมหาวิทยาลัยเปิด ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ ซึ่งมีที่ตั้งที่เชิงสะพานผ่านพิภพลีลา ในปีถัดมาได้ซื้อที่ดินริมแม่น้ำ เจ้าพระยาบริเวณท่าพระจันทร์และท่าพระอาทิตย์ซึ่งเป็น ของกองพันทหารราบที่ ๔ โดยดร.ปรีดีได้ให้นายหมีว อภัยวงศ์ (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นจิตรเสน) สถาปนิกที่จบจากฝรั่งเศส มาออกแบบตึกบัญชาการของมหาวิทยาลัย ซึ่งรู้จักกันในชื่อ “ตึกโดม” โดยปรับปรุงเชื่อมอาคารทางการทหารที่มีอยู่เดิม ๔ หลังซึ่งสร้างในสมัยรัชกาลที่ ๖ เข้าด้วยกัน และเพิ่มเติม ส่วนตรงให้สูงขึ้นพร้อมมีหลังคายอดเหลี่ยมที่เป็นที่มาของ ชื่อตึก การก่อสร้างอาคารได้เริ่มขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๗๘ เสร็จ สมบูรณ์ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ ผู้รับเหมาก่อสร้าง คือนายบุญชู ยี่ห่อเอี่ยมกั ผู้ควบคุมการก่อสร้างคือ นายหมีว อภัยวงศ์ ตึกโดมเป็นที่ทำงานของดร.ปรีดี พนมยงค์ ผู้ประศาสน์การคนแรกของมหาวิทยาลัย (ตำแหน่งนี้ต่อมา เปลี่ยนมาใช้คำว่า อธิการบดี) รวมถึงเป็นศูนย์บัญชาการ งานของเสรีไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ปัจจุบัน อาคาร โดมได้กลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญหนึ่งของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยทางมหาวิทยาลัยได้มีการย้ายหน่วยงานต่างๆ ออกจากอาคารและอนุรักษ์ซ่อมบำรุงอาคาร โดยใช้ ชั้นที่ ๓ เป็นหอประวัติศาสตร์เกียรติยศแห่งมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์

อาคารหมายเลข ๙ (building no.๙) อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารเคมี ๑

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๒๕๔ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารศิลปวัฒนธรรม (art gallery) : REC (Recreation)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารสถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ. ๒๕๕๐ ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of competition of construction) พ.ศ. ๒๕๘๐

ผู้ออกแบบ (architectural designer) พระสาโรชรัตนนิมมานก์

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้น เป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่งแรกของสยาม เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๙ มีคณะวิชาเริ่มต้น ๔ คณะ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์กับคณะคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ที่รวมอยู่ในคณะเดียวกัน มีตึกขาวเป็นอาคารเรียนหลังแรก (ปัจจุบันคือ อาคารชีวะ ๑) ของแผนกวิทยาศาสตร์ต่อมา คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้พัฒนาสร้างอาคาร เพิ่มอีกหลายหลังโดยเฉพาะอาคารเรียนด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีแผนกเคมีแผนกฟิสิกส์ แผนกชีววิทยา และแผนก คณิตศาสตร์ หนึ่งในนั้น คือ ตึกเคมีซึ่งต่อมาได้เรียกชื่อว่า “อาคารเคมี ๑” ออกแบบโดยพระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์) สถาปนิกกรมศิลปากรและเป็นอาจารย์แผนก สถาปัตยกรรมศาสตร์(ขณะนั้นอยู่ในคณะวิศวกรรมศาสตร์) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วย สร้างขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๘๐ เมื่อแผนกทางวิทยาศาสตร์ทั้งหมดได้แยกเป็นคณะวิทยาศาสตร์ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ และในเวลาต่อมาก็ได้พัฒนาหลักสูตร เพิ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์อีกหลายสาขา จึงสร้างอาคารใหม่ขึ้นเพื่อตอบรับกับการเรียนการสอนที่มีมากขึ้นเป็น ลำดับ จนทำให้ในที่สุดแล้วอาคารเคมี๑ ซึ่งเป็นอาคารเก่าและตั้งอยู่ห่างจากกลุ่มอาคารคณะวิทยาศาสตร์ตรงการใช้งาน เพื่อการเรียนการสอนอยู่หลายปีเมื่อจุฬาลงกรณ์เริ่มปรับผัง มหาวิทยาลัยเพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บทในการพัฒนา มหาวิทยาลัย จึงได้มีการพิจารณาอาคารเก่าที่มีคุณค่าทาง สถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อการอนุรักษ์และปรับเปลี่ยนการใช้สอยใหม่ อาคารเคมี ๑ ได้รับ การปรับเปลี่ยนเป็นอาคารศิลปวัฒนธรรม เพื่อใช้ในการจัด แสดงศิลปะและมีการแสดงดนตรีกับนาฏศิลป์ โดยเริ่มเปิด ใช้ในปีพ.ศ. ๒๕๕๔

อาคารหมายเลข ๑๐ (building no.๑๐) อาคารสำนักงานยาสูบเชียงราย

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารสำนักงานยาสูบเชียงราย **ชื่อดั้งเดิม** (original name) อาคารสำนักงานยาสูบเชียงราย

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๖๗๔ ถนนธนาสัย ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) สำนักงาน (civic and public building) : ADM (Administration)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) สำนักงาน (civic and public building) : ADM (Administration)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มอบ รางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารสำนักงานยาสูบ เชียงราย ในปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๕๐๗

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ไม่ปรากฏชื่อผู้ออกแบบ

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) สำนักงานยาสูบเชียงรายเริ่มตั้งขึ้นโดย บริษัท ยาสูบ อังกฤษ –อเมริกัน (ไทย)จำกัด(ปี.เอ.ที.) เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๗๖ เดิมบริษัทตั้งสำนักงานในที่ดินและ โรงเรือนซึ่งเช่าจาก เอกชน ต่อมารัฐบาลรับซื้อกิจการจากบริษัทมาเป็นของรัฐ โดยกรมสรรพสามิต เริ่ม ดำเนินการเมื่อวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔ จากนั้นกรมสรรพสามิตจึงได้ซื้อที่ดินพร้อม โรงเรือนจาก บริษัทป่าไม้ฮิสเอเชียติก เอ.อาฟริกกัน ที่ถนน ธนาสัยและที่ดินนสิงห์ไคล อำเภอเมือง จำนวน ๒ แปลง ใน ราคา ๒๕,๐๐๐ บาท แล้วจึงย้ายสำนักงานยาสูบมาอยู่ใน ที่ตั้งปัจจุบันตั้งแต่วันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ เป็นต้นมา หลังจากนั้นจึงเริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารสำนักงาน ยาสูบเชียงราย เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ และเปิด ทำการเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๙

อาคารหมายเลข ๑๑ (building no.๑๑) โรงภาพยนตร์สกาลา

ชื่อปัจจุบัน (current name) โรงภาพยนตร์สกาลา

ชื่อดั้งเดิม (original name) โรงภาพยนตร์สกาลา

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๑๘๔ ซอยสยามสแควร์ ๑ แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) โรงภาพยนตร์(cinema) : REC (Recreation)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) โรงภาพยนตร์(cinema) : REC (Recreation)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยบริษัท สยามมหรสพ จำกัด ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารสถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับโรงภาพยนตร์สกาลาใน ปีพ.ศ. ๒๕๕๕ ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of competition of construction) พ.ศ. ๒๕๑๒

ผู้ออกแบบ (architectural designer) พันเอกจิระ ศิลปะกนก

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) โรงภาพยนตร์สกาลา ตั้งอยู่ที่สยามสแควร์ซึ่งเป็นที่ดิน ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเริ่มให้เอกชนเช่าเพื่อการ พัฒนาพื้นที่ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นต้นมา คุณพิสิฐ ตันสัจจา ซึ่งเป็นผู้เริ่มธุรกิจเครือเอเพ็กซ์ ได้เริ่มสร้างโรงภาพยนตร์ ในบริเวณนั้น โดยมีโรงภาพยนตร์สยาม โรงภาพยนตร์ลิโด และโรงภาพยนตร์สกาลา ซึ่งก่อสร้างต่อเนื่องกันเป็นลำดับ โดยบริษัท เซาท์อีสเอเชีย ก่อสร้าง จำกัด รับผิดชอบการ ก่อสร้างโรงภาพยนตร์สกาลานั้นสร้างเสร็จและเปิดให้บริการ กับผู้ชมเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๒ ด้วย ภาพยนตร์ต่างประเทศเรื่อง สองสิงห์ทะเลลึก นำแสดงโดย จอห์น เวย์กับ ร็อค ฮัตสัน ต่อมาย่านสยามสแควร์ได้รับ การพัฒนาเป็นแหล่งการค้าที่ได้รับความนิยมอย่างมากโดย เฉพาะสำหรับวัยรุ่น โรงภาพยนตร์ในเครือเอเพ็กซ์ก็เป็น ตัวแทนของความบันเทิงในย่านนี้ ก่อนที่สื่ออย่างวิดีโอจะ เข้ามาในเมืองไทย แม้ว่าต่อมาจะมีการสร้างโรงภาพยนตร์ แบบต่างๆ ที่มีความทันสมัย แต่โรงภาพยนตร์สกาลาก็ยังคงรักษากลุ่มลูกค้าผู้ชมได้ไม่น้อย นอกจากโรงภาพยนตร์ที่อยู่ ชั้นบนของตัวอาคาร เครือเอเพ็กซ์ก็ริเริ่มการใช้พื้นที่ชั้นล่าง ให้เป็นร้านค้าและร้านอาหารขนาดเล็กที่ตอบรับผู้ชมที่รอบภาพยนตร์

อาคารหมายเลข ๑๒ (building no.๑๒) อาคารสถานีรถไฟเชียงใหม่

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารสถานีรถไฟเชียงใหม่

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารสถานีรถไฟเชียงใหม่

ที่ตั้ง (location) ถนนเจริญเมือง ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารสถานีรถไฟ (railway station building)

:TRC (Transport Communications)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารสถานีรถไฟ (railway station building)

:TRC (Transport Communications)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น

ประเภทอาคาร สถาปนและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารสถานีรถไฟเชียงใหม่ ในปีพ.ศ. ๒๕๔๙

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๙๐ – ๒๔๙๑

ผู้ออกแบบ (architectural designer) หม่อมเจ้าไฉยมยากร วรวรรณ

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ อาคารสถานีรถไฟเชียงใหม่หลังเดิมได้ถูกเครื่องบินปี๒๔ทิ้งระเบิดพินาศสิ้น เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๖ หลังจากนั้นกรมรถไฟหลวง ได้ดำเนินการออกแบบและจัดสร้างอาคารสถานีรถไฟ เชียงใหม่หลังปัจจุบันขึ้น อาคารได้รับการออกแบบโดย หม่อมเจ้าไฉยมยากร วรวรรณ ในปีพ.ศ. ๒๔๘๙ ซึ่งปรากฏ ข้อความในแบบพิมพ์เขียวอาคารสถานีรถไฟเชียงใหม่ว่า ลอกจากแบบเดิม ๑๒ ม.ค. ๘๙ ชำรุด อาคารสถานีรถไฟ เชียงใหม่หลังนี้เปิดใช้งานในปีพ.ศ. ๒๔๙๑

อาคารหมายเลข ๑๓ (building no.๑๓) อาคารที่ทำการพัสดุ การรถไฟแห่งประเทศไทย

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารที่ทำการพัสดุการรถไฟแห่งประเทศไทย

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารที่ทำการพัสดุการรถไฟแห่งประเทศไทย

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๑ การรถไฟแห่งประเทศไทย แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารสำนักงาน (office building) :TRC
(Transport Communications)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารที่ทำการพัสดุ(warehouse) :TRC
(Transport Communications)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น

ประเภทอาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารที่ทำการพัสดุ ในปีพ.ศ. ๒๕๔๙

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๗๑ – ๒๔๗๔

ผู้ออกแบบ (architectural designer) หลวงสุขวัฒน์สุนทร

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) แต่เดิมนั้น อาคารคลังพัสดุของกรมรถไฟหลวงมีอยู่ ๒ แห่ง กระจายอยู่เป็นศูนย์เดียวกัน ดังนั้นจึงมีตาริ ที่จะก่อสร้างอาคารพัสดุกกลางที่ยศเสขึ้น การก่อสร้างเริ่มต้น ในปีพ.ศ. ๒๔๗๑ งานตอกเสาเข็มและงานรากฐานแล้วเสร็จ ในปีพ.ศ. ๒๔๗๒ หลังจากนั้นจึงเริ่มงานโครงสร้างประธาน ของอาคารพัสดุกกลาง อาคารพัสดุกกลางหลังนี้ก่อสร้างเสร็จ และเปิดทำการในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ หลังจากนั้นมีการรื้อถอนอาคารคลังพัสดุต่างๆ ได้แก่ อาคาร พักสดุกกลางหลังเดิม คลังไปรษณีย์โทรเลข คลังพัสดุสิ่งของคิน คลังพัสดุยศเสเดิม คลังพัสดุเครื่องมือสำรวจ คลังพัสดุกองโรงแรม และคลังพัสดุโทรเลข จากนั้นก็มีการโยกย้าย เปลี่ยนแปลงกองและสำนักงานต่างๆ ในอาคารพัสดุกกลาง หลังใหม่ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ อาคารหลังนี้เคยใช้ เป็นที่ทำการกรมรถไฟหลังจากที่อาคารกรมรถไฟโดนระเบิด ทำลาย ปัจจุบัน อาคารที่ทำการพัสดุใช้เป็น ที่ทำงานของ หน่วยงานต่างๆ ของการรถไฟแห่งประเทศไทย

อาคารหมายเลข ๑๔ (building no.๑๔) วังวาริชเวสม์

ชื่อปัจจุบัน (current name) วังวาริชเวสม์

ชื่อดั้งเดิม (original name) วังวาริชเวสม์

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๓๐๕ ซอยสุขโขทัย ๖ ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารสำนักงาน (office) : COM (Commercial)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) วัง (palace) : RES (Residential)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เข้าโดย บริษัท แมชชีง สตูดิโอ จำกัด (มหาชน) ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภท เคหสถานและบ้านเรือนเอกชน ให้กับวังวาริชเวสม์ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๗๖ ผู้ออกแบบ (architectural designer) พระสาโรชรัตนนิมมานก์

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) วังวาริชเวสม์เป็นที่ประทับของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงประภาพรรณพิไลย (ประสูติเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๒๘) กับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงวาปีบุษบากร (ประสูติเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๔) พระชนิษฐา ซึ่งทั้งสองพระองค์เป็นพระธิดา ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับเจ้าจอมมารดาพร้อม พระตำหนักนี้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ พระสาโรชรัตนนิมมานก์ (สาโรช สุขยางค์) เป็นสถาปนิก ผู้ออกแบบ และควบคุมการก่อสร้างบนที่ดินมรดกของเจ้าจอมมารดาพร้อม แต่พระองค์เจ้าหญิงประภาพรรณพิไลยไม่โปรด ที่นี้ จึงเสด็จย้ายไปประทับที่วังริมถนนวิสุทธิ พระองค์เจ้าหญิง วาปีบุษบากรจึงประทับที่วังวาริชเวสม์นี้เพียงพระองค์เดียว จนสิ้นพระชนม์ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ชื่อตำหนัก ได้รับการตั้งชื่อจากสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดเทพศิรินทราวาส ว่า “วาริชเวสม์” คำว่า วาริช หมายถึง น้ำหรือดอกบัว และเวสม์หมายถึง ที่อยู่ร่วมกัน ดังนั้น วาริชเวสม์ หมายถึง ที่อยู่ของผู้เกิดจากน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า วาปี ที่หมายถึงบึงน้ำ

อาคารหมายเลข ๑๕ (building no.๑๕) อาคารประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารประสานมิตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคาร ๓ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ที่ตั้ง (location) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เลขที่ ๑๑๔ ซอยสุขุมวิท ๒๓ แขวง

คลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) หอจดหมายเหตุ สำนักงาน สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น

ประเภทอาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารประสานมิตร ในปีพ.ศ. ๒๕๕๐

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๙๓

ผู้ออกแบบ (architectural designer) นายเพี้ยน สมบัติเปี่ยม

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพัฒนามาจากโรงเรียน ฝึกหัดครูชั้นสูงซึ่งสถาปนาในปีพ.ศ. ๒๔๙๒ แล้วได้ยกระดับ เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาใน พ.ศ. ๒๔๙๗ จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๑๗ ได้พัฒนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยดังในปัจจุบัน อาคารประสานมิตร หรือ อาคาร ๓ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ก่อสร้างขึ้นโดยได้รับการอนุมัติจากศาสตราจารย์ หม่อมหลวง ปิ่น มาลากุล ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ ทำพิธีก่อรากอาคารในวันศุกร์ที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยพระยาศรภักย์พิพัฒน์(เลื่อน ศรภักย์วานิช) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานในพิธี ใช้งบประมาณเป็นจำนวนเงิน ๑,๓๘๖,๐๐๐ บาท ดำเนินการก่อสร้างโดยบริษัทสมสมัยเฟอร์นิเจอร์ และเปิดใช้อาคาร เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นอาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียน ฝึกหัดครูชั้นสูง เป็นห้องทำงานของคณะผู้เชี่ยวชาญจาก มหาวิทยาลัยอินเดียนา สหรัฐอเมริกา ที่มีโครงการความร่วมมือด้วย และเป็นสำนักงานบริหารของศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรีผู้อำนวยการโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงและ อธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษาใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ตามลำดับ

อาคารหมายเลข ๑๖ (building no.๑๖) อาคารโรงรถจักรแก่งคอย

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารโรงรถจักรแก่งคอย

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารโรงรถจักรแก่งคอย

ที่ตั้ง (location) ย่านสถานีรถไฟแก่งคอย ตำบลแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารโรงรถจักร (locomotive depot) : TRC (Transport Communications)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารโรงรถจักร (locomotive depot) : TRC (Transport Communications)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น

ประเภทอาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารโรงรถจักรแก่งคอย ในปีพ.ศ. ๒๕๕๖

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๘๕ – ๒๔๘๖ ผู้ออกแบบ (architectural designer) นายปิ่น (ไม่ทราบนามสกุล)

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) อาคารโรงรถจักรแก่งคอยถูกสร้างขึ้นเพื่อทดแทนอาคารโรงรถจักรเดิมที่มีขนาดเล็กและไม่สามารถรองรับ การซ่อมบำรุงรถจักรไอน้ำที่มีจำนวนมากขึ้น นอกจากเป็นสถานที่สำหรับซ่อมบำรุงรถจักรไอน้ำแล้วอาคารโรงรถจักร แก่งคอยยังเป็นสถานที่เก็บเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ ขนย้ายมาจากโรงงานมักกะสันในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ อีกด้วย ถือเป็นโรงรถจักรที่ใหญ่ที่สุดในพื้นที่นอกเขต กรุงเทพมหานคร หลังจากที่อาคารโรงรถจักรแก่งคอยถูกเปิดใช้ได้ไม่กี่เดือน ฝ่ายสัมพันธมิตรได้พยายามทิ้งระเบิดที่ ย่านสถานีรถไฟแก่งคอยและโรงรถจักรแห่งใหม่นี้ เนื่องจาก เป็นที่ตั้งของกองทหารญี่ปุ่นและเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เห็น ได้ชัดเจน แต่กลับพลาดเป้าหมายทำให้ลูกระเบิดตกใส่ตลาด แก่งคอยและบ้านเรือนราษฎรทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้สะเก็ดระเบิดยังทำให้หลังคาบางส่วนของโรง รถจักรเสียหาย และยังมีเศษสะเก็ดระเบิดที่ยังคงฝังอยู่ใน เนื้อไม้ของเสาต้นหนึ่งในโรงรถจักรโดยไม่มีการตัดแปลงหรือ ปรับปรุงใหม่แต่อย่างใด หลังจากนั้นโรงรถจักรได้เป็นสถานที่ ซ่อมบำรุงรถจักรไอน้ำเรื่อยมาจนถึงปีพ.ศ. ๒๕๑๒ ที่มีการ ซ่อมรถจักรไอน้ำครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็นสถานที่ ซ่อมบำรุงรถจักรดีเซล ปัจจุบันโรงรถจักรแก่งคอยเป็นสถานที่ ซ่อมหัวรถจักรที่ใช้ลากจูงขบวนสินค้าต่าง ๆ เช่น น้ำมัน แป้งน้ำตาล ข้าว และปูนซีเมนต์ เป็นต้น รวมทั้ง ซ่อมบำรุง รถพ่วงต่างๆ ได้แก่ รถพ่วงบรรทุกแก๊ส รถพ่วงบรรทุก น้ำมัน และรถพ่วงสำหรับบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์

**อาคารหมายเลข ๑๗ (building no.๑๗) อาคารสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์**

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พระบรมราชูปถัมภ์

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน พระบรมราชูปถัมภ์

ที่ตั้ง (location) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารสมาคมนิสิตเก่า (university alumni building) : REC (Recreation)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารสมาคมนิสิตเก่า (university alumni building) : REC (Recreation)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลป

สถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคาร สถาบันและอาคารสาธารณะ ให้กับอาคารศิลปวัฒนธรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ. ๒๕๕๓

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๕๑๐

ผู้ออกแบบ (architectural designer) นายเจน สกถนารักษ์

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ (สนจ.) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๙ โดยคณะผู้ก่อตั้งสมาคมนิสิตเก่าผู้บริหารมหาวิทยาลัย และ คณาจารย์จำนวน ๑,๓๕๐ คน ร่วมประชุมเพื่อก่อตั้งสมาคม โดยในครั้งแรกนั้นใช้ชื่อว่า สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ต่อมาได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ทรงรับ สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ มีพระเจ้า วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากรทรงเป็นนายกสมาคม พระองค์แรก มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามัคคีสังเคราะห์ ซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการศึกษา การบันเทิง การศึกษาเผยแพร่ วิทยากร ส่งเสริมเกียรติแห่งสถานศึกษาและสมาชิกผู้ได้ประกอบกิจอันเป็นประโยชน์มีชื่อเสียง การดำเนินงานของสมาคมครั้งแรกนั้นใช้พื้นที่บริเวณร้านไชยณรงค์เป็นสำนักงาน หลังจากนั้น ๒ ปีจึงย้ายมาใช้เรือนเก่าที่เคยเป็นบ้านพักผู้บัญชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ตำแหน่งนี้เปลี่ยน เป็นอธิการบดีในเวลาต่อมา) ปัจจุบันเรือนเก่านี้ คือ “เรือนภะรตราชา” ซึ่งเป็นอาคารที่ได้รับรางวัลอาคารอนุรักษ์ ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นจากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จนกระทั่งเมื่อจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยมีอายุครบ ๕๐ ปีทางสมาคมจึงได้รับอนุมัติให้ จัดสร้างอาคารที่ทำการถาวรของสมาคมขึ้นบนพื้นที่ขนาด ครึ่งไร่ ริมถนนพญาไท โดยนายเจน สกถนารักษ์ เป็น สถาปนิกออกแบบ

อาคารหมายเลข ๑๘ (building no.๑๘) ศาลาเฉลิมกรุง

ชื่อปัจจุบัน (current name) ศาลาเฉลิมกรุง

ชื่อดั้งเดิม (original name) ศาลาเฉลิมกรุง

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๖๖ ถนนเจริญกรุง แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) โรงภาพยนตร์(cinema) : REC (Recreation)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) โรงภาพยนตร์(cinema) : REC (Recreation)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยบริษัท เฉลิมกรุง มณีนทน์จำกัด ๒.

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภท

อาคาร สถาปนิกและอาคารสาธารณะ ให้กับศาลาเฉลิมกรุง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๗๓ – ๒๔๗๖

ผู้ออกแบบ (architectural designer) หม่อมเจ้าสมัยเฉลิม กฤดากร

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) เมื่อรัชกาลที่ ๗ ทรงขึ้นครองราชย์สมบัติในปีพ.ศ. ๒๔๖๘ พระองค์มีพระราชดำริจะจัดงานฉลองพระนครครบ ๑๕๐ ปี ที่จะมีขึ้นในปีพ.ศ. ๒๔๗๕ และในการเฉลิมฉลองวาระพิเศษ ดังกล่าว พระองค์ได้มีพระราชดำริจัดสร้างถาวรวัตถุสำคัญขึ้น เพื่อเป็นที่ระลึก คือ ปฐมบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ ๑ และสะพานพระพุทธยอดฟ้า ในขณะเดียวกันพระองค์ก็ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์สร้างโรงมหรสพ ที่ทันสมัยขึ้น ณ ย่านธุรกิจที่สำคัญมากที่สุดในสมัยนั้น (หัวมุมถนนเจริญกรุงตัดกับถนนตรีเพชร) โดยมุ่งหวังให้เป็น หนึ่งในอนุสรณ์สำคัญในวาระฉลองพระนครครบ ๑๕๐ ปี ด้วยเช่นกัน โดยมอบหมายให้หม่อมเจ้าสมัยเฉลิม กฤดากร เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบ และ อาจารย์นารถ โพธิประสาท เป็นผู้คำนวณโครงสร้าง พระองค์พระราชทานนามโรงมหรสพ แห่งนี้ว่า “ศาลาเฉลิมกรุง” ซึ่งถือว่าเป็นโรงภาพยนตร์ที่เปิดฉายภาพยนตร์เสียงเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ศาลา เฉลิมกรุงถือเป็นโรงภาพยนตร์ที่ทันสมัยที่สุดในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้นสามารถรองรับผู้คนได้เป็นพันคน มีการออกแบบตกแต่งภายในอย่างวิจิตรงดงามด้วยศิลปะไทย สอดผสานกับศิลปะตะวันตก มีระบบเสียงที่สมบูรณ์แบบ มีระบบปิด – เปิดม่านอัตโนมัติที่สำคัญคือ เป็นโรงมหรสพ แห่งแรกของประเทศไทยที่มีการใช้ระบบปรับอากาศแบบ ระบายความร้อนด้วยน้ำ (Chilled Water System)

อาคารหมายเลข ๑๙ (building no.๑๙) ร้านถวิล

ชื่อปัจจุบัน (current name) ร้านถวิล

ชื่อดั้งเดิม (original name) ไม่มี

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๓๕ – ๓๙ ถนนช้างม่วย ตำบลศรีภูมิอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) บ้านพักอาศัยและร้านตัดเสื้อผ้า (house) : RES (Residential) (tailor's shop) : COM (Commercial)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) บ้านพักอาศัย (house) : RES (Residential)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยครอบครัวเทียนนิมิต ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคาร พาณิชยกรรมให้กับร้านถวิล ในปีพ.ศ. ๒๕๕๑

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๙๒

ผู้ออกแบบ (architectural designer) นางถวิลและนายเชียมจ้อย แซ่เตีย และผู้รับเหมาก่อสร้าง ชาวญวน

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) นางถวิลและนายเชียมจ้อย แซ่เตีย ได้สร้างอาคารหลังนี้ โดยว่าจ้างผู้รับเหมาก่อสร้างชาวญวน โดยประสงค์ให้อาคาร มีความพิเศษและแตกต่างจากอาคารพาณิชย์หลังอื่น ในย่านช้างม่วย จึงเป็นผลให้อาคารมีลักษณะเฉพาะตัว ตั้งแต่แรกอาคารหลังนี้ใช้เพื่อพักอาศัยเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันชั้นบนใช้เป็นที่พักอาศัย ส่วนชั้นล่างเป็นร้านตัดเสื้อ

อาคารหมายเลข ๒๐ (building no.๒๐) โรงสี หับ โห้ หิ้น

ชื่อปัจจุบัน (current name) โรงสีหับ โห้หิ้น ชื่อดั้งเดิม (original name) โรงสีหับ โห้หิ้น

ที่ตั้ง (location) เลขที่ ๑๓ ถนนนครนอก ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) ท่าเทียบเรือ (dock) : COM (Commercial)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) โรงสีข้าว (rice mill) : COM (Commercial)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยทายาทตระกูลรัตนปรการ ๒. สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ มอบรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทอาคารพาณิชย์ให้กับโรงสีหับ โห้หิ้น ในปีพ.ศ. ๒๕๕๔

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๖๔

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ไม่ปรากฏหลักฐาน

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) โรงสีหับ โห้หิ้น สร้างโดยขุนราชกิจการีย์ (ขุนเลียง เสาวพฤกษ์) เป็นโรงสีข้าวใช้เครื่องจักรไอน้ำขนาดใหญ่ มีปล่องไฟสูง ๓๔ เมตร สร้างตามมาตรฐานประเทศอังกฤษ ชื่อ “หับ โห้ หิ้น” เป็นภาษาฮกเกี้ยนหมายถึง ความ สามัคคีความกลมเกลียว ความเจริญรุ่งเรือง โดยเริ่มดำเนิน กิจการในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ มีนายสุชาติ รัตนปรการ เป็น ผู้จัดการ ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๘๔ กองทัพเรือญี่ปุ่นได้บุกยึด เมืองสงขลาและได้ใช้โรงสีเป็นคลังเก็บเวชภัณฑ์กองทัพภาคพื้นบูรพาตลอดระยะสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลังจาก สงคราม มีการปรับปรุงพื้นที่โรงสีเพื่อใช้เป็นท่าเทียบเรือด่วน รับส่งผู้โดยสารระหว่างอำเภอระโนดและอำเภอเมืองสงขลา เป็นที่ทดลองผลิตน้ำมันเตาออกจำหน่ายน้ำมันเตาเป็นน้ำอัดลมรุ่นโบราณรสเปรี้ยวอมหวาน บรรจุในขวดแก้ว คอขวด และได้ปรับปรุงอาคารด้านใต้เป็นโรงผลิตน้ำแข็ง ขนาดเล็ก ต่อมาได้เกิดกิจการโรงสีข้าวขนาดเล็กขึ้นมาก ทำให้ปริมาณข้าวเปลือกที่เข้ามาป้อนโรงสีลดน้อยลงจนต้อง ปิดตัวลงในปีพ.ศ.๒๔๙๔ หลังจากนั้นในปีพ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๒๗ โรงสีได้แปรสภาพเป็นโกดังยางพาราสำหรับขนส่งต่อยด้วย เรือลำเลียงไปยังเรือเดินสมุทร ซึ่งจอดบังคลื่นลมอยู่ใกล้ๆ เกาะหนู เพื่อนำยางไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เมื่อท่าเรือ น้ำลึกสงขลาเปิดดำเนินการในปีพ.ศ. ๒๕๒๗ ทำให้การขนส่ง สินค้าด้วยเรือลำเลียงต้องหยุดกิจการไป ทายาทของตระกูลจึงใช้ท่าเทียบเรือโรงสีแดงให้บริการเรือประมงขนาดเล็ก ต่อมาจนถึงปัจจุบัน

อาคารหมายเลข ๒๑ (building no.๒๑) ครูสัมมนาการ

ชื่อปัจจุบัน (current name) ครูสัมมนาการ

ชื่อดั้งเดิม (original name) ครูสัมมนาการ

ที่ตั้ง (location) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา เลขที่ ๗๔๔ ถนนสุรนารายณ์

อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารเรียนของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารเรียนของวิทยาลัย(college) : EDC (Education)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ดูแลรักษาโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๕๐๓

ผู้ออกแบบ (architectural designer) อาจารย์ดร.วาทัญญู ณ ถลางและอาจารย์นคร ศรีวิจารณ์

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) ครูสัมมนาการ เกิดจากแรงของเหล่าคณาจารย์ วิทยาลัย เทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา ที่ต้องการ ออกแบบอาคารเพื่อใช้เป็นสถานที่ สำหรับการแสดงหรือ การประชุม หลังจากที่ยกที่ตั้งวิทยาลัยได้ราว ๓ ปีเพื่อรองรับ เหล่าคณาจารย์และ นักศึกษาที่เริ่มเปิดแผนกวิชาเพิ่มขึ้น ภายใต้การออกแบบของสองสถาปนิกซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งวิทยาลัย อาจารย์ดร.วาทัญญู ณ ถลาง ในฐานะผู้อำนวยการ วิทยาลัยคนแรก และอาจารย์นคร ศรีวิจารณ์ โดยได้ ม.ร.ว.จตุรสีาน ชุมพล ร่วมออกแบบโครงสร้าง และมี บริษัท วุฒิชัย จำกัด เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยมีเหล่า นักศึกษาร่วมเป็นแรงงานก่อสร้าง ก่อสร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๐๓

อาคารหมายเลข ๒๒ (building no.๒๒) อาคารอำนวยการเดิม หรือ อาคาร ๑ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย

ชื่อปัจจุบัน (current name) อาคารอำนวยการเดิม หรือ อาคาร ๑ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย

ชื่อดั้งเดิม (original name) อาคารอำนวยการ โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย

ที่ตั้ง (location) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกวิทยาเขต อุเทนถวาย เลขที่ ๒๒๕ ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) อาคารสำนักงานของมหาวิทยาลัย (university) : EDC (Education)

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) อาคารสำนักงานของโรงเรียน (school) : EDC (Education)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ๑. ดูแลรักษาโดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย ๒. กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๘๔

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ไม่ปรากฏชื่อผู้ออกแบบ

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) ในปีพ.ศ. ๒๔๗๕ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดี กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีดำริจะเปิดโรงเรียนช่างก่อสร้าง อุเทนถวายเป็นโรงเรียนช่างก่อสร้างแห่งแรกของประเทศไทย โดยเปิดการเรียนเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ อาจารย์หลวงวิศาล ศิลปกรรม เป็นอาจารย์ใหญ่ต่อมาในปีพ.ศ.๒๔๘๓โรงเรียน ช่างก่อสร้างอุเทนถวาย ได้เริ่มก่อสร้างอาคารอำนวยการ ซึ่งเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กหลังแรกของโรงเรียน โดยใช้ครูอาจารย์ของโรงเรียนเป็นผู้ฝึกฝนดูแลนักเรียน ช่างก่อสร้างรุ่นแรกๆ เป็นแรงงานในการก่อสร้าง ตามเทคนิค วิธีและวัสดุก่อสร้างที่หาได้ในยุคสมัยนั้น การก่อสร้างแล้วเสร็จ และเปิดใช้อาคารในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ หลังจากเข้าใช้อาคาร ดังกล่าวได้ไม่ถึง ๑ ปี ประเทศไทยเข้าสู่สงครามมหาเอเชียบูรพา (สงครามโลกครั้งที่ ๒) กองทหารญี่ปุ่นได้เข้ายึดสถานที่โรงเรียนสำหรับใช้เป็นที่พักและที่พักในช่วงสงคราม จนกระทั่งในปีพ.ศ. ๒๔๘๙ ทางโรงเรียนจึงได้รับมอบสถานที่คืนอย่างเป็นทางการ โดยโรงเรียนมีสภาพเสียหายอย่างหนัก ทว่าอาคารหลังดังกล่าวเป็นอาคารเพียงไม่กี่หลังของโรงเรียนที่รอดจากการถูกทิ้งระเบิดในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา หลังจากนั้นอาคารดังกล่าวถูกใช้ป็นสำนักงานบริหารของโรงเรียนเรื่อยมาจนกระทั่งโรงเรียนยกระดับเป็นวิทยาลัย ต่อมาในราวปีพ.ศ. ๒๕๓๓ -๒๕๓๔ ได้มีการย้ายสำนักงานบริหารไปยังอาคาร ๗ ที่สร้างขึ้นใหม่ นับแต่นั้นเป็นต้นมา อาคารอำนวยการได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นอาคาร ๑ และถูกใช้ เป็นที่ทำการสมาคมผู้ปกครองและครูอุเทนถวาย โดยชั้นบนของอาคารซึ่งเป็นห้องประชุมยังเป็นที่เก็บอัฐิปูชนียบุคคล ของวงการช่างก่อสร้าง ครูใหญ่ และอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวายเอาไว้

อาคารหมายเลข ๒๓ (building no.๒๓) โรงภาพยนตร์ทหานบก

ชื่อปัจจุบัน (current name) โรงภาพยนตร์ทหานบก

ชื่อดั้งเดิม (original name) โรงภาพยนตร์ทหานบก

ที่ตั้ง (location) ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวงเวียนศรีสุริโยทัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ประเภทของอาคารในปัจจุบัน (current typology) สำนักงานกิจการรักษาความปลอดภัย

ประเภทของอาคารเมื่อแรกสร้าง (original typology) โรงภาพยนตร์(cinema) : REC (Recreation)

การปกป้องคุ้มครอง (state of protection) ยังไม่มี

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ (year of completion of construction) พ.ศ. ๒๔๘๒

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ไม่ปรากฏชื่อผู้ออกแบบ

ประวัติความเป็นมาของอาคาร (history of building) สร้างขึ้นโดยมติคณะรัฐมนตรีสมัยที่ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อให้เป็น รมณีสถานของเมืองลพบุรีรวมทั้งอาจจะใช้ประโยชน์เป็น ที่ประชุมสภาได้หากเกิดเหตุคับขันในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่๒ และจำเป็นต้องย้ายเมืองหลวงมา ณ จังหวัดนี้โดย เป็นโรงภาพยนตร์ที่เปิดฉายภาพยนตร์เสียงเป็นแห่งที่สองในประเทศไทย รองจากศาลาเฉลิมกรุงในกรุงเทพฯ ซึ่งถือ เป็นโรงภาพยนตร์ที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะนั้น มีการออกแบบตกแต่งภายในอย่างงดงาม มีระบบ เสียงที่สมบูรณ์แบบ มีระบบปิด – เปิดม่านอัตโนมัติ มี ระบบปรับอากาศแบบระบายความร้อนด้วยน้ำ (Chilled Water System) เช่นเดียวกับโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุง ในกรุงเทพฯ

การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคารหลังจาก ก่อสร้างแล้วเสร็จ (summary of important changes after completion) ผู้ครอบครองได้รื้อถอนที่นั่งชมภาพยนตร์ที่บริเวณชั้น ล่างและด้านภายนอกบางบริเวณมีการต่อเติมเปลี่ยนแปลง อาคารไปจากเดิม โดยเฉพาะด้านหลังของโรงภาพยนตร์ซึ่ง ได้มีการรื้อถอนอาคารเดิมออกไปบางส่วน

ลักษณะของอาคาร (building character) มีที่นั่งสำหรับผู้ชม ๘๐๐ ที่นั่ง โดยจัดแถวที่นั่งไว้บนพื้น ลาดเอียงชั้นล่างและชั้นลอยด้านบน การประเมิน (evaluation) โรงภาพยนตร์ทหานบกเป็นสถาปัตยกรรมโรงมหรสพ ที่ทันสมัยที่เก่าแก่เป็นแห่งที่สองของประเทศไทยรองจากโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุงในกรุงเทพฯ ตัวสะกดชื่อที่ติดถาวรอยู่บนอาคาร “ภาพยนตร์ทหานบก”ยังแสดงถึงความพยายามสร้างอัตลักษณ์ในยุคเปลี่ยนแปลงการปกครอง ด้วยการใช้ภาษาที่แตกต่างไปจากเดิม

ความสำคัญของแหล่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในต่างประเทศ

อาคารที่กำหนดแนวทางสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ตั้งแต่ปี ๑๙๔๕ จนถึงปัจจุบัน

สถาปัตยกรรมแบบโมเดิร์นเป็นรูปแบบหลักในการออกแบบอาคารหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ จบลง ซึ่งหลังจากนั้นได้ปูทางให้กับสถาปัตยกรรมแบบโพสต์โมเดิร์นในทศวรรษ ๑๙๘๐ สถาปัตยกรรมแบบโมเดิร์นเป็นรูปแบบในเชิงสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นมาในช่วงต้นปีของศตวรรษที่ ๒๐ รูปแบบนี้กลายเป็นรูปแบบหลักหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ ๒ ทั้งซีกปรักหักพังไว้ทั่วยุโรปด้วยลักษณะที่ดูหนาหนักซึ่งเกิดจากการใช้เทคโนโลยีในการก่อสร้างแบบใหม่ ทั้งการใช้กระจก เหล็กและคอนกรีตเสริมเหล็ก ทำให้รูปแบบนีโอคลาสสิกที่เป็นที่นิยมในช่วงศตวรรษก่อนค่อยๆ หายไปสถาปัตยกรรมแบบโมเดิร์นจะยังคงเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น ตลอดจนศตวรรษที่ ๒๐ จนกระทั่งรูปแบบโพสต์โมเดิร์นเข้ามาแทนที่มีสถาปนิกสมัยใหม่ที่ประสบความสำเร็จมากมายตลอดหลายปีที่ผ่านมา โดยทั่วไปแนวคิดสมัยใหม่และรวมทั้งการปกครองในยุค ๑๙๖๐ จากรูปแบบอาคารสีเหลี่ยมผืนผ้าด้วยการเน้นเส้นตรงที่ชัด หลังจากปี ๑๙๖๐ การออกแบบที่เป็นอิสระและเป็นธรรมชาติเริ่มมาแทนที่รูปแบบหลังสงครามซึ่งเป็นไปตามระเบียบมากขึ้น Modernism (แนวคิดสมัยใหม่) สามารถแบ่งออกเป็น : รูปแบบระดับนานาชาติ รูปแบบศิลปะ และรูปแบบ Constructivist (ส่วนใหญ่จะอยู่ในสหภาพโซเวียตช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒) อย่างไรก็ตาม บางอย่างที่รวมถึงศิลปะโครงสร้างในประเภทนี้ที่เปลี่ยนไปยัง postmodernism หมวดยุคนี้มีตั้งแต่ประมาณปี ๑๙๗๐ ไปจนถึงช่วงกลางของปี ๑๙๘๐

นี่คือการเลือกส่วนผสมของอาคารที่อยู่ภายใต้ร่มเงาของรูปแบบสถาปัตยกรรมของ ‘แนวคิดที่ทันสมัย’ ด้วยตัวอย่างที่ยอดเยียมมากมายทั่วโลก

๑. World Trade Centre ๑ : ใช้แนวคิดสมัยใหม่กับระดับความสูง

รูปแบบสถาปัตยกรรม : modernist

ตึก World Trade Center ก่อนถูกโค่นนาถกรรมในปี ๒๐๐๑ เป็นหนึ่งในแลนด์มาร์กที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก ทั้ง ๒ ตึกถูกสร้างขึ้นในปี ๑๙๖๖ และ ๑๙๗๑ แพลนดั้งเดิมของ Yamasaki คือมีจำนวนชั้นสูงสุดเพียง ๘๐ ชั้น แต่กลับมีเพิ่มขึ้นถึง ๑๑๐ ชั้น และใช้พื้นที่อย่างน้อย ๙๓๐,๐๐๐ ตารางเมตร ทั้ง ๒ ตึกใช้โครงเหล็ก ผนังม่าน และคอนกรีตหนาบนโครงเหล็ก World Trade Center กลายเป็นหนึ่งในอาคารที่โดดเด่นที่สุดของอเมริกาและเป็นตัวอย่างที่ดีของสถาปัตยกรรมของ Le Corbusier และผสมผสานกับสถาปัตยกรรมสไตล์โกธิคดั้งเดิม

๒. BT Tower : อยู่เหนือเส้นขอบฟ้าของกรุงลอนดอน

รูปแบบสถาปัตยกรรม : modernist

BT Tower ในกรุงลอนดอนสร้างเสร็จเมื่อปี ๑๙๖๔ ตึก modernist นี้สูงถึง ๑๗๗ เมตร และหากรวมกับเสาอากาศด้วยนั้นจะมีความสูงถึง ๑๙๑ เมตร เป็นอาคารที่สูงที่สุดในลอนดอนและในสหราชอาณาจักรจนถึงปี ๑๙๘๐

๓. พิพิธภัณฑ์ Solomon R. Guggenheim : วิหารแห่งจิตวิญญาณ

รูปแบบสถาปัตยกรรม : modernist

พิพิธภัณฑ์ Solomon R. Guggenheim ในแมนฮัตตัน นิวยอร์ก ในปี ๑๙๕๐ ได้ถูกย้ายไปอยู่ในอาคารที่โดดเด่นในปัจจุบันซึ่งเป็นอาคารทรงกระบอกผิวขรุขระที่เก็บรวบรวมภาพเขียน Post-Impressionist และงานศิลปะร่วมสมัยไว้อย่างมากมาย

๔. สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ

รูปแบบสถาปัตยกรรม : modernist/International

อาคารสำนักงานใหญ่สหประชาชาติ (United Nations Headquarters) ก่อสร้างเสร็จเมื่อปี ๑๙๕๒ มีความสูงถึง ๑๕๕ เมตร และใช้เงินประมาณ ๖๕ ล้านดอลลาร์ (ปัจจุบัน) ในการก่อสร้าง

๕ .สถาบัน Salk for Biological Studies

รูปแบบสถาปัตยกรรม : modernist

สถาบัน Salk for Biological Studies เป็นสถาบันการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ไม่แสวงผลกำไร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๑๙๖๐ ใช้เวลาหลายปีในการออกแบบ โดยให้ความสำคัญกับสัดส่วนที่รับกันและผนังคอนกรีตเปลือย แนวคิดส่วนหนึ่งของอาคารนี้คือสามารถที่จะอัปเดตขึ้นได้ง่ายเมื่อเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ดีขึ้นเพราะฉะนั้น คานรองจึงถูกกำหนดไว้ที่ริมของห้องแลปแต่ละห้องเพื่อความยืดหยุ่นสูงสุดของการปรับพื้นที่ภายใน

๖. พีระมิด Louvre : แม้จะเคยถูกวิจารณ์ แต่ในปัจจุบันกลับเป็นที่ชื่นชอบ

รูปแบบสถาปัตยกรรม : modernist

ในปัจจุบันเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ สร้างขึ้นจากโครงโลหะและกระจกขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ใน Cour Napoleon of Louvre Palace พีระมิด Louvre เป็นทางเข้าหลักของพิพิธภัณฑ์ โครงสร้างทั้งหมดสูง ๒๑.๖ เมตร ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ๓๔ เมตร และใช้พื้นที่มากกว่า ๑,๐๐๐ ตารางเมตร

๗. โรงละคร Royal National : ผลงานชิ้นเอกของ Brutalist ในกรุงลอนดอน

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Brutalist

โรงละคร Royal National เป็นหนึ่งใน ๓ โรงละครที่โดดเด่นมากที่สุดในสหราชอาณาจักร และเป็นแลนด์มาร์กที่สำคัญที่สุดของกรุงลอนดอน

๘. Sydney Opera House

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Expressionist

Sydney Opera House เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อปี ๑๙๗๓ มีค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างประมาณ ๙๑๒ ดอลลาร์ออสเตรเลียในปัจจุบัน

๙. Atomium

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Ludic Modernism

Atomium ตั้งอยู่ในเมืองบรัสเซลส์ เป็นอาคารแลนด์มาร์กของเบลเยียมและเป็นหนึ่งในตัวอย่างที่มีเอกลักษณ์มากของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่หลังสงครามโลก แต่เดิมถูกสร้างขึ้นเพื่องานแสดงสินค้า Brussels World ในปี ๑๙๕๘ โดยสร้างจากทรงกลมเหล็กสแตนเลส ๙ ชั้น มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๘ เมตร เชื่อมต่อกันด้วยท่อที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ เมตรเป็นรูปร่างคล้ายหน่วยเซลล์ โครงสร้างทั้งหมดสูง ๑๐๒ เมตร ห้องสูงสุดของโครงสร้างถูกทำเป็นห้องอาหารที่เห็นวิวเมือง นอกจากนี้ยังมีห้องโถงจัดแสดงและพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ อีกด้วย

๑๐. John Hancock Centre

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Structural Expressionism

John Hancock Centre (ในปัจจุบันรู้จักกันในฐานะ ๘๗๕ North Michigan Avenue) ในชิคาโก อิลลินอยส์ เป็นตัวอย่างที่ดีของสไตล์ Structural Expressionism มีสัญญาซื้อขายอยู่ที่ ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์ เริ่มก่อสร้างในปี ๑๙๖๕ เสร็จสิ้นในปี ๑๙๖๙ โครงสร้างทั้งหมดสูงถึง ๓๔๔ เมตร แต่หากรวมโครงสร้างชั้นดาตฟ้าด้วยจะสูงถึง ๔๕๗ เมตร เคยเป็นอาคารที่สูงเป็นอันดับ ๒ ของโลก

๑๑. Gateway Arch : เป็นซุ้มประตูที่สูงที่สุดในโลก

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Structural Expressionism

Gateway Arch เป็นที่ที่มีชื่อเสียงใน St. Louis, Missouri เป็นอนุสาวรีย์ที่มีความสูงถึง ๑๙๒ เมตร ทำจาก ไร้สนิมที่ใช้รูปแบบของซุ้มประตู เป็นซุ้มประตูที่สูงที่สุดในโลกและเป็นอนุสาวรีย์ที่สร้างโดยมนุษย์ที่สูงที่สุดในสหรัฐอเมริกา สร้างเสร็จในช่วงกลางปี ๑๙๖๐ โดยใช้งบประมาณสูงถึง ๑๓ ล้านดอลลาร์ (๗๘ ล้านดอลลาร์ในปัจจุบัน)

๑๒. Berliner Fernsehturm : เป็นอาคารที่สูงที่สุดในเยอรมนี

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist

Berliner Fernsehturm หรือ Berlin Television Tower คือตึกโทรทัศน์นาฬิกาสีขาวที่สร้างขึ้นระหว่างปี ๑๙๖๕ และ ๑๙๖๙ ในใจกลางกรุงเบอร์ลิน เยอรมนี ได้รับการว่าจ้างและสร้างขึ้นโดย German Democratic Republic (GRD) ที่ส่วนใหญ่เป็นการเผยแพร่คอมมิวนิสต์ เป็นตึกที่มีความสูงถึง ๓๖๘ เมตร และมีโครงสร้างสูงสุดในเยอรมนี ในปัจจุบันยังคงเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ และเป็นหอชมเมืองอีกด้วย

๑๓. รีสอร์ท Contemporary ของดิสนีย์ : เป็นอาคาร A-Frame ขนาดใหญ่

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Contemporary

รีสอร์ท Contemporary ของดิสนีย์ แต่เดิมถูกเรียกว่า Tempo Bay Hotel เป็นรีสอร์ทที่ได้รับ ๔ เพชรใน Disney World, Florida เป็นอาคารที่มีลักษณะโดดเด่นคือมีโครงสร้างแบบ A-Frame ด้วยผนังภายนอกที่ลาดเอียงออกจากเอเทรียมภายใน

๑๔. Cité radieuse : เป็นผลงานชิ้นเอกของ Le Corbusier

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Unité d'habitation

Cité Radieuse (Radiant City) เป็นรูปแบบ modernist ที่มีลักษณะพิเศษแบบที่พักอาศัยสร้างขึ้นระหว่างปี ๑๙๔๗ และ ๑๙๕๒ ในเมือง Marseille, France เป็นผลงานที่โด่งดังที่สุดชิ้นหนึ่งของเลอคอร์บูซีเยร์และมีอิทธิพลอย่างมากในเวลานั้น

๑๕. arnsworth House : เป็นผลงานชิ้นเอกของ Internationalist

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Internationalist

Farnsworth House ได้ถูกออกแบบให้เป็นห้องพักสุดล้ำสำหรับ Dr. Edith Farnsworth เพื่อให้เป็นสถานที่ที่เงียบสงบและทำงานอดิเรก ถูกสร้างขึ้นระหว่างปี ๑๙๔๕ และ ๑๙๕๑ ที่พักนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นสถาปัตยกรรมรูปแบบนานาชาติที่สวยที่สุด และกลายเป็นแลนด์มาร์กที่เป็นประวัติศาสตร์ของสหราชอาณาจักรเมื่อปี ๒๐๐๖

๑๖. อาคาร Seagram : เปลี่ยนการออกแบบสถาปัตยกรรมในอเมริกา

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Internationalist

อาคาร Seagram เป็นตึกสูงระฟ้า ถูกสร้างขึ้นในนิวยอร์กเมื่อปี ๑๙๕๘ เป็นตัวอย่างที่คลาสสิกของสถาปัตยกรรมรูปแบบ International ของ Modernist อาคารนี้สูงถึง ๑๕๗ เมตร มีมากกว่า ๓๘ ชั้น เป็นสำนักงานใหญ่ของบริษัท Joseph E. Seagram and Sons เป็นหนึ่งในอาคารที่มีอิทธิพลที่สุดในสถาปัตยกรรมอเมริกา ตัวอาคารประกอบด้วยโครงเหล็กกับแกนคอนกรีตเสริมเหล็ก แกนนี้ขยายไปถึงชั้น ๑๗ โดยมีแกนแท่งค้ำต่อไปถึงชั้นที่ ๒๙

๑๗. อาคาร Manufacturers Trust Company : แบบจำลองสำหรับ Modernism

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Internationalist

อาคาร Manufacturers Trust Company ในนิวยอร์กได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็น ‘แบบจำลองสมัยใหม่มาก’ โดยเป็นอาคารกระจกและอะลูมิเนียมที่สร้างเสร็จเมื่อปี ๑๙๕๔ และกลายเป็นอาคารธนาคารแห่งแรกที่สหรัฐอเมริกาสร้างขึ้นในรูปแบบของสถาปัตยกรรมนานาชาติ ในปัจจุบันเป็นอาคารเก่าแก่และได้รับกำหนดให้เป็นแลนด์มาร์กของเมืองนิวยอร์ก

๑๘. Jatiya Sangsad Bhaban : เป็นหนึ่งในอาคารที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ ๒๐

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Monumental

ความซับซ้อนทั้งหมดอยู่ที่อาคารสภานิติบัญญัติขนาดใหญ่ที่สุดในโลกครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ ตารางเมตร เป็นหนึ่งในอาคารที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในศตวรรษที่ ๒๐ เริ่มสร้างเมื่อปี ๑๙๖๑ เสร็จสิ้นปี ๑๙๘๒ อาคารนี้ถูกสร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กและการก่ออิฐ อาคารนี้ปรากฏขึ้นในภาพยนตร์เรื่อง My Architect เมื่อปี ๒๐๐๓

๑๙. Sainte Marie de La Tourette : อาคารสุดท้ายของ Le Corbusier

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Internationalist

Sainte Marie de La Tourette อาคารเริ่มก่อสร้างเมื่อปี ๑๙๕๖ เสร็จเมื่อปี ๑๙๖๐ อาคารนี้
จัดเป็นมรดกโลกของ NESO ในเดือนกรกฎาคมปี ๒๐๑๖

๒๐. Notre Dame du Haut : เป็นโบสถ์ Expressionist ของ Le Corbusier

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist/Expressionist

Notre Dame du Haut (Our Lady of the Heights) เป็นโบสถ์โรมันคาทอลิกสไตล์ modernist ใน Ronchamps, France ถูกสร้างขึ้นในปี ๑๙๕๕ เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของเลอคอร์บูซีเยร์ และเป็นอาคารทางศาสนาที่สำคัญในศตวรรษที่ ๒๐ มีการทำงานและดึงดูดผู้เข้าชมหลายแสนคนต่อปี ถูกสร้างขึ้นจากคอนกรีต โดยมีหลังคาแบบหั่นชิ้นที่รองรับเสาปูนที่ฝังอยู่ในผนัง โครงสร้างสร้างจากส่วนที่เหลือของโบสถ์เดิม ได้รับการยอมรับว่าเป็นมรดกโลกขององค์การยูเนสโกในปี ๒๐๑๖

๒๑. Millbank Tower : อัญมณีแห่งสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

รูปแบบสถาปัตยกรรม : Modernist

Millbank Tower ในลอนดอนเป็นตึกสูงระฟ้า ๑๑๘ เมตรสร้างขึ้นในปี ๑๙๖๓ ในอดีตเคยเป็นที่ตั้งขององค์กรทางการเมืองที่สำคัญหลายแห่ง เป็นแลนด์มาร์กเส้นขอบฟ้าของลอนดอน เป็นอาคารที่สูงที่สุดในสหราชอาณาจักรระหว่างปี ๑๙๖๓ และการก่อสร้างของ BT Tower ถือว่าเป็น "อัญมณีของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่" ตึกนี้ได้ไปปรากฏในภาพยนตร์และซีรีส์บางเรื่องรวมถึง Doctor Who, The Vault of Horrors และอื่นๆ แม้จะได้รับการคุ้มครอง แต่ก็มีแผนที่จะปรับเปลี่ยนอาคารให้กลายเป็นโรงแรมและอพาร์ทเมนต์หรู

ที่มา : <http://synergyssoft.co.th>, ๒๔-aec-special-article
๓๓๘-๒๑-building-modern-architec..

ตัวอย่างสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในต่างประเทศ “Great Exhibition of the Works of Industry of all Nations” โดยได้ Joseph Paxton มาเป็นผู้ออกแบบอาคารห่อกระจก “The Crystal Palace” เพื่อรองรับมหกรรมดังกล่าว อาคารโครงสร้างเหล็กหล่อกระจกทั้งหลังแห่งนี้ได้แสดงให้เห็นความเป็นไปได้ และวิธีการรับน้ำหนักแบบใหม่อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เพื่อแสดงรูปแบบพื้นที่ภายในที่โปร่งโล่ง รวมถึงคติความงามที่มาพร้อมกับบทบาทของอุตสาหกรรมและเครื่องจักร

อาคาร The Crystal Palace

ในช่วงประมาณปี ๑๘๕๔ โดย Paul Furst (Victoria and Albert Museum, London) The Crystal Palace เป็นอาคารหนึ่งที่ยอมรับกันว่า เป็นสัญญาณของการมาถึงของรูปแบบอาคารแบบใหม่ โดยมีปัจจัยเบื้องหลังที่สำคัญคือการปฏิวัติอุตสาหกรรม อันนำมาซึ่งการผลิตวัสดุสมัยใหม่ที่ผลิตซ้ำ ๆ กันได้เป็นจำนวนมากอย่าง เหล็กหล่อ ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีการก่อสร้างที่ทันสมัยที่สุดในเวลานั้น

Carpenter Center for the Visual Arts ออกแบบโดย Le Corbusier
(ภาพ http://corbusier.totalarch.com/carpenter_center)

MODERN ARCHITECTURE HERITAGE สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ในทะเบียนมรดกโลก

ผลงานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกที่ไม่ได้หยุดแค่งานสถาปัตยกรรมระดับปรมาจารย์ที่อิทธิพลต่องานยุคต่อมา แต่ยังรวมถึงการวางผังเมืองใหม่ในบราซิล กลุ่มอาคารสมัยใหม่ที่อิสราเอล ไปจนถึงเมืองร่วมสมัยที่เต็มไปด้วยตึกรามคลาสสิกผสมในแอฟริกา

งานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยของ Frank Lloyd Wright ได้รับการขึ้นทะเบียนไปถึง ๘ งานด้วยกัน งานของลloydถือได้เป็นผลงานที่เป็นทั้งไอคอนสำคัญของงานสถาปัตยกรรมอเมริกันที่ส่งอิทธิพลต่องานสถาปัตยกรรมร่วมสมัยในระดับโลก ตัวผลงานและศิลปินในตำนานทั้งหลายเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางงานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่กำลังก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้นในหลายประเทศก็มองว่างานร่วมสมัยเหล่านี้ถือเป็นผลงานสำคัญของมวลมนุษยชาติ เป็นมรดกของโลกสมัยใหม่ (modern art)

Brasilia – Oscar Niemeyer and Lucio Costa, ๑๙๘๗

Brasilia ได้รับการบันทึกไว้เป็นมรดกโลกในฐานะส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์การวางผังเมืองและเมืองสมัยใหม่ของมนุษยชาติ

Dessau Bauhaus – Walter Gropius, Germany (๑๙๒๖)

ตึก Bauhaus ประเทศเยอรมนี โรงเรียนออกแบบนี้เป็นส่วนสำคัญในการวางรากฐานงานออกแบบสมัยใหม่ในระดับโลก โดยเฉพาะงานออกแบบทางสถาปัตยกรรม อาคาร Bauhaus กลายเป็นอาคารต้นแบบของตึกสมัยใหม่ที่เน้นการฉาบเรียบและความสัมพันธ์ของรูปทรงเรขาคณิต เป็นการรวมกันระหว่างความงามแบบใหม่ การคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยและการดูแลรักษา เมื่อตึกแห่งนี้สร้างเสร็จก็กลายเป็นกระแสนิยมในยุโรป จนในที่สุดเกิดเป็นต้นแบบอาคาร Bauhaus ที่เกิดขึ้นเป็นกลุ่มอาคารก่อตัวขึ้นพร้อมๆ กับเป็นส่วนหนึ่งของเมืองใหญ่และโลกอันทันสมัยในอีกหลายประเทศทั่วโลก

Rietveld Schröder House, Netherlands – Gerrit Rietveld, ๒๐๐๐

บ้านทรงโมเดิร์นหลังนี้เป็นงานออกแบบในปี ๑๙๒๔ ผลงานของ Gerrit Rietveld สถาปนิกชาวดัตช์ ตัวบ้านนี้ถึงเป็นไอคอนสำคัญของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ หนึ่งในไอเดียที่เป็นแกนของงานออกแบบคือความเปิดกว้าง (openess) ถ้าเรามองว่าบ้านสมัยใหม่เกิดขึ้นพร้อมๆ ชนชั้นกลางหรือกลุ่มคนใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นพร้อมกับเมือง

สถาปัตยกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเปิดพื้นที่มากกว่าการปิดกั้น แพลนของบ้านจึงเน้นการเชื่อมต่อกันตั้งแต่ภายในและภายนอกอาคาร ไปจนถึงปฏิสัมพันธ์ภายในตึกที่ผู้ว่าจ้างเน้นให้มีกำแพงน้อยที่สุด เป็นปรัชญาแบบใหม่แตกต่างจากชนชั้นเดิมที่เน้นระบบเบียนและลำดับชั้น ตัวอาคารนี้เป็นผลงานส่วนหนึ่งของ De Stijl movement กระแสทางการออกแบบและใช้พื้นที่ในกรอบความคิดแบบสมัยใหม่ของเนเธอร์แลนด์ที่ต่อมาส่งอิทธิพลกับแนวคิดทางสถาปัตยกรรมโดยรวม

Villa Tugendhat –Ludwig Mies Van Der Rohe, ๒๐๐๑

Villa Tugendhat เป็นวิลล่าหรูที่ถูกสร้างขึ้นในช่วงปี ๑๙๒๘ สาธารณะเชค ออกแบบโดยสถาปนิกชาวเยอรมัน อเมริกัน Mies Van Der Rohe ตัวงานออกแบบนี้เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีของยุคอุตสาหกรรม เป็นงานออกแบบที่ให้ความสวยงามของยุคสมัยใหม่จากวัสดุและความต่อเนื่องของพื้นที่ หลักๆ แล้วตัววิลล่านี้กลายเป็นต้นแบบของบ้านพักอาศัยในระดับนานาชาติของยุโรป และกลายเป็นไอคอนของศิลปะสมัยใหม่ วิลล่านี้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกในปี ๒๐๐๑

White City of Tel-Aviv – the Modern Movement, ๒๐๐๓

White City of Tel-Aviv คือกลุ่มอาคารและพื้นที่เมืองที่ Tel-Aviv ในอิสราเอล ภาพของหมู่ตึกสีขาว เมืองที่เป็นระบบนี้เริ่มขึ้นในราวทศวรรษ ๑๙๓๐-๑๙๕๐ ภายใต้การควบคุมของสหราชอาณาจักร ตัวเทล-อาวี เป็นเมืองสมัยใหม่ที่ได้รับการออกแบบและวางผังเมืองโดย Sir Patrick Geddes เมืองสีขาวนี้จึงเป็นมรดกทางการวางผังเมืองสมัยใหม่ ตัวกลุ่มอาคารของเมืองได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมแบบ Bauhaus

Unité d'habitation, France – Le Corbusier, ๒๐๑๖

อาคารต้นแบบสถาปัตยกรรม brutalism และได้กลายเป็นต้นแบบของอาคารพักอาศัยในยุคปัจจุบัน Unité d'habitation หรือ Housing Unit เป็นอาคารพักอาศัยรวมที่ถูกพัฒนาและสร้างขึ้นในช่วง ปี ๑๙๕๒ เป็นรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและการใช้งานของตึกพักอาศัยประเภทอพาร์ทเมนต์ที่เรา รู้จักกันดีในปัจจุบัน กลายเป็นอาคารและไลฟ์สไตล์แบบใหม่ของศตวรรษที่ ๒๐

Villa Savoye, France – Le Corbusier, ๒๐๑๖

ภาพของบ้านสมัยใหม่ที่เรียบง่าย ฉาบด้วยผนังสีขาว มีแนวหน้าต่าง และลานสนามหญ้าหน้าบ้าน Villa Savoye เป็นเหมือนงานต้นแบบของบ้านสมัยใหม่ที่สะท้อนหลักการรากฐานของสถาปัตยกรรมร่วมสมัยแบบ Le Corbusier โดยเฉพาะหลักห้าประการ เช่น เสาลอยที่ยกพื้นสูง (pilotis) ผนังห้องที่เชื่อมต่อกัน (free plan) หน้าต่างบานใหญ่แนวนอน (horizontal windows) หรือสวนลาดฟ้า ซึ่งถือเป็นก้าวใหม่ในงานออกแบบทางสถาปัตยกรรมในขณะนั้นและกลายเป็นหลักการในการออกแบบและเป็นต้นแบบของบ้านสมัยใหม่ในยุคต่อๆ มา

Asmara: A Modernist African City, ๒๐๑๗

Asmara เมืองหลวงแห่ง Eritrea ประเทศในแอฟริกาที่เคยตกอยู่ในอิทธิพลของอิตาลี ตัวเมืองแรกเริ่มและอาคารสมัยใหม่ค่อยๆ ถูกวางผังและสร้างตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๑๙ จนถึงช่วง ๑๙๔๐s ดังนั้นเมืองและตึกงามในพื้นที่จึงเป็นตึกงามแบบสมัยใหม่หน้าตาเท่ๆ แปลกๆ มีโรงหนังหน้าตาเหมือนโรงหนังเก่าที่เราคุ้นเคยไปจนถึงตึกหน้าตาเหมือนเครื่องบิน เมืองนี้จึงมีความผสมผสานระหว่างตึกแบบเมืองๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นในบริบทแบบแอฟริกัน

Fallingwater house- Frank Lloyd Wright, ๒๐๑๙

Fallingwater house เป็นผลงานออกแบบในปี ๑๙๓๕ ภาพบ้านทรงสี่เหลี่ยมที่ทอดตัวเหนือน้ำตกนี้สะท้อนปรัชญางานออกแบบแบบ organic ของลอร์ด ที่ไม่ได้มองสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงบริบทแต่หมายถึงการออกแบบที่ผสานและหลอมรวมสถาปัตยกรรมเข้ากับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ Fallingwater ออกแบบโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ใช้งานที่สามารถรับรู้ถึงธรรมชาติแม้จะอยู่ในตัวบ้าน ผ่านการใช้วัสดุ เช่นกระจก ไปจนถึงการวางอาคารข้ามผิวน้ำ นิตยสาร TIME ได้นิยามบ้านหลังนี้ว่า

ผลงานที่สวยงามที่สุดของไรท์ เป็นหนึ่งใน ๒๘ ที่ที่ควรไปเยือนก่อนตายของSmithsonian บ้านระดับไอคอนที่ดูก็ครั้งก็รู้สึกฉ่ำเย็นและสวยงามไม่ว่าจะอยู่ในยุคสมัยไหน

Guggenheim Museum- Frank Lloyd Wright, ๒๐๑๙

อาคารสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ Guggenheim Museum เป็นอีกหนึ่งสถานที่สำคัญและแน่นอนว่าตัวอาคารที่ดูนุ่มนวล ความโค้งที่สวยงามก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวอาคารแห่งนี้มีความเป็นศิลปะพอฟๆ กับงานจัดแสดงภายใน ไรท์ได้รับการว่าจ้างในปี ๑๙๔๓ โดยต้องการสร้างที่จัดแสดงงานศิลปะแบบใหม่ที่ไม่เน้นวัตถุจัดแสดง แต่เป็นภาพเขียนร่วมสมัย ไรท์พยายามดึงเอาแนวคิดงานออกแบบแบบออร์แกนิกเข้าสู่การสร้างพิพิธภัณฑ์ร่วมสมัยแห่งนี้ ตัวอาคารเน้นพาผู้ชมไปตามทางโค้งไปสู่แกลลอรี ส่วนต่างๆ ที่ถูกแบ่งเหมือนกับเซลล์ของผลไม้ที่มีความเป็นอิสระแต่ก็เชื่อมต่อกัน โดย City Cracker (Outstanding Contribution to the Modern Movement) (Illustration by Thitaporn Waiudomwut

ที่มา : CityCracker.co/city-design/modern-architecture-heritage/

เผยแพร่เมื่อ July ๑๒, ๒๐๑๙ By Vasut Putnak

ในปัจจุบันประเทศไทยมีอาคารโบราณสถานที่ขึ้นทะเบียนจากองค์การยูเนสโก และกรมศิลปากรอยู่กว่า ๒,๐๐๐ แห่ง และอยู่ในระหว่างการสำรวจที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนอีกกว่า ๕,๐๐๐ แห่ง (ธราพงศ์ ศรีสุชาติ, ๒๕๕๗) ส่งผลให้ปัจจุบันโครงการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ นอกจากการอนุรักษ์อาคารจะเป็นการรักษาคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมแล้ว อาคารอนุรักษ์ยังช่วย ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น (Steekelenburg, ๒๐๑๖)

บทที่ ๓

การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในประเทศไทยและในต่างประเทศ

ในบทนี้จะกล่าวถึงทฤษฎี หลักการ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงบทความ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม โดยมีหัวข้อที่ทำการศึกษาดังนี้

๑. หลักการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม
๒. รูปแบบการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม
๓. กระบวนการอนุรักษ์
๓. กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

หลักการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ คำว่า “อนุรักษ์” หมายความว่า รักษาให้คงเดิม การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การดูแล รักษา เพื่อให้คงคุณค่าไว้ และหมาย รวมถึงการป้องกัน การรักษา การสงวน การปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย (กรมศิลปากร, ๒๕๒๘) โดยการอนุรักษ์นั้น จะต้องคำนึงถึงคุณค่าและความมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ ซึ่งไม่ได้หมายความว่า จะต้องรักษาทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในสภาพเดิม แต่เป็นการควบคุมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปอย่างถูกต้อง และมีระเบียบ (ไชโย มะลิผล, ๒๕๔๒) หลักการในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในประเทศไทยนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากทางฝั่ง ตะวันตก โดยเฉพาะแถบทวีปยุโรป ในตอนแรกแนวทางในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมจะเป็นไปในทิศทางของการรักษาความเป็นเนื้อแท้ดั้งเดิมทุกประการ (Authenticity) ไม่ให้ความสำคัญพิเศษกับ รูปแบบศิลปะแบบใดแบบหนึ่ง (Specific Style) แต่จะปกป้องคุ้มครองต้นกำเนิดของศิลปะจริงเท่านั้น ดังนั้นในการซ่อมแซม จึงทำในลักษณะเพื่อป้องกันไม่ให้พังทลายไปมากกว่าเดิม นอกนั้นจะไม่ทำการบูรณะ หรือต่อเติมให้ดูสมบูรณ์แต่อย่างใด เพราะเท่ากับเป็นการทำลายคุณค่าที่แท้จริงของ โบราณสถาน (วรสิทธิ์ ตันตินิพันธ์กุล, ๒๕๕๒) ต่อมาการอนุรักษ์ได้มีการพัฒนาแนวทางมาสู่การ ๕ คำนึงถึงคุณค่าของมรดกที่เป็นนามธรรมมากขึ้น เช่น คุณค่าทางความผูกพัน คุณค่าทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ สถาปัตยกรรม การสืบสานทางประเพณี เป็นต้น ดังนั้นการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในปัจจุบัน จึงไม่ได้อยู่เพียงแค่การเก็บองค์ประกอบที่เป็นของดั้งเดิมที่เป็นเนื้อแท้ (Authenticity) ไว้เท่านั้น แต่ต้องพิจารณาตามแต่ละกรณีซึ่งแตกต่างกันไป (วสุ โพยยะนันท์, ๒๕๖๐a) ซึ่งกฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการแหล่งมรดกวัฒนธรรม (๒๕๕๔) ได้กำหนดหลักการในการอนุรักษ์เอาไว้ในแต่ละกรณี โดยเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม ประกอบด้วยหลักการ ๑๐ ข้อดังนี้

๑. การดำเนินการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าความสำคัญสูงและหายาก พึงรักษาความแท้ไว้ โดยแก้ไขให้น้อยที่สุด จึงควรอนุรักษ์ด้วยวิธีป้องกันการเสื่อมสภาพ วิธีการสงวน รักษา วิธีการเสริมความมั่นคงแข็งแรงเท่านั้น และหลีกเลี่ยงการรบกวนหลักฐานดั้งเดิมที่ยังหลงเหลือ อยู่ และไม่ควรถูกสร้างทับลงบนซากสิ่งก่อสร้างเดิม

๒. ให้ดำเนินการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่เป็นปูชนียสถานอันเป็นที่เคารพบูชา โดยไม่มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงลักษณะ สี และทรวดทรงใดๆ ซึ่งจะทำให้มรดกวัฒนธรรมนั้นด้อยคุณค่าหรือเสื่อมความศักดิ์สิทธิ์ไป

๓. ในการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่ยังมีประโยชน์ใช้สอยอยู่อย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างหรือต่อเติมสิ่งที่เป็นชิ้นใหม่สามารถทำได้เพื่อความเหมาะสมในการใช้งาน โดยไม่จำเป็นต้องสร้างให้เหมือนส่วนของเดิม แต่สิ่งที่เพิ่มขึ้นใหม่นั้นจะต้องกลมกลืน และไม่ทำให้มรดกวัฒนธรรมนั้นด้อยค่าลงไป

๔. ดำเนินการศึกษาโดยละเอียดว่า แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่มีการอนุรักษ์ มีการแก้ไข บูรณะมาแล้วกี่ครั้ง ผิดถูกอย่างไร ระยะเวลาานเท่าไร การอนุรักษ์ใหม่ที่จะทำนี้ไม่จำเป็นจะต้องใช้ แบบใดแบบหนึ่งเสมอไป แต่ให้มีกระบวนการพิจารณาเลือกแบบที่เหมาะสมที่สุดเป็นหลัก เพื่อให้แหล่งมรดกวัฒนธรรมนั้นคงคุณค่าและความสำคัญมากที่สุด

๕. ไม่ควรเคลื่อนย้ายแหล่งมรดกวัฒนธรรม หรือชิ้นส่วนของมรดกวัฒนธรรมไปยังสถานที่ตั้งใหม่ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนหลักการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ยกเว้นพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว เห็นว่าเป็นวิธีการสุดท้ายในการป้องกันการชำรุดเสียหาย หรือการโจรกรรม โดยจะต้องนำมรดกวัฒนธรรมหรือชิ้นส่วนของมรดกวัฒนธรรมนั้นมารักษาไว้ในสถานที่ปลอดภัยและถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้จำลองแบบชิ้นส่วนของมรดกวัฒนธรรมที่ถอดย้ายมานั้น ไปประกอบไว้แทน ณ ที่ตั้งเดิม และต้องมีการสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการอนุรักษ์ แหล่งมรดกวัฒนธรรมคือ การใช้ประโยชน์ และการรักษาแหล่งมรดกวัฒนธรรมไว้ ณ บริเวณที่ค้นพบ อย่างยั่งยืนและเหมาะสม

๖. การก่อสร้างหรือฟื้นฟูแหล่งมรดกวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ตามความต้องการในปัจจุบัน จะต้องมาจากการออกแบบและการตัดสินใจที่มีกระบวนการศึกษาข้อมูล รูปแบบและที่ตั้งดั้งเดิมอย่าง ครบถ้วน ที่จะไม่ก่อให้เกิดการสื่อความหมายที่ผิดและบิดเบือนข้อมูลคุณค่าของมรดกวัฒนธรรม

๗. การดำเนินการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรม ด้วยวิธีการปฏิสังขรณ์เพื่อประโยชน์ในการอธิบายสื่อความหมายควรเป็นไปตามข้อมูลหลักฐาน ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ตีความอย่างมีเหตุผล และเป็นที่ยอมรับ โดยให้คำนึงถึงการที่จะสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขได้ในอนาคต

๘. การดำเนินการอนุรักษ์มรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น จะต้องคำนึงถึงการพัฒนา หรือความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาของชุมชน โดยงานที่ ต่อเติมบนสิ่งก่อสร้างหรือในบริเวณชุมชนพื้นถิ่นนั้นควรเคารพคุณค่าทางวัฒนธรรมและลักษณะตาม แบบดั้งเดิม ที่ผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ แนวทางในการ ปฏิบัติ ได้แก่ การวิจัย บันทึกจัดเก็บข้อมูล ส่งเสริมให้มีการสืบสานระบบการก่อสร้างและทักษะฝีมือ ช่างพื้นถิ่นในทุก ระดับ อาจใช้วัสดุใหม่ที่ไม่เปลี่ยนแปลงการแสดงออกของภาพลักษณ์ ผิวสัมผัส รูปทรง ไปจากโครงสร้าง และวัสดุของเดิมที่สืบเนื่องมา

๙. การดำเนินการอนุรักษ์แหล่งมรดกวัฒนธรรมที่เป็นซากสิ่งก่อสร้าง ซึ่งมีคุณค่าทาง ศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ให้รักษาไว้ตามสภาพเดิมหลังการขุดแต่ง แต่ต้องป้องกันมิให้มี ความเสียหายต่อไป

๑๐. การอนุรักษ์สภาพโดยรอบและภูมิทัศน์วัฒนธรรมควรดำเนินการตั้งแต่การจัดให้มี ระเบียบ กฎหมาย และระเบียบเฉพาะ มีแผนการอนุรักษ์แผนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การกำหนด ขอบเขตโบราณสถานต่อเนื่องและเขตกันชนรอบบริเวณแหล่งมรดกวัฒนธรรม หรือมาตรการ อื่นๆ เพื่อ รักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมและลักษณะเฉพาะของแหล่งมรดกวัฒนธรรมนั้น ตลอดจนการจำกัดผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาพื้นที่ รูปแบบการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม การอนุรักษ์มีความหมายที่ค่อนข้าง กว้าง และเกี่ยวเนื่องกับหลายองค์ประกอบ เพื่อการปฏิบัติที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละ โครงการ จากการศึกษา กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วย การบริหารจัดการ แหล่งมรดกวัฒนธรรม (๒๕๕๔) และปณิธิฯ กาญจนบุรี (๒๕๕๒) ได้อธิบายถึง ความหมาย รูปแบบ และข้อปฏิบัติของการอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมที่มีความแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

๑. การป้องกัน (Protection) คือ การกระทำหรือกระบวนการในการใช้มาตรการ หรือ วิธีการ ต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลในการป้องกันหรือคุ้มครองสภาพทางกายภาพของสถานที่ให้พ้นจากการ เสื่อมสภาพพัง การสูญสลายหรือการถูกทำอันตราย

๒. การสงวนรักษา (Preservation) คือ กระบวนการรักษาไว้ตามสภาพของเดิมเท่าที่ เป็นอยู่ และป้องกันมิให้เสียหายต่อไป

๓. การบูรณะ (Restoration) คือ การทำให้กลับคืนสู่สภาพเดิมอย่างที่เคยเป็นมา

๔. การฟื้นฟู, การปฏิสังขรณ์ (Rehabilitation) คือ การซ่อมแซม และปรับปรุงให้มีรูปทรง ลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ต้องแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีอยู่เดิม และสิ่งที่ทำขึ้นใหม่

๕. การสร้างใหม่ (Reconstruction) คือ การสร้างอาคารแบบเดิมขึ้นใหม่ (จากของเดิม ที่สูญไป แล้ว) ซึ่งจะสร้างขึ้น ณ ที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นที่เดิม แต่ต้องสร้างเหมือนเดิมทุกประการ โดยอาศัย การค้นคว้าวิจัยจากเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภาพถ่ายหรือภาพวาดเก่า

๖. การแปลความหมาย (Interpretation) คือ การอนุรักษ์เชิงสัญลักษณ์ โดยวิธีการ รักษา รูปแบบ องค์ประกอบ หรือลักษณะดั้งเดิมไว้ส่วนหนึ่ง เพื่อสื่อถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมหรือการมีอยู่ของอาคาร สถานที่ในบริเวณนั้นๆ โดยจะต้องมีการค้นคว้าวิจัย และ การออกแบบ ร่วมด้วย

๗. การเคลื่อนย้ายไปสู่ที่ตั้งใหม่ (Relocation) คือ การย้ายอาคารเดิม ไปประกอบหรือ สร้างใหม่ ในที่ตั้งใหม่ โดยให้มีสภาพสมบูรณ์เหมือนเดิมมากที่สุด กระบวนการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม สิ่งสำคัญที่ทำให้อาคารอนุรักษ์มีความแตกต่างจากอาคารทั่วไป คือ คุณค่าความสำคัญทางมรดกวัฒนธรรม ทั้งทางด้าน ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรม ในการบริหารจัดการอาคารที่มีคุณค่าดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องมีการกำหนดขั้นตอน และวิธีการที่รอบคอบ ก่อน การตัดสินใจดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการอนุรักษ์ตามหลักสากล และคงคุณค่า ความสำคัญนี้ไว้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กระบวนการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการปฏิบัติการ และจัดการ พื้นที่สำคัญทาง วัฒนธรรม จากการศึกษากระบวนการอนุรักษ์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ระเบียบกรมศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๘ (วสุ โปษะนันท์ (๒๕๖๐) อ้างอิงจากสำนักสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร

๘. แผนการจัดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของกรมคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและมรดก รัฐ ควินส์ แลนด์ (Department of Environment and Heritage Protection) จากการศึกษาพบว่า ส่วนของ รายละเอียด ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการต่างๆ แม้มีความ แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมถึง กรอบแนวความคิด และวัตถุประสงค์ของการดำเนินการของ แต่ละแหล่งที่มา พบว่ามีลักษณะของ แนวทางที่คล้ายกัน ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น ๘ ขั้นตอน (วสุ โปษะนันท์, ๒๕๖๐b) ดังนี้

๑. การค้นคว้าข้อมูล และประเมินคุณค่าและความสำคัญทางมรดกวัฒนธรรม เพื่อ ทราบถึง ความสำคัญของอาคาร หรือแหล่งมรดกวัฒนธรรม โดยทั่วไปมักทำการศึกษาทาง ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สถาปัตยกรรม วิศวกรรม รวมถึงความงามด้วย จากนั้นพิจารณาว่า โบราณสถาน หรือแหล่ง มรดกทางวัฒนธรรมนั้นมี “คุณค่าและลักษณะเด่น” ในด้านใด แล้ววางแผน การรักษาคุณค่าความสำคัญ ที่เด่นชัดเป็นหลัก แต่ต้องคำนึงถึงคุณค่าความสำคัญในด้านที่รองลงมา ด้วย (วสุ โปษะนันท์, ๒๕๖๐b) มรดกวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ในการประเมินคุณค่ามรดกวัฒนธรรมเป็นขั้นตอนที่ สำคัญใน กระบวนการอนุรักษ์ เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญ และพิจารณาเลือกวิธีการในการอนุรักษ์ และบริหาร จัดการที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สมาคมอิโคโมสไทย, ๒๕๕๔) การประเมินคุณค่าของมรดก วัฒนธรรมตามที่ได้กล่าวไว้ในกฎบัตร Burra Charter ๑๙๘๙ (Australia ICOMOS, ๒๐๐๐) มีอยู่ว่า มรดกวัฒนธรรมนั้นประกอบด้วยคุณค่า ๔ ด้าน ดังนี้

๑. คุณค่าทางสุนทรียภาพ หรือความสวยงาม (Aesthetic Significance)
๒. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี (Historical significance)
๓. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา (Scientific Significance)
๔. คุณค่าทางสังคม (Social Significance)

๒. การสำรวจสภาพทางกายภาพ คือ การศึกษารูปแบบ สภาพอาคารตลอดจนปัญหา และสาเหตุของปัญหา Stanley Rabun (๑๙๙๕) ได้อธิบายไว้ถึงความสำคัญของการประเมินสภาพ โครงการไว้ หากขาดข้อมูล ความรู้ และการวิเคราะห์ที่ดีพอ จะเกิดอันตรายต่อตัวอาคาร คุณค่าของอาคารและความปลอดภัยของผู้ใช้อาคาร ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญต่อขั้นตอนการตรวจสอบ และวิเคราะห์ถึงสภาพอาคารหรือแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมนี้ให้มากที่สุด

คุณค่า ความสำคัญของมรดกวัฒนธรรม

คุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมไม่ได้อยู่ที่ลักษณะทางกายภาพเท่านั้น แต่อยู่ที่ **ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ มรดกทางวัฒนธรรมนั้นด้วย โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับชุมชนในแง่ของจิตใจและ จิตวิญญาณ** ซึ่งอาจสรุปลักษณะของความสำคัญของสิ่ง ซึ่งสมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมได้ดังนี้ - ให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ หรือศิลปะ - แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของวิถีชีวิตของกลุ่มชนและสังคม ที่ได้มีการสืบทอดกันมา - มีรูปแบบดั้งเดิม สามารถสืบค้นถึงที่มาในอดีตได้ - มีลักษณะบ่งบอกถึงความเป็นชุมชนหรือท้องถิ่นหากไม่มีการอนุรักษ์ไว้จะสูญหายไป ในที่สุด สอดคล้องกับ Guidelines for the Establishment of National “Living Human Treasures” Systems (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, n.d.) ของยูเนสโก ที่ กล่าวว่า คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Elements of the intangible cultural heritage) เป็นการแสดงระบบการใช้ชีวิตของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์ต่อไปนี้ - แสดงคุณค่าให้เห็นถึงความคิดอัจฉริยะที่สร้างสรรค์ของมนุษย์ - แสดงคุณค่าให้เห็นรากในวัฒนธรรมประเพณีและสังคม - คุณค่าในการเป็นตัวแทนของปัจเจกบุคคล ชุมชนหรือกลุ่มคน - ความเสี่ยงที่จะสูญหายไปหากไม่มีการอนุรักษ์ไว้ นอกจากนี้ ในหนังสือ Management Guidelines For world Cultural Heritage Sites (Feilden and Jokilehto, ๑๙๙๓) ยังกล่าวถึงคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมไว้ว่า มีคุณค่าเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ในระดับต่างๆ โดยกว้าง รวมไปด้วยคุณค่าหลายๆ คือ ทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น - คุณค่าด้านการแสดงอัตลักษณ์ (Identity Value) เป็นความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับมุมมองในสังคมความมีเอกลักษณ์ทำให้นึกถึงและจำได้ - คุณค่าที่เกี่ยวกับการออกแบบ/เทคนิค (Relative Artistic/Technical Value) เป็นคุณค่าที่มาจากด้านการออกแบบ ศิลปะ วิทยาศาสตร์และเทคนิคต่างๆ ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ แสดงถึงพัฒนาการของความรู้ในช่วงสมัยที่ต่างกัน - คุณค่าด้านการหายาก (Rarity Value) มีคุณค่าเกี่ยวโยงถึงแหล่งมรดกนั้น ๆ - คุณค่าด้านการศึกษา (Educational Value) เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้ - คุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value) มีความสำคัญ เกี่ยวข้องกับรายได้และความเป็นอยู่ของสังคม - คุณค่าทางการเมืองการปกครอง (Political Value) เป็นคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ สำคัญๆ ในอดีตที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ - คุณค่าเชิงจิตวิญญาณ (Spiritual Significance) แสดงออกและมีอิทธิพลต่อความคิด ความนิยมชมชอบ ส่งผลถึงวิถีการดำรงชีพการสืบสมัย เป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ ความประหลาดใจ และความชื่นชม ส่งผลต่อการรับรู้สุนทรียภาพซึ่งทำให้เกิดความยินดีและประทับใจ

มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าเป็นเครื่องแสดงออกถึงความเป็นมาของบ้านเมืองประวัติศาสตร์ความเป็นชาติ โดยเราสามารถสัมผัสได้ทาง โบราณสถาน โบราณวัตถุ ทั้งหลาย ซึ่งล้วนเป็นสิ่งมีค่าและควรค่าแก่การศึกษาค้นคว้า ทางประวัติศาสตร์ศิลปะ และ โบราณคดี มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็น เครื่องแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทยที่มีมาแต่อดีต ควรค่าแก่การรักษา อนุรักษ์ให้คงทนถาวรไว้ให้เป็นสมบัติส่วนรวมของชาติโดยเฉพาะ โบราณสถาน โบราณวัตถุทั้งหลาย

โบราณสถานและโบราณวัตถุ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่อาจจะบอกความเป็นมาของกลุ่มชน หมู่บ้าน เมืองและประเทศชาติ นับแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันได้ ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ สะท้อนถึง ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สามารถดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของมนุษย์ในอดีตกาล และเป็นแหล่งความรู้ทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมคือกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลพยายามปกป้องอาคารที่มีมูลค่าจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ต้องการ

ประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหวเพื่อการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

Windows, ค. ๑๒๗๐ บอนโบสถ์เก่าแก่ ที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดีเมืองเออร์เฟิร์ต ในเยอรมนีในฐานะที่มีการเคลื่อนไหวการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมโดยทั่วไปและการอนุรักษ์สิ่งก่อสร้างโบราณโดยเฉพาะ ได้รับแรงผลักดันในช่วงศตวรรษที่ ๑๘ และ ๑๙ เป็นการตอบสนองต่อ Modernism และมุมมองทางสถาปัตยกรรมที่สอดคล้องกันซึ่งละเว้นความผูกพันทางอารมณ์กับอาคารและโครงสร้างเก่า ๆ เพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสถาปัตยกรรม ก่อนหน้านี้อาคารเก่าแก่ส่วนใหญ่ที่ยังคงยืนอยู่รอดมาได้เพียงเพราะมีการนำเข้าที่สำคัญทางวัฒนธรรมหรือศาสนาหรือยังไม่มีการค้าค้นพบ

การเติบโตของขบวนการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมเกิดขึ้นที่ ช่วงเวลาแห่งการค้นพบทางโบราณคดี ครั้งสำคัญและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ผู้ที่ได้รับการศึกษาในสาขาเริ่มเห็นตัวอย่างต่างๆของสถาปัตยกรรมว่า "ถูกต้อง" หรือ "ไม่ถูกต้อง" ด้วยเหตุนี้โรงเรียนแห่งความคิดสองแห่งจึงเริ่มปรากฏขึ้นในด้านการอนุรักษ์อาคาร

การอนุรักษ์ ถูกใช้แทนกันเพื่ออ้างถึงโรงเรียนสถาปัตยกรรมแห่งความคิดที่สนับสนุนมาตรการที่จะ ปกป้องและบำรุงรักษาอาคาร ในสภาพปัจจุบันหรือป้องกันความเสียหายและการเสื่อมสภาพเพิ่มเติม โรงเรียนแห่งความคิดนี้เห็นว่าการออกแบบเดิมของอาคารเก่ามีความถูกต้องในตัวเอง ผู้สนับสนุนหลักสองประการในการอนุรักษ์ในศตวรรษที่ ๑๙ คือนักวิจารณ์ศิลปะ จอห์นรัสกิน และศิลปิน วิลเลียมมอร์ริส

การบูรณะ เป็นโรงเรียนแห่งความคิดของนักอนุรักษ์ที่เชื่อว่าอาคารประวัติศาสตร์อาจเป็นไปได้ ปรับปรุงและบางครั้งก็เสริมสมบูรณ์โดยใช้วัสดุการออกแบบและเทคนิคในปัจจุบัน ด้วยวิธีนี้นั้นคล้ายกับทฤษฎีสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มา ยกเว้นว่าจะไม่สนับสนุนการทำลายโครงสร้างโบราณ หนึ่งในผู้สนับสนุนที่กระตือรือร้นที่สุดของโรงเรียนแห่งความคิดนี้ในศตวรรษที่ ๑๙ คือสถาปนิกชาวฝรั่งเศส Eugène

Viollet-le-Duc การบูรณะแบบวิกตอเรีย ของคริสตจักรในยุคกลางแพร่หลายในอังกฤษและที่อื่น ๆ โดยผลที่ได้ถูกทำลายลงในเวลานั้นโดย วิลเลียม มอร์ริส และตอนนี้รู้สึกเสียใจอย่างมาก

การรักษาในปัจจุบัน

Department of the Interior ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดแนวทางการรักษาต่อไปนี้เพื่อการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม:

Preservation , "วางไว้ที่สูง ปริมาณในการเก็บรักษาผ้าในประวัติศาสตร์ทั้งหมดผ่านการอนุรักษ์ การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมมันสะท้อนให้เห็นถึงความต่อเนื่องของอาคารในช่วงเวลาผ่านการใช้งานที่ ต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเคอะพ "

การฟื้นฟู " เน้นย้ำถึงการคงไว้และ ซ่อมแซมวัสดุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ แต่มีการจัดหา ละครจุดมากขึ้นเพื่อทดแทนเนื่องจากถือว่าสถานที่ให้บริการนั้นเสื่อมสภาพมากขึ้นก่อนที่จะทำงาน (มาตรฐานการเก็บรักษาและการฟื้นฟูทั้งสองเน้นความสนใจไปที่การเก็บรักษาวัสดุคุณสมบัติการตกแต่ง พื้นที่และความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ที่ ร่วมกันให้คุณสมบัติทางประวัติศาสตร์แก่ทรัพย์สิน "ดู การใช้ซ้ำแบบ ปรับเปลี่ยนได้ .

การบูรณะ " มุ่งเน้นไปที่การเก็บรักษาวัสดุจากช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ของ อสังหาริมทรัพย์ ในขณะที่อนุญาตให้นำวัสดุออกจากช่วงเวลาอื่น ๆ "การสร้างใหม่" เป็นการสร้างโอกาส ที่ จำกัด ในการสร้างไฮโดรมิทส์อาคารโครงสร้างหรือวัตถุที่ไม่รอดในวัสดุใหม่ทั้งหมด " ประเทศอื่น ๆ ยอมรับว่าสิ่งเหล่านี้บางส่วนหรือทั้งหมดเป็นวิธีการรักษาที่มีศักยภาพสำหรับโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ แคนาดายอมรับการอนุรักษ์การฟื้นฟูและการฟื้นฟู กฎบัตร Burra สำหรับออสเตรเลียระบุถึงการอนุรักษ์ การบูรณะและการสร้างใหม่

ตัวอย่างปัญหาการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมทั่วไป

การอนุรักษ์บนผนังกระเบื้องโมเสคของ Hospital de la Santa Creu I Sant Pau (Barcelona)

ตะกั่วเจาะในสะพาน Venice ผนังยึดแถบเชื่อมต่อโลหะแข็ง วัสดุก่อสร้างที่เก่าแก่ที่สุดที่ชนชาติ โบราณใช้เช่นไม้และโคลนเป็นสารอินทรีย์ใช้วัสดุอินทรีย์เนื่องจากมีจำนวนมากและหมุนเวียนได้ แต่น่า เสียหายที่วัสดุอินทรีย์ที่ใช้ยังมีความอ่อนไหวมาก ถึงอุปสรรคที่สำคัญที่สุดสองประการในการอนุรักษ์และ อนุรักษ์: องค์ประกอบและชีวิต (ทั้งมนุษย์และสัตว์) เมื่อเวลาผ่านไปวัสดุอินทรีย์เช่นอิฐหินโลหะ คอนกรีตและดินเผาเริ่มถูกนำมาใช้โดยคนสมัยโบราณแทนของอินทรีย์ เนื่องจากความทนทานในความ เป็นจริงเราทราบดีว่าวัสดุเหล่านี้มีความทนทานเนื่องจากโครงสร้างโบราณจำนวนมากที่ประกอบขึ้นจาก วัสดุเหล่านี้แม้บางส่วนจะสร้างย้อนไปถึง ยุคสำริด เช่น มหาปิรามิดของอียิปต์ ยังคงยืนหยัดในวันนี้ อาคารโบราณเช่นปิรามิดของอียิปต์โคลอสเซียมโรมันและวิหารพาร์เธนอนประสบปัญหาการอนุรักษ์ทั่วไป ปัจจัยที่โดดเด่นที่สุดที่มีผลต่อโครงสร้างเหล่านี้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม มลพิษและการท่องเที่ยว

Wikipedia site:isecosmetic.com

เนื่องจากรูปแบบสภาพอากาศของโลกเปลี่ยนไปสภาพแวดล้อมที่ควบคุมอาคารเหล่านี้ก็เช่นกัน ตัวอย่างเช่นโคลอสเซียมต้องเผชิญกับฟ้าผ่าไฟไหม้และแผ่นดินไหวแล้ว สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปจะเพิ่มการสะสมของผลึกเกลือที่ด้านนอกของอนุสาวรีย์เช่นโคลอสเซียมและวิหารพาร์เธนอน ปรากฏการณ์นี้เพิ่มความเสื่อมโทรมของอาคารเหล่านี้

ผลึกเกลือมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบสีดำที่มลพิษที่มนุษย์สร้างขึ้นมีต่ออาคารเหล่านี้ วิหารพาร์เธอนอนนั้นถูกเปิดเผยโดยเฉพาะและหินอ่อนที่เหลืออยู่จำนวนมากกำลังสึกกร่อนจนถึงจุดที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้อีกต่อไป มลพิษจากสารกัดกร่อนในอากาศก็เป็นสาเหตุของการเสื่อมสภาพนี้เช่นกัน

ปัจจัยที่สามที่มีผลต่อการอนุรักษ์อาคารโบราณคือการท่องเที่ยว ในขณะที่การท่องเที่ยวให้ประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและทางวัฒนธรรม แต่ก็สามารถทำลายล้างได้เช่นกัน ปัจจุบันสุสานเซตีที่ ๑ ของอียิปต์ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าชมเนื่องจากความเสื่อมโทรมที่เกิดจากนักท่องเที่ยว พีรามิดในกิซายังประสบปัญหาเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก นักท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้นหมายถึงความชื้นและน้ำที่มีมากขึ้นซึ่งอาจนำไปสู่การกัดเซาะได้ ปัจจัยทั้งหมดข้างต้นทำให้ตัวเลือกการอนุรักษ์ที่มีอยู่ในการรักษาอาคารเหล่านี้มีความซับซ้อน

กระบวนการอนุรักษ์

ตรอกซอกซอยทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้ใน Beirut Central District

การประเมิน

ขั้นตอนแรกในโครงการอนุรักษ์อาคารใด ๆ คือการประเมินประวัติศาสตร์และข้อดีที่ละเอียดอ่อน ดังที่สถาปนิก Donald Insall กล่าวไว้ว่า "อาคารทุกหลังมีชีวประวัติของตัวเองความรู้เกี่ยวกับชีวิตทั้งชีวิตของอาคารนำมาซึ่งความเข้าใจที่สำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะและปัญหาของอาคารเขายกตัวอย่างวิหารพาร์เธนอนในเอเธนส์ซึ่งสร้างขึ้นระหว่างปี ๔๔๗ ถึง ๔๓๒ คริสตศักราชเพื่อใช้เป็นวิหารที่อุทิศให้กับเทพีเอเธน่าจุดประสงค์เมื่อเวลาผ่านไปเปลี่ยนเป็นโบสถ์คริสต์สุเหร่าและนิตยสารผงก่อนที่มันจะกลายเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลก

เมื่อประเมินแล้ว เสร็จสิ้นขั้นตอนต่อไปคือการสำรวจวัดอย่างละเอียดด้วยเทปก้านและระดับ เทคนิคการวัดสมัยใหม่เช่นการวัดแสง (การใช้ภาพถ่ายทางอากาศเพื่อทำแผนที่และการสำรวจ) และการวัดภาพสามมิติยังถูกนำมาใช้ในปัจจุบันเพื่อเพิ่มความแม่นยำอีกครั้ง การวัดเสร็จสมบูรณ์มีการวิเคราะห์ความมั่นคงของโครงสร้างของอาคารและรูปแบบการเคลื่อนไหวที่อยู่อาศัยไม่มีอาคารใดอยู่อย่างถาวรดินและลมอาจส่งผลต่อความมั่นคงของอาคารและจำเป็นต้องทำ สะสม สุดท้ายสถาปนิกหรือช่างสำรวจจะทำการทดสอบการเชื่อมต่อไฟฟ้าท่อประปาและระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ ที่มีอยู่ในอาคาร (เป็นข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับอาคารเก่าแก่และอาคารที่ถูกสร้างขึ้นใหม่) สำหรับอาคารโบราณและอาคารเก่าแก่จะมีการตรวจสอบสายล่อฟ้าและอุปกรณ์ดับเพลิงเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถป้องกันได้อย่างเพียงพอ

เมื่อสิ้นสุดขั้นตอนการประเมินนี้ผู้อนุรักษ์จะวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมดและตัดสินใจเลือกแผนการอนุรักษ์ตามแหล่งเงินทุนที่มีอยู่ ..

การศึกษา

วลีนี้ครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลายตั้งแต่การทำความสะอาดภายในหรือภายนอกอาคารซึ่งเกิดขึ้นที่ มหาวิทยาลัยเซนต์พอล ใน ลอนดอน - เพื่อสร้างอาคารที่เสียหายหรือถูกทิ้งร้างเช่นการบูรณะห้องโถงใหญ่วินด์เซอร์ใน ปราสาทวินด์เซอร์ หลังจากไฟไหม้ทำลายในปี ๑๙๙๒ การกำจัดสี่ ๓๘ ชั้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๓๒ และการทำความสะอาดและซ่อมแซมผนังหินทรายภายนอกของ ทำเนียบขาว ในสหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างของการบูรณะอาคาร

สิ่งปลูกสร้างเป็นโครงสร้าง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะเป็นครั้งคราว พวกเขาต้องการการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอยู่ในสภาพทรุดโทรมอันเป็นผลมาจากการทำลายล้างของเวลาและการใช้งาน การบูรณะอาคารสามารถคิดได้ว่าเป็นชุดของกิจกรรมที่มากกว่าการบำรุงรักษาปีต่อปี แต่การที่ยืดอาคารนั้นน้อยกว่า การรื้อถอน และ การก่อสร้าง ของ a อาคารใหม่.

การอนุรักษ์อาคารบางแห่งไม่ได้พยายามทำตามรูปแบบเดิมของอาคาร เป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เปลือกของอาคาร - ผนังภายนอก - จะถูกเก็บรักษาไว้ในขณะที่มีการสร้างอาคารใหม่ทั้งหมดภายใน วิธีนี้เรียกอีกอย่างว่า adaptive reuse .

แม้ว่าเทคนิคการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมจะได้รับการปรับปรุง แต่การทำความสะอาดหรือซ่อมแซมอาคารอาจทำให้เกิดปัญหาที่คาดไม่ถึงในเวลานั้นได้ ตัวอย่างที่ดีคือการใช้ การพันทราย อย่างไม่จำกัด เพื่อทำความสะอาดคราบหมอกควันจากอาคารที่มีหินอ่อนซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ในสหราชอาณาจักรในช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐ และ ๑๙๗๐ ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้กับพื้นผิวภายนอกของหินในระดับที่ ในบางกรณีต่อมาจำเป็นต้องเปลี่ยนหิน รหัสอาคารร่วมสมัยตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและ (หวังเป็นอย่างยิ่งว่า) จะบรรเทาผลลัพธ์ที่ไม่ดี

กรณีตัวอย่าง: โครงสร้างหินโบราณ อาคารโบราณส่วนใหญ่สร้างจากหินและรอดมาจากสมัยโบราณอันเป็นผลมาจากความมั่นคงของวัสดุก่อสร้างนี้ อย่างไรก็ตามหินสามารถเสื่อมสภาพลงอย่างรวดเร็วโดยไม่ได้รับการปกป้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันของมลพิษและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การรับรู้สาธารณะและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมมีหลายองค์กรที่ทำงานเพื่อสร้างความตระหนักแก่สาธารณชนถึงความจำเป็นในการอนุรักษ์อาคารและพื้นที่โบราณและประวัติศาสตร์ทั้งในชุมชนผู้ใช้และรัฐบาล นอกเหนือจากการส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรมของอาคารเหล่านี้และสนับสนุนนโยบายและกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการอนุรักษ์แล้วองค์กรยังสามารถช่วยในการระดมทุนที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามความคิดริเริ่มและแผนการอนุรักษ์และมักทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างชุมชนกับรัฐบาลท้องถิ่น / รัฐบาลกลาง เพื่อพัฒนาโครงการอนุรักษ์ รายชื่อองค์กรอนุรักษ์สถาปัตยกรรมโดยย่ออยู่ด้านล่าง:

AIC-ASG (The American Institute for Conservation - Architectural Specialty Group)
IHBC (The Institute of Historic Building Conservation) SPAB (สมาคมเพื่อการปกป้องอาคาร
โบราณซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการร่วมของสหราชอาณาจักรของสมาคมสิ่งอำนวยความสะดวก
แห่งชาติ)

ความเป็นมาและความสำคัญของการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

หลายแห่งในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศใน ยุโรป ล้วนมีสถาปัตยกรรมเก่าแก่อันทรงคุณค่า
ที่มี ความโดดเด่นและมีความสำคัญทั้งในด้าน ของอารยธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นมาและความสามารถ
ของคนในอดีตที่สามารถคิดและถ่ายทอดจินตนาการ ออกมา สามารถคิดคำนวณสิ่งก่อสร้างทั้งอาคารและ
ปราสาท ราชวังต่างๆ ได้อย่างวิจิตรพิสดาร งดงามอลังการ โดยที่ ผลงานหลายชิ้นแม้ในยุคที่วิวัฒนาการ
ต่างๆ มีความก้าวหน้า อย่างในปัจจุบันก็ยังไม่สามารถทำได้ยิ่งใหญ่อลังการเท่า สถาปัตยกรรมจึงเป็นดัชนี
หนึ่งที่บ่งบอกความเจริญรุ่งเรือง ในอดีตได้เป็นอย่างดี โดยแต่ละประเทศก็จะมีแนวทางและ วิธีการในการ
อนุรักษ์หรือเก็บรักษาสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่า ทางสถาปัตยกรรมแตกต่างกันออกไป สถาปัตยกรรมใน
ซีกโลกตะวันออก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนานั้น มีส่วนน้อยมากที่จะได้รับการดูแลรักษาให้คงอยู่
ในสภาพ ใกล้เคียงกับของเดิม และส่วนใหญ่มักถูกกันไว้เป็นสถานที่ หวงห้าม อันเป็นผลมาจากนโยบาย
หรือมาตรการต่างๆ ที่กำหนดให้แยกพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ออก จากชุมชน ในขณะที่แนวทาง
อนุรักษ์สถาปัตยกรรมของ ประเทศในกลุ่มซีกโลกตะวันตกจะกำหนดให้ชุมชนสามารถ อยู่ร่วมกันกับ
สถานที่หรือสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทาง สถาปัตยกรรมได้ โดยมุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ ซึ่ง
เป็นการต่อยอดจากการปลูกฝังให้ชุมชนมีจิตสำนึกรักและ ภาคภูมิใจในถิ่นที่อยู่ เห็นคุณค่า ในสิ่งที่คนรุ่น
เก่าได้สร้างไว้ และ เก็บรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังได้ ศึกษาและภาคภูมิใจต่อไป ตลอดจนความใส่ใจของภาครัฐ
ในการตระหนักถึงคุณค่า รวมไปถึงจนถึงหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลและบูรณะสถาปัตยกรรมต่างๆ ให้มี
ความคงทนถาวร จึงจำเป็นต้องมีวิธีการและกระบวนการในการเก็บรักษาเพื่อให้ มีสภาพใกล้เคียงกับ
ของเดิมมากที่สุด

มีการตั้งข้อสงสัยกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับ โบราณสถานหลายแห่งในประเทศไทย การมี
ข้อจำกัดต่างๆ ทั้งในด้านการศึกษารวบรวมข้อมูลและเทคนิควิธีการที่ไม่ สามารถเข้าถึงองค์ความรู้
ทางด้านช่างเพียงพอที่จะเข้าใจถึง กรรมวิธีและการเลือกใช้วัสดุที่เป็นภูมิปัญญาของคนสมัยก่อน ซึ่งอาจ
เป็นผลมาจากความไม่พร้อมทางด้านบุคลากรที่มีความ รู้ความเข้าใจในศาสตร์ของการอนุรักษ์ หรืออาจมี
ข้อจำกัดด้าน งบประมาณ อันจะเห็นได้จากปฏิกิริยาเชิงลบในแวดวงวิชาการ ตามมามากมายภายหลัง
จากการเข้าไปดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซมแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของแนวทาง การอนุรักษ์คือ
จิตสำนึกของคนในชุมชน โดยคนในชุมชน ต้องมีความรู้สึภาคภูมิใจในรากเหง้าความเป็นมาของตน
ตระหนักถึงคุณค่าและรู้สึกหวงแหนในสิ่งที่บรรพบุรุษได้รังสรรค์ไว้ให้ มีความรู้สึกร่วมร่วมในการเป็น
เจ้าของร่วมกัน โดยการปฏิบัติตนให้เป็นเยี่ยงอย่าง และปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่ มีความภาคภูมิใจในชาติและ

ประวัติศาสตร์ของชุมชนดั้งเดิม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่างๆ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าอันเป็นวิถี ชีวิตดั้งเดิมของชุมชนให้ลูกหลานได้สืบสานต่อ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสืบสานการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดั้งเดิมให้เป็น รูปธรรมแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ ดั้งเดิม อีกทั้งยังเป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งชี้ถึงเหตุและปัจจัยที่ ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนอีกด้วย จากที่กล่าวข้างต้นเพื่อให้เห็นความเป็นมาและ ความสำคัญของ “การอนุรักษ์” มรดกทางสถาปัตยกรรม ในแต่ละประเทศนั้น จะให้คำนิยามหรือมีความหมายแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับนโยบาย แนวทาง และวิธีการของประเทศนั้นๆ ซึ่งการอนุรักษ์ (Conservation) โดยทั่วไปจะ หมายถึง “การกระทำเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพ และจัดการกับความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติอันอาจส่งผลต่อมรดก ทางวัฒนธรรมนั้น” ในเชิงสถาปัตยกรรม จะเป็นการปฏิบัติทุกวิถีทางเพื่อเก็บรักษาอาคารนั้นให้คงอยู่ ป้องกันการ ผุพังร่อนเสียหาย หรือสูญสลายไปตามกาลเวลา เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์และประจักษ์ในคุณค่าทั้งทางด้านความ งาม และความหมายต่างๆ ที่อาคารนั้นต้องการสื่อออกมา สิ่งที่ดีที่สุดในการอนุรักษ์ คือการรบกวนตัวอาคารให้น้อยที่สุด กล่าวคือ สามารถ นำเอาวัสดุที่นำมาซ่อมแซม นั้นออก หรือสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการ กรณีพบวัสดุ หรือวิธีการที่ดีกว่าในการ บูรณะปรับปรุงซ่อมแซมใน อนาคต โดยไม่ส่งผลกระทบต่อตัวอาคารเดิม และ ไม่ส่งผลให้การซ่อมแซมใน อนาคตมีปัญหายุ่งยากขึ้น โดยมาตรการที่ดีที่สุดสำหรับการอนุรักษ์คือการบังคับใช้ เป็นกฎหมาย ซึ่งจะต้องมีการ วารสารกรรมโยธาธิการและผังเมือง ๓๐ JOURNAL OF DEPARTMENT OF PUBLIC WORKS AND TOWN & COUNTRY PLANNING จัดทำบัญชีรายชื่อหรือแผนงานการอนุรักษ์โบราณสถาน ต้อง มีแผนงานในการตรวจสอบ และมีการทบทวนเอกสารเกี่ยว กับอาคารเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการนำมาตรการทาง ด้านผังเมืองมาใช้ในการกำหนดเขตอนุรักษ์ด้วย (Feilden, ๒๐๐๓, ๑๘)

ความเคลื่อนไหวของการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก

แม้องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์จะมีจุดเริ่ม ต้นมาจากจากประเทศยุโรปตะวันตก ภายหลังสงครามโลก ครั้งที่สอง เช่น องค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม วารสารกรรมโยธาธิการและผังเมือง JOURNAL OF DEPARTMENT OF PUBLIC WORKS AND TOWN & COUNTRY PLANNING ๓๑ การปรับเปลี่ยนโรงผลิตไฟฟ้าที่ไม่ได้ใช้งานให้เป็นพิพิธภัณฑ์ยุคใหม่ คือ Tate Modern ซึ่งมีผู้เข้าชมเฉลี่ย ๕ ล้านคนต่อปี (เป็นอันดับ ๓ ของประเทศ) แห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยู เน ส โ ค (U N E S C O) แล ะ สภาการโบราณสถานระหว่าง ประเทศ (International Council on Monuments and Sites) หรือ ไอโคโมส (ICOMOS) ซึ่งเกิดจาก การรวมตัวกันของนักวิชาการใน ศาสตร์ทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ แต่องค์กรเหล่านี้ก็เกิดขึ้นภายหลังจากประเทศแต่ละประเทศในยุโรปได้ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ในด้านต่างๆ ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ ๒๐ ความท้าทายใหม่ ก็คือ การอนุรักษ์ของสถาปัตยกรรมที่ถูกทำลายหรือเสียหาย อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนในช่วงสงครามโลกทั้งสองครั้ง ภายหลัง สงครามการกระทำ

ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการทำลายให้เลวร้าย ยิ่งขึ้นไปอีกก็คือการริบบูรณะ ซ่อมแซมสถาปัตยกรรมเหล่านี้ หรือการสร้างสถาปัตยกรรมใหม่ขึ้นทดแทน ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงจากการทำลายและการเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ ทำให้เกิดการตระหนักว่าสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นทดแทนของเดิมนั้น ด้อยกว่าทั้งฝีมือทางช่าง ประโยชน์ใช้สอย และยังไม่ถึงซึ่งสุนทรียภาพและความงาม ในช่วงกลางทศวรรษที่ ๑๙๖๐s ได้เกิดการเพิ่มขึ้นของปฏิกิริยาต่อต้าน สถาปัตยกรรมสมัยใหม่เหล่านี้ไปทั่วทั้งยุโรปตะวันตก ซึ่งบ่งบอกถึงความล้มเหลวต่อการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทาง ประวัติศาสตร์ ในประเทศอิตาลี ฝรั่งเศส สเปน และโปรตุเกส ซึ่งพึงพาปริมาณของรัฐบาลเป็นหลักในการอนุรักษ์โบราณสถาน ในที่สุดภาคเอกชน ชุมชนในสถานที่ประวัติศาสตร์ รวมถึงกลุ่ม NGOs ต่างๆ ก็ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมาก ได้มีรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือมูลนิธิเพื่อรักษาหรือป้องกันไม่ให้โบราณสถานถูก ทดแทนโดยอาคารสมัยใหม่ หลายครั้งที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ระหว่างนักผังเมือง นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สถาปนิก เจ้าของอาคาร และสาธารณชนทั่วไป หลายประเทศ ล้วนแล้วแต่ประสบปัญหาดังกล่าวซึ่งผลลัพธ์มักจะออกมา ในรูปแบบของการประนีประนอม บางประเทศก็ประสบความสำเร็จมากกว่าในอีกหลายประเทศ ปรากฏอย่างเช่น ที่เห็นในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามประเทศทางยุโรปตะวันตกก็ ล้วนแล้วแต่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาทางด้านกฎหมาย และกระบวนการ รวมถึงการสร้างความรู้และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

การอนุรักษ์มรดกทาง สถาปัตยกรรมในสหราชอาณาจักร

แนวทางการอนุรักษ์ ของสหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือเป็นไปแล้วมากกว่าศตวรรษ จากประสบการณ์ของประเทศในยุโรป แต่ละประเทศก็จะมีมาตรการ และแนวทางในการอนุรักษ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตน เช่น ในอิตาลีและเยอรมันนั้น การบำรุงดูแลรักษาอาคารสำคัญๆ ฝังรากลึกอยู่ในจิตสำนึกของคน เป็นความภาคภูมิใจทางด้านวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันในการรวมชาติให้เป็นหนึ่งเดียว ในขณะที่ประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษกลับมีแนวคิดในทางอนุรักษ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการต่อต้านผลกระทบทางสังคมซึ่งเป็นผลมาจากการ ปฏิวัติอุตสาหกรรมเนื่องจากกระแสของทุนนิยมและก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ ทำให้ส่งผลโดยตรงต่อการอนุรักษ์อาคารในยุคกลางซึ่งเป็นยุคแห่งรัฐอิสระและศาสนจักร เป็นการแสวงหารากเหง้าของสองประเทศนี้ด้วย นอกจากนี้ อิตาลีในฐานะที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ก็ได้พยายามทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาสถาปัตยกรรมทั้งในยุคโรมันและยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) ซึ่งถือว่าเป็นรากเหง้าของตัวเองตลอดช่วง ปลายศตวรรษที่ ๑๙ ถึงต้นศตวรรษที่ ๒๐ ในช่วงกลางศตวรรษที่ ๑๙ นี้ ความเคลื่อนไหว ที่เรียกว่า Unity of Style เป็นความคิดหลักโดยจุดเริ่มต้นมาจากฝรั่งเศสโดย Eugene-Emmanuel Viollet-le-Duc (๑๘๑๔-๑๘๗๙) ซึ่งความคิดนี้ได้รวมเอาสุนทรียภาพเข้ากับคุณค่าของสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ อีกทั้ง ยังยกระดับเป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และวิธีการ ในทางปฏิบัติอีกด้วย ความคิดนี้ได้แผ่ขยายออกไป สถาปนิกศาสนจักร หน่วยงานราชการ ต่างก็รับเอาความคิดนี้ ไปใช้ในการบูรณะปฏิสังขรณ์ แกะไข และปรับปรุง โบราณสถาน วิธีนี้นับว่าเป็นวิธีการที่ดีมากในแง่ของการ ซ่อมแซมงานสถาปัตยกรรมที่ได้รับความเสียหายร้ายแรง หรืองาน

ที่ยังสร้างไม่แล้วเสร็จ แพร่หลายทั่วยุโรปตะวันตก โดยเห็นได้ชัดในเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์ แต่แนวคิดในการอนุรักษ์แบบนี้ก็มีข้อเสียคืออาจเกิดความเสียหาย ต่อโบราณสถานนั้นได้ เพราะแนวคิดนี้สถาปนิกใช้ ความเป็นอุดมคติทางสุนทรียภาพในการอนุรักษ์ (Stylistic Restoration) โดยมุ่งเน้นความสมบูรณ์ของรูปแบบ ทำให้ประวัติศาสตร์อาจถูกละเลย ในขณะที่ทฤษฎีและการปฏิบัติ การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัยในอิตาลีและสเปน อาณาจักร ซึ่งแม้จะยังคงยึดถือแนวคิดข้างต้นอยู่ แต่จะมีความ เป็นอนุรักษ์นิยม (Conservative) มากกว่า และมุ่งหวังในการ ทบทวนปรัชญาของการอนุรักษ์ในทวีปยุโรปเองหรือที่อื่นๆ ด้วย ประเทศแรก เนื่องจากเป็นประเทศที่ไม่เพียงแต่เป็นแม่แบบ ของประชาธิปไตย แต่ยังเป็นแม่แบบของการอนุรักษ์อีกด้วย ความเคลื่อนไหวทางด้านการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ในประเทศสหราชอาณาจักร เริ่มต้นมาจากนักคิด นักวิจารณ์ศิลปะ John Ruskin (๑๘๑๙-๑๘๙๐) กับศิลปิน นักวิพากษ์สังคม William Morris (๑๘๓๔-๑๘๙๖) ในยุค ปลายศตวรรษที่ ๑๙ โดยWilliam Morris ได้ตั้งสมาคมเพื่อการคุ้มครองอาคารโบราณสถาน (Society for the Protection of Ancient Buildings: SPAB) ในปี ค.ศ. ๑๘๗๗ ซึ่งเป็นสมาคมที่เก่าแก่ที่สุดในโลกด้านการอนุรักษ์ สมาคมฯ ส่งเสริมให้เกิดความคิดที่หลากหลายในด้านวิชาการอนุรักษ์ โดยเน้นไปที่การสงวนรักษาไว้ (Preservation) ต่อต้านการฟื้นฟู (Restoration) ที่ไม่ถูกต้อง โดยมีกลไกและวิธีการต่างๆ ทำให้ เกิดจิตสำนึก มีความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ แม้จะมีข้อเสียก็คือมาตรการในการอนุรักษ์ที่เป็นรูปธรรม ไม่ชัดเจน ซึ่งนักวิชาการหลายสำนักมองว่าความคิดนี้เปิดโอกาสให้คนรุ่นหลังได้นำเสนอวิธีการในการอนุรักษ์ได้หลากหลายโดยไม่ยึดติด ทำให้ส่งผลต่อความเคลื่อนไหวในการปกป้องมรดกทางสถาปัตยกรรมต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุคน หลังจากนั้น National Trust for Places of Historic Interest or Natural Beauty ก็ได้ถูกตั้งขึ้นใน ปี ค.ศ. ๑๘๙๕ องค์การการกุศลนี้มีความเชื่อว่าวิธีที่ดีที่สุด ในการอนุรักษ์โบราณสถานไว้ก็คือการเป็นเจ้าของโบราณสถานนั่นเอง เพื่อจะได้ควบคุมในทุกๆ ขั้นตอนของการอนุรักษ์ ในปัจจุบัน National Trust มีอสังหาริมทรัพย์ใน สหราชอาณาจักรเป็นรองเพียงทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เท่านั้น กล่าวคือ National Trust เป็นเจ้าของชายฝั่งทะเล มรดกโลก Stonehenge ถูกคุกคามโดยการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ๓๓ ช่องแสงStained Glass กว้างที่สุดในโลก ยาว ๗๐๐ ไมล์ ที่ดิน ๖๑๐,๐๐๐ เอเคอร์ (ประมาณ ๑.๕๔ ล้านไร่) โบราณสถานยุคก่อนประวัติศาสตร์ ๕,๐๐๐ แห่ง และอาคารโบราณสถานอีก ๑,๑๐๐ แห่ง เป็นเจ้าของแม้ กระทั่งมรดกโลกหรือบางส่วนของมรดกโลกถึง ๘ แห่ง รวมถึงกำแพงโรมันโบราณ (Hadrian's Wall) และ สโตนเฮนจ์ (Stonehenge) ทั้งนี้ National Trust มีการ บริหารจัดการที่เป็นระบบ มีการผสมผสานการจัดการ จำหน่ายบัตรเข้าชมโบราณสถาน ของที่ระลึก การ ประชาสัมพันธ์ และแปลเป็นหลายภาษาเพื่อนักท่องเที่ยว ต่างชาติอีกด้วย อีกองค์กรเอกชนที่แม้จะยกเลิกไปแล้ว มหาวิหารนอริช ที่ได้รับการบูรณะยอดวิหาร ด้วยการใช้ลวดเคเบิล มหาวิหารยอร์กมินสเตอร์ โบสถ์โกธิคที่ใหญ่เป็นที่สองในยุโรปเหนือ วารสารกรมโยธาธิการและผังเมือง ๓๔ JOURNAL OF DEPARTMENT OF PUBLIC WORKS AND TOWN & COUNTRY PLANNING ในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ หลังจากก่อตั้งมาเกือบ ๕๐ ปีในอังกฤษ แต่ส่งผลต่อนโยบายของรัฐ ทศนคติของสังคม รวมถึงความเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม ไปสู่การยกระดับมาตรฐาน การอนุรักษ์ ก็คือ English Civic Trust เป็น

องค์กรหลัก ในการจัดการความร่วมมือกับอีก ๘๕๐ หน่วยงานอาสาสมัครท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างความรู้ การแก้ปัญหาในท้องถิ่น การฟื้นฟูอาคาร และช่วยเฝ้าดู โบราณสถานที่ได้รับการขึ้นบัญชีไว้ ถึงแม้ว่าจะถูกยกเลิกไปแล้วก็ตาม แต่หน่วยงานท้องถิ่นและภาคประชาสังคมยังคง มีความแข็งแกร่ง และเคลื่อนไหวในด้านการอนุรักษ์อยู่อย่าง สมำ เสมอ นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวกันเป็นสมาคมของมูลนิธิ ในการอนุรักษ์ที่เรียกว่า UK Association of Preservation Trusts (APT) ในปี ค.ศ. ๑๙๘๙ เป็นความพยายามร่วมมือกัน ในการแสวงหาแนวทาง และการจัดการ ให้คำปรึกษา ให้การ สนับสนุน หน่วยงานท้องถิ่นในด้านการอนุรักษ์ภายในสหราชอาณาจักรฯ โดยได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนหลักๆ มาจาก Architectural Heritage Fund (AHF) และบางส่วนจากทาง ภาครัฐ ในสกอตแลนด์ ก็มีมูลนิธิคือ Scottish Civic Trust ซึ่งตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ทำงานในลักษณะเดียวกับ English Civic Trust โดยรับผิดชอบการบริหารจัดการโบราณสถานซึ่ง ถูกขึ้นบัญชีอยู่ในภาวะเสี่ยง ถึง ๒,๐๐๐ แห่ง ในสกอตแลนด์ นอกจากนี้ยังมีอีกสองหน่วยงานหลักที่สำคัญในด้านการ อนุรักษ์สถาปัตยกรรมคือ สมาคมโบราณสถาน (Ancient Monument Society: AMS) ที่ก่อตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ เพื่อศึกษา ด้านการอนุรักษ์ โบราณสถานโดยเฉพาะในอังกฤษและเวลส์ รวมถึงการวิจัยและเผยแพร่ผลงานทางด้านประวัติศาสตร์ ของสถาปัตยกรรมเพื่อป้องกันโบราณสถานไม่ให้เกิด ความเสียหายหรือถูกทำลาย และ SAVE Britain's Heritage ซึ่งก่อตั้งในปีค.ศ. ๑๙๗๕ ซึ่งมูลนิธินี้แตกต่างจากหน่วยงาน หลายๆ หน่วยงานที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นคุณค่าของความงามและ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ แต่จะมุ่งเน้นไปที่การอยู่ร่วมกันหรือ ใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างสถาปัตยกรรมกับชุมชน นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่คล้ายกันทำหน้าที่นี้ในไอร์แลนด์เหนือ คือ Ulster Architectural Heritage Society (UAHS) ที่ก่อตั้ง ในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ นอกจากสมาคมและ มูลนิธิตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีองค์กรขนาดเล็กอีกมาก ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริม และสนับสนุนการ อนุรักษ์สถาปัตยกรรมเฉพาะด้านหรือยุค ต่างๆ เช่น the Council for British Archaeology ซึ่งเน้นการ อนุรักษ์แหล่งโบราณคดี the Georgian Group ซึ่งเน้นการ อนุรักษ์อาคารในยุค Georgian (อาคารที่ สร้างหลังปี ค.ศ. ๑๗๑๔ เป็นต้นมา) the Victorian Group ที่เน้นการอนุรักษ์ อาคารในยุค Victorian และ Edwardian (อาคารที่สร้างหลัง ปี ค.ศ. ๑๗๑๔ เป็นต้นมา) the Twentieth Century Society ที่ มุ่งอนุรักษ์อาคารที่สร้างหลังจากปี ค.ศ. ๑๙๑๔ เป็นต้น และสมาคมที่มุ่งอนุรักษ์อาคารทางศาสนา เป็นต้น นอกจากนี้ สหราชอาณาจักรยังเป็นจุดเริ่มต้นของการตั้ง NGOs ระหว่าง ประเทศเพื่อการอนุรักษ์โดย คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสภาวะ อากาศอีก โดยทำงานอยู่ในหลายแห่งทั่วโลก ทั้งในทวีปยุโรปเอง ทวีป เอเชีย และทวีปอื่นๆ อีกด้วย

วารสารกรมโยธาธิการและผังเมือง ๓๒ JOURNAL OF DEPARTMENT OF PUBLIC WORKS AND TOWN & COUNTRY PLANNING

กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับนั้น มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์อาคารโบราณสถานในฐานะเป็น กลไกของรัฐที่ทำหน้าที่ปกป้อง ค้ำครอง รักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และกำกับดูแล ให้เจ้าหน้าที่ หรือบุคคลใดก็ตามที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์อาคารโบราณสถาน สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการอนุรักษ์อาคาร โบราณสถานอย่างเป็นรูปธรรม (อภิชาติ อวจำ ปา, ๒๕๕๖)

๑. พระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติฉบับนี้มีเป้าหมายหลัก เพื่อการคุ้มครอง ดูแลรักษา และอนุรักษ์ ตลอดจนการ บริหารจัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (อภิชาติ อวจำปา, ๒๕๕๖) โดยจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นหมวดต่างๆ ประกอบด้วย - หมวดที่ ๑ โบราณสถาน - หมวดที่ ๒ โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ - หมวดที่ ๓ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ - หมวดที่ ๔ กองทุนโบราณคดี - หมวดที่ ๕ บทกำหนดโทษ - บทเฉพาะกาล ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครอง ดูแลรักษา และ อนุรักษ์คือ - ความหมายของโบราณสถาน - การควบคุม ดูแลรักษา รวมถึงการกำหนดแนวทางและข้อ ห้ามในการปฏิบัติต่อ โบราณสถาน ตลอดจนถึงการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน - หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ ครอบครองโบราณสถาน - การกำหนดบทลงโทษ โดยการศึกษาครั้งนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะส่วนที่ เกี่ยวข้องกับโบราณสถานโดยเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วยมาตรการ ดังต่อไปนี้ ๒๒ มาตรา ๔ ใน พระราชบัญญัตินี้ “โบราณสถาน” หมายความว่า อสังหาริมทรัพย์ซึ่ง โดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการ ก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์และ อุทยานประวัติศาสตร์ด้วย หมวด ๑ โบราณสถาน มาตรา ๗ ทวิห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตาม กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารภายในเขตของโบราณสถาน ซึ่งอธิบดีได้ประกาศขึ้น ทะเบียน เว้นแต่จะได้รับอนุญาต เป็นหนังสือจากอธิบดี ในกรณีที่มีการปลูกสร้างอาคารโดยมิได้รับ อนุญาต ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งระงับการก่อสร้างและให้รื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคารนั้นภายใน กำหนด ๖๐ วันนับแต่วันได้รับคำสั่ง ผู้ใดขัดขืนไม่ระงับการก่อสร้างหรือรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคาร ตามคำสั่ง อธิบดี มีความผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน และให้อธิบดีดำเนินการรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่ง อาคาร นั้นได้ โดยเจ้าของผู้ครอบครองหรือผู้ปลูกสร้างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือดำเนินคดีกับผู้รื้อ ถอน ไม่ว่าด้วยประการใดทั้งสิ้น สมภาระที่รื้อถอนถ้าเจ้าของไม่ขนย้ายออกไปจากเขตโบราณสถานภายใน กำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรื้อถอนเสร็จ ให้อธิบดีจัดการขายทอดตลาดสมภาระนั้นเงินที่ได้จากการขายเมื่อ หัก ค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนและการขายแล้วเหลือเท่าใดให้คืนให้เจ้าของสมภาระนั้น มาตรา ๙ โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และเป็นโบราณสถานที่มิใช่เจ้าของหรือผู้ ครอบครองโดยชอบด้วย กฎหมาย ขำรุด หักพังหรือเสียหายไม่ว่าด้วยประการใดๆ ให้เจ้าของหรือผู้ ครอบครองโบราณสถานนั้น แจ้งการขำรุด หักพังหรือเสียหายเป็นหนังสือ ไปยังอธิบดีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เกิดขำรุด หักพังหรือ เสียหายนั้น มาตรา ๙ ทวิ โบราณสถานตามมาตรา ๙ ที่ได้จัดให้มีการเรียกเก็บค่าเข้าชมหรือ ค่าบริการ

อันเป็นปกติธุระ หรือจัดเก็บผลประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากโบราณสถานนั้น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทั้งหมด หรือบางส่วนตามที่อธิบดี กำหนด การกำหนดค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมโบราณสถานตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีแต่งตั้ง กรรมการชั้นคณะหนึ่งมี จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน โดยให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองร่วมเป็นกรรมการ ด้วย ๒๓ มาตรา ๑๐ ห้ามมิ ให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่างๆ ของโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใดๆ หรือปลูกสร้างอาคาร ภายในบริเวณโบราณสถาน เว้นแต่จะกระทำ ตามคำสั่งของอธิบดีหรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจาก อธิบดี และถ้าหนังสืออนุญาตนั้นกำหนดเงื่อนไข ไว้ประการใดก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย

มาตรา ๑๐ ทวิ พนักงานเจ้าหน้าที่มี อำนาจเข้าไปในโบราณสถานเพื่อตรวจดูว่าได้มี การ ซ่อมแซมแก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลายเคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่างๆ ของ โบราณสถาน หรือมีการขุดค้นสิ่งใดๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถานหรือไม่ ในการนี้ ให้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดวัตถุที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่าจะเป็นวัตถุที่ได้มาจากการขุดค้น ในบริเวณโบราณสถานได้ การตรวจ ยึดหรืออายัดตามความในวรรคหนึ่ง ให้กระทำไต่ระหว่างพระอาทิตย์ ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกและเมื่อดำเนินการตรวจ ยึดหรืออายัดแล้วในเขตกรุงเทพมหานครให้รายงานต่อ อธิบดี ในเขตจังหวัดอื่นให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีเพื่อทราบ

มาตรา ๑๑ โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วนั้น แม้ว่าจะเป็นโบราณสถานที่มิเจ้าของหรือผู้ ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคล ใดๆ ทำการ ซ่อมแซมหรือกระทำ ด้วยประการใดๆ อันเป็นการบูรณะหรือรักษาไว้ให้คงสภาพเดิมได้ แต่ต้องแจ้งเป็น หนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทราบก่อน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่มีการโอนโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้โอนจะต้องแจ้ง การโอน เป็นหนังสือโดยระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้รับโอน และวันเดือนปีที่โอนไปยังอธิบดีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วัน โอน ผู้ได้รับกรรมสิทธิ์โบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วโดยทางมรดกหรือโดยพินัยกรรม ต้องแจ้งการ ได้รับกรรมสิทธิ์ไปยังอธิบดีภายใน ๖๐ วันนับแต่วันได้รับกรรมสิทธิ์ ในกรณีที่มิผู้ได้รับ กรรมสิทธิ์ โบราณสถานเดียวกันหลายคนเมื่อได้มีการมอบหมายให้ผู้มีกรรมสิทธิ์รวมคนใดคนหนึ่งเป็น ผู้แจ้งการรับ กรรมสิทธิ์ และผู้ได้รับมอบหมายได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ ถือว่าผู้มี กรรมสิทธิ์รวมทุกคนได้ปฏิบัติการแจ้งนั้นแล้วด้วย หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๒ ผู้ใดบุกรุกโบราณสถาน หรือทำให้เสียหาย ทำลายทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ไร้ ประโยชน์ซึ่งโบราณสถาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินเจ็ดแสนบาท หรือทั้ง จำทั้ง ปรับ ๒๔ ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อโบราณสถานที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่ง เดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดไว้ในหนังสืออนุญาตตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. กฎหมายควบคุมอาคาร เนื่องจากอาคารอนุรักษ์ส่วนใหญ่สร้างมาก่อนการมีกฎหมายควบคุมอาคารในปัจจุบัน ในขั้นตอนการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ที่มีวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อการปรับปรุงให้สามารถ รองรับการใช้งานในปัจจุบันได้ จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม อาคาร เพื่อการใช้งานที่เหมาะสม และได้มาตรฐานความปลอดภัย (ยงธนิศร์ พิมลเสถียร, ๒๕๕๙) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคารประกอบไปด้วย ส่วนที่เป็นกฎหมายแม่บท และ ส่วนที่เป็นกฎหมายลูก ในส่วนของกฎหมายแม่บทจะให้ข้อกำหนดในลักษณะกว้างๆ ไม่มีรายละเอียด ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ ส่วนกฎหมายที่มีการกำหนดรายละเอียดนั้นจะอยู่ในส่วนของกฎหมายลูกแทน ได้แก่ กฎกระทรวงและข้อบัญญัติท้องถิ่น (อภิชาติ อารจำปา, ๒๕๕๖)

๒.๑ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการควบคุม อาคาร ภายใต้พระราชบัญญัตินี้จะกล่าวถึง นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับอาคารและคำอธิบาย รวมถึง วิธีการ ข้อปฏิบัติและข้อห้ามต่างๆ ในการการควบคุมการก่อสร้างอาคาร และการควบคุมการก่อสร้าง ในเขตเพลิงไหม้ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับโบราณสถานโดยเฉพาะ มาตรา ๗ (๔) ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง ยกเว้น ผ่อนผัน หรือกำหนด เงื่อนไขในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเกี่ยวกับอาคาร โบราณสถาน วัด วาราม หรืออาคารต่างๆ ที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่ง มีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้แล้วโดยเฉพาะ

๒.๒ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๔๔ เป็นกฎหมาย ที่ว่าด้วยการควบคุมอาคารเช่นกัน แต่ภายใต้ข้อบัญญัตินี้จะประกอบไปด้วยหมวดหัวข้อ และ รายละเอียดที่มากกว่า พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งมีสาระสำคัญอันได้แก่ - การวิเคราะห์ศัพท์ - หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาตการด าเนินการแจ้ง การออก ใบรับรองและใบแทน ๒๕ - ลักษณะต่างๆของอาคาร - บันไดและบันไดหนีไฟ - แนวอาคารและระยะต่างๆ - แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม - ระบบการจัดแสงสว่าง การระบายอากาศ การระบายน้ำ และการ กำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล - แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการประปา ไฟฟ้า ก๊าซ และการป้องกัน อัคคีภัย - อาคารจอดรถ ที่จอดรถ ที่กัลัรรถและทางเข้าออกของรถ - กำลัังวัสดุและน้ำหนักรบรรทุก - การก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนและเคลื่อนย้ายอาคาร จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องพบว่า กฎหมายควบคุมอาคาร ทั้งพระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๔๔ มี กฎระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจน สามารถคาดการณ์และกำหนดทิศทางในการดำเนินโครงการได้ง่าย ซึ่ง มีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ซึ่งถึงแม้จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับไว้ แต่ในกระบวนการตัดสินใจทั้งหมด ก็ยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของอธิบดีกรมศิลปากรแต่เพียงผู้เดียว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนด ให้รัฐมีหน้าที่สำคัญในการอนุรักษ์ คุ่มครอง ดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อันถือเป็นสมบัติที่สำคัญของชาติประกอบกับ รัฐบาลปัจจุบันได้มีแนวนโยบายสำคัญให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการปกป้อง คุ่มครอง ดูแลรักษาและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แล้ว รัฐบาลได้มีการตรากฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและ การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ ของ ประเทศ เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕) โดยมีกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายดังกล่าว พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒)๔ ที่ให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการและอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตน (เบญจรงค์ ทุมปัดชา, ๒๕๕๘)

ประโยชน์ของโบราณสถานและโบราณวัตถุ ที่มีต่อประเทศชาติ

๑. ด้านจิตใจของประชาชน โบราณสถาน โบราณวัตถุ แสดงความเป็นมาของประชาชน เป็นเกียรติและความภาคภูมิใจของคนในชาติ เป็นสิ่งที่โยงเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเข้าด้วยกันและ เป็นสิ่งที่เรานำมากระตุ้นจิตสำนึกของคนในชาติได้

๒. ด้านเศรษฐกิจของประเทศ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นมรดกวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของประเทศ จึงทำให้มี “การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม” ทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมของตนเองสถาปนาอนุรักษ์ต้องพิจารณา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการยืดอายุการใช้งานและการรักษาความสมบูรณ์ของลักษณะทางสถาปัตยกรรมเช่นรูปแบบและลักษณะและ / หรือวัสดุที่เป็นส่วนประกอบเช่นหินอิฐแก้วโลหะและไม้ ในแง่นี้คำนี้หมายถึง "การใช้งานอย่างมีอาชีพของการผสมผสานระหว่างวิทยาศาสตร์ศิลปะงานฝีมือและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์" และมักจะเปรียบเปรยกับ - และมักจะเปรียบเปรยถึง - เขตแม่ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์ศิลปะ

บทที่ ๔

การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี

จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดที่มีอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่ยังปรากฏหลักฐานอยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาและลงพื้นที่สำรวจอาคารและสิ่งก่อสร้างที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่ยังคงอยู่และถือเป็นมรดกสถาปัตยกรรมของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งจำแนกตามประเภทการใช้สอยเป็น ๖ ประเภท ดังนี้ **อาคารทางทหาร อาคารทางการศึกษา อาคารในโรงพยาบาลอานันทมหิดล อาคารทางราชการ อาคารพาณิชย์ และสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งหมด ๒๗ แห่ง** ดังนี้

๑. ตึกเฮอร์วีน

ชื่อปัจจุบัน ตึกเอราวัณ
 ชื่อเดิม ตึกเอราวัณ (ตึกจัสแมค)
 ที่ตั้ง ตั้งอยู่ตรงข้ามศูนย์สงครามพิเศษ ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
 มีรูปปั้นช้างเหยียบลูกโลกอยู่หน้าอาคาร

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง เป็นสถานที่รับรองที่ปรึกษาทางการทหารของสหรัฐอเมริกา

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒

ลักษณะของอาคาร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก สูง ๒ ชั้น

ประวัติความเป็นมาของอาคาร เคยเป็นที่พักของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และเป็นเรือนพักรับรองของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๑๔ ตึกหลังนี้ได้ใช้เป็นสถานที่รับรองที่ปรึกษาทางการทหารของสหรัฐอเมริกา จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ตึกจัสแม็ก”

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว โครงสร้างภายนอกยังคงอยู่เหมือนเดิมเมื่อแรกสร้าง มีการปรับปรุง ปี พ.ศ. ๒๔๘๖

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เคยเป็นสถานที่รับรองที่ปรึกษาทางการทหารของสหรัฐอเมริกา จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ตึกจัสแม็ก” เคยเป็นที่พักของจอมพล ป. พิบูลสงคราม และเป็นเรือนพักรับรองของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๑๔ ตึกหลังนี้ได้ใช้เป็นสถานที่รับรองที่ปรึกษาทางการทหารของสหรัฐอเมริกา จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ตึกจัสแม็ก”

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว โครงสร้างภายนอกยังคงอยู่เหมือนเดิมเมื่อแรกสร้าง มีการปรับปรุง ปี พ.ศ. ๒๔๘๖

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ

เคยเป็นสถานที่รับรองที่ปรึกษาทางการทหารของสหรัฐอเมริกา จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ตึกจัสแม็ก”

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง

มีการอนุรักษ์คุ้มครองอย่างมาก ผู้บริหารมีนโยบายห้ามเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างอาคารทั้งภายนอกและภายในได้รับการอนุรักษ์สภาพเดิมไว้ค่อนข้างดี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จะมีการปรับปรุงทาสีภายนอก โดยใช้สีเดิม ลักษณะเด่นของอาคารคือ การใช้กระจกให้แสงสว่างตรงทางขึ้นและบันไดทำด้วยไม้สักสวยงามและคงทน

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน

เป็นสถานที่ทำการของสหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ขึ้นบนเป็นห้องประชุม ห้องทำงานและห้องเก็บเอกสาร

ผู้ให้ข้อมูล พท.หญิง จันทิกา ทองประสม

ตำแหน่ง รองผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ

๒. โรงภาพยนตร์ทหานบก

ชื่อปัจจุบัน โรงภาพยนตร์ทหานบก (ป้ายชื่อถูกปิดทับด้วยป้ายอื่น)
ชื่อดั้งเดิม โรงภาพยนตร์ทหานบก
ที่ตั้ง ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวงเวียนศรีสุริโยทัย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง โรงภาพยนตร์

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ พ.ศ. ๒๔๘๒

ลักษณะของอาคาร เป็นอาคาร ๓ ชั้น การประดับตกแต่งเรียบง่าย โดยเน้นความสมมาตรของรูปแบบอาคาร รูปด้านหน้าของอาคารแบ่งเป็น ๓ ส่วนแบบสมดุล โดยก้นปริมาตรตรงกลางมีแท่งปริมาตรขนาดสูง ๒ แท่งขนานอยู่ เพื่อเน้นความสำคัญของบริเวณทางเข้าหลัก ลักษณะของสถาปัตยกรรมของอาคารเป็นแบบ Art Deco นับว่าเป็นการสร้างด้วยสถาปัตยกรรมชนิดใหม่ อันมิเคยเกิดขึ้นในประเทศไทยมาก่อน แม้จะมีใช้โรงภาพยนตร์หลังแรกแต่ก็เป็นช่วงต้นๆที่มีการก่อสร้างอาคารประเภทนี้ นับได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของการเกิดของสังคมใหม่อีกประการหนึ่งภายในโรงภาพยนตร์มีที่นั่งสำหรับผู้ชม ๘๐๐ ที่นั่ง โดยจัดแถวที่นั่งไว้บนพื้นลาดเอียงชั้นล่างและชั้นลอยด้านบนเป็นสถาปัตยกรรมแบบ Art Deco ผนังของอาคารมีลักษณะสมมาตรเหมือนกันทั้งซ้ายและขวา ทางเข้าอาคารอยู่ด้านหน้าบริเวณกึ่งกลาง

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ โรงภาพยนตร์ทหานบกอยู่ในความดูแลของหน่วยทหาร จังหวัดทหารบกที่ ๑๓ ลพบุรี จนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้ส่งคืนให้แก่ธนารักษ์ดูแลและเป็นผู้เก็บผลประโยชน์ตามกฎหมาย ต่อมา มีการรื้อถอนที่นั่งชมภาพยนตร์ที่บริเวณชั้นล่าง และด้านภายนอกบางบริเวณมีการต่อเติม เปลี่ยนแปลงอาคารไปจากเดิม โดยเฉพาะด้านหลังของโรงภาพยนตร์ซึ่ง ได้มีการรื้อถอนอาคารเดิมออกไปบางส่วน ตัวสะกดชื่อที่ติดถาวรอยู่บนอาคาร “ภาพยนตร์ทหานบก” แสดงถึงความพยายามสร้างอัตลักษณ์ในยุคเปลี่ยนแปลงการปกครอง ด้วยการใช้ภาษาที่แตกต่างจากเดิม

พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้จัดตั้งสถานีวิทยุจังหวัดทหารบกลพบุรี ขึ้น ณ โรงภาพยนตร์ทหารบก เพื่อโฆษณากิจการของโรงภาพยนตร์ และเป็นการหารายได้ให้แก่โรงภาพยนตร์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ก็ปรับปรุงให้มีกำลังส่งสูงขึ้นอีกและในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้ย้ายมาอยู่ในที่ทำการปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

โรงภาพยนตร์ทหานบก สร้างขึ้นโดยมติคณะรัฐมนตรีสมัยที่ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อบำรุงความสุขของทหานบก ลพบุรี รวมทั้งสามารถใช้เป็นที่ประชุมสภาได้ หากเกิดเหตุคับขันในระหว่างสงครามโลก ครั้งที่ ๒ และจำเป็นต้องย้ายเมืองหลวงมาที่นี้ โรงภาพยนตร์ทหานบกเป็นโรงภาพยนตร์ที่เปิดฉายภาพยนตร์เสียงเป็นแห่งที่สอง ในประเทศไทย รองจากศาลาเฉลิมกรุงในกรุงเทพฯ ซึ่งถือเป็นโรงภาพยนตร์ที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะนั้น มีการออกแบบตกแต่งภายในอย่างงดงาม มีระบบ เสียงที่สมบูรณ์แบบ มีระบบปิด - เปิดม่านอัตโนมัติ มี ระบบปรับอากาศแบบระบายความร้อนด้วยน้ำ (Chilled Water System) เช่นเดียวกับโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุง ซึ่งเป็นโรงภาพยนตร์แห่งแรกของกรุงเทพมหานคร มีที่นั่งสำหรับผู้ชม ๘๐๐ ที่นั่ง

พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้จัดตั้งสถานีวิทยจังหวัดทหารบกชลบุรี ขึ้น ณ โรงภาพยนตร์ทหารบก เพื่อโฆษณากิจการของโรงภาพยนตร์ และเป็นการหารายได้ให้แก่โรงภาพยนตร์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ก็ปรับปรุงให้มีกำลังส่งสูงขึ้นอีก และในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้ย้ายมาอยู่ในที่ทำการปัจจุบัน

ผู้ออกแบบ (architectural designer) ไม่ปรากฏชื่อผู้ออกแบบ

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ

- เป็นสถาปัตยกรรม โรงมหรสพที่ทันสมัย เก่าแก่ เป็นแห่งที่ ๒ ของประเทศไทย รองจากโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุงในกรุงเทพฯ
 - ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมศิลปากรว่าเป็นอาคารที่ควรอนุรักษ์
 - DOCOMOMO คัดเลือกให้โรงภาพยนตร์ทหารบกเป็น ๑ ใน ๒๓ อาคารในประเทศไทยที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ระดับสากล
 - เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านสถาปัตยกรรมที่บรรจุอยู่ในแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าชลบุรี ว่าควรได้รับการอนุรักษ์ในระดับแรกๆ อย่างเร่งด่วน
- การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน** เป็นที่ทำการสำนักงานกิจการรักษาความปลอดภัย
- การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง** ยังไม่มี

๓. โรงแรมทานบก

ชื่อปัจจุบัน ไม่มีชื่อ (ชื่อป้ายเดิมหายไป)
 ชื่อดั้งเดิม โรงแรมทหานบก (โรงแรมวิบูลย์ศรี)
 ที่ตั้ง ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของวงเวียนศาลพระกาฬ (วงเวียนศรีสุนทร)
 ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง โรงแรมหรรระดับ ๕ ดาว
 ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ สร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๐
 ลักษณะของอาคาร

เป็นอาคาร ๓ ชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัยกับอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง ลักษณะคล้ายโรงแรมรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร และถือเป็นโรงแรมที่ทันสมัยมากแห่งหนึ่งในส่วนภูมิภาคของประเทศไทยในสมัยนั้น

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบภายในโดยผู้เช่าหลายครั้ง

ประวัติความเป็นมาของอาคาร "

เคยเป็นโรงแรมหรรฯ ตั้งอยู่หลังศาลพระกาฬ ลพบุรี เป็นโรงแรม ๓ ชั้นทันสมัยเท่ากับโรงแรมหัวหิน มีเครื่องดีม อาหาร และที่พักคนเดินทาง อย่างสะดวกสบายทั้งน้ำและไฟ มีที่พักในรูปแบบบังกลาอยู่ด้านหลัง ภายในโรงแรมมีห้องพัก ๒ ประเภท คือ ประเภท ก เป็นห้องเดี่ยวอยู่ชั้น ๓ ค่าเช่าถูก (ราว ๘ บาท ต่อ ๑ วัน) และประเภท ข. อยู่ชั้น ๒ เป็นห้องเดี่ยวใหญ่ ห้องน้ำ โต๊ะทำงาน และระเบียงตากอากาศรวมอยู่ในห้องเสร็จ ราคาแพง (ราว ๑๔ บาท ต่อหนึ่งวัน) บนดาดฟ้าของโรงแรมเป็นที่ตากอากาศในเวลากลางวัน และกลางคืน ถ้าทำนขึ้นไปอยู่บนดาดฟ้า จะได้ชมทิวทัศน์ของลพบุรีโดยรอบ โรงแรมทหานบก ตั้งอยู่ตรงข้ามโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย นับได้ว่าเป็นโรงแรมระดับ ๕ ดาวในสมัยนั้น ภายในมีที่พักจำนวน ๒๗ ห้อง มีทั้งห้องปรับอากาศและห้องธรรมดา และยังมีที่พักแบบบังกลาอยู่ด้านหลังด้วย

โรงแรมทหานบก" เคยเป็นโรงแรมหรรฯ สูง ๓ ชั้น ตั้งอยู่หลังศาลพระกาฬ สร้างเมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๐ ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านได้พัฒนาจังหวัดลพบุรีให้เจริญก้าวหน้าในหลายๆด้าน เช่น การทหาร การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ท่านพยายามขยายเมืองลพบุรีไปทางด้านทิศตะวันออกของตัวเมืองเก่า สร้างอาคารที่ทันสมัยขึ้นหลายแห่ง รวมทั้ง "โรงแรมทหานบก" แห่งนี้

โรงแรมทหานบกออกแบบด้านสถาปัตยกรรมร่วมสมัยกับอาคารริมถนนราชดำเนินกลาง ในกรุงเทพมหานคร และถือเป็นโรงแรมที่ทันสมัยมากแห่งหนึ่งในส่วนภูมิภาคของประเทศไทย จาก "หนังสือประชาชนุเคราะห์" พิมพ์เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๑ โดยสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหนังสือที่พิมพ์แจกปีละเล่มที่รวบรวมสภาพภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ พงศาวดาร การเกษตร พาณิชยกรรม การคมนาคมของทุกจังหวัด เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในแต่ละจังหวัดได้ทราบเรื่องราวของส่วนต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นราชอาณาจักรไทย หมวดยังจังหวัดลพบุรีหน้า ๗๑๐ พิมพ์ความระบุไว้ว่า"...โรงแรมทหานบก อยู่ติดกับศาลพระกาฬใกล้สถานีรถไฟลพบุรี เป็นโรงแรม ๓ ชั้นทันสมัยเท่ากับโรงแรมหัวหิน มีเครื่องดีม อาหาร และ

ที่พักคนเดินทาง อย่างสะดวกสบายทั้งน้ำและไฟ ห้องพักรม ๒ ประเภท คือ ประเภท ก เป็นห้องเดี่ยวอยู่ชั้น ๓ ค่าเช่าถูกร (ราว ๘ บาท ต่อ ๑ วัน) และประเภท ข. อยู่ชั้น ๒ เป็นห้องเดี่ยวใหญ่ ห้องน้ำ โต๊ะทำงาน และระเบียงตากอากาศรวมอยู่ในห้องเสร็จ ราคาแพง (ราว ๑๔ บาท ต่อหนึ่งวัน) บนดาดฟ้าของโรงแรมเป็นที่ตากอากาศ ในเวลากลางวัน และกลางคืน ถ้าท่านขึ้นไปอยู่บนดาดฟ้า จะได้ชมทิวทัศน์ของลพบุรีโดยรอบ อย่าลืมนำเอากล้องส่องทางไกลไปด้วย

ควมมมีคุณค่า/ความสำคัญ

-เคยเป็นโรงแรมที่ทันสมัยมากแห่งหนึ่งในส่วนภูมิภาคของประเทศไทยในสมัยนั้น

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน

ไม่มีการใช้งาน

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง

ยังไม่มี

๔. อาคารรับรองในบริเวณสวนสัตว์สระแก้ว

ชื่อปัจจุบัน เรือนรับรองและสำนักงานสวนสัตว์ลพบุรี

ชื่อดั้งเดิม เรือนรับรอง

ที่ตั้ง ด้านหน้าภายในบริเวณสวนสัตว์ลพบุรี

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ชั้นบนให้บริการเป็นที่พักภัทหารและประชาชนทั่วไป ชั้นล่าง ด้านทิศตะวันตก ใช้เป็น Lobby และเป็นสำนักงานสวนสัตว์ลพบุรี ด้านทิศตะวันออก ใช้เป็นที่พักของทหาร

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง เรือนรับรองทหารที่มาราชการที่ลพบุรี

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๓

ลักษณะของอาคาร อาคาร ๒ ชั้น

ประวัติความเป็นมาของอาคาร เรือนรับรองทหารที่มาราชการที่ลพบุรี

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ภายนอกไม่มีการเปลี่ยนแปลง ภายในมีการปรับปรุงเพื่อการใช้ประโยชน์
 ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นอาคารแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง ภายนอกได้รับการอนุรักษ์อย่างดี ชื่อหนึ่งว่า “ตึกจัสแม็ก”

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง

มีการอนุรักษ์คุ้มครองอย่างมาก ผู้บริหารมีนโยบายห้ามเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างอาคารทั้งภายนอกและภายในได้รับการอนุรักษ์สภาพเดิมไว้ค่อนข้างดี ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จะมีการปรับปรุงทาสีภายนอก โดยใช้สีเดิม ลักษณะเด่นของอาคารคือ การใช้กระจกให้แสงสว่างตรงทางขึ้นและบันไดทำด้วยไม้สักสวยงามและคงทน

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน

เป็นสถานที่ทำการของสหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ชั้นบนเป็นห้องประชุม ห้องทำงานและห้องเก็บเอกสาร

ผู้ให้ข้อมูล พ.อ.ไพรัช ทับทิม
ผู้อำนวยการสวนสัตว์ลพบุรี

๕. ประตูปะตูใหญ่ค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช อยู่ตรงหน้าศาลพระกาฬ ในหลวงรัชกาลที่ ๘ เสด็จฯ ไปทรงเป็นประธานเปิด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ประตูปะตูเมืองใหม่ รอยต่อระหว่างเขตเมืองเก่าและเมืองใหม่ ลพบุรี ตัวสะกดยังใช้เหมือนสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เดิมชื่อว่า ประตูปะตูเมืองลพบุรี

๖. ประตูก่ายทหาร ร. พัน ๖ ด้านทิศใต้

๗. ชุมประตูลานสัตว์ลพบุรี

สวนสัตว์แห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อวัตถุประสงค์ให้เป็นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าที่หายากของไทย ได้พยายามปรับปรุงพัฒนาพื้นที่ของกองทัพบกประมาณ ๘๐ ไร่ ให้เป็นสวนสัตว์ และเป็นสถานที่พักผ่อนแห่งที่ ๒ ของประเทศไทยรองลงมาจากสวนสัตว์ดุสิต (เขาดิน) และได้นำสัตว์ที่จับได้จากป่าธรรมชาติ ประชาชนนำมาบริจาคและบางส่วนได้นำมาจากสวนสัตว์ดุสิต เช่น กวางดาว เป็นต้น ต่อมาเมื่อสิ้นยุคสมัยของจอมพล ป.พิบูลสงคราม สวนสัตว์จึงถูกทิ้งและร้างไปในที่สุดเหลือเพียงร่องรอยซากกรงสัตว์เก่าๆ ให้เห็นเท่านั้น

สาเหตุที่สวนสัตว์แห่งนี้ได้ชื่อว่าสวนสัตว์สระแก้ว ก็เพราะบริเวณทำเลที่ตั้งสวนสัตว์เดิมเป็นโบราณสถานสระน้ำสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ริมกำแพงเมืองลพบุรีชั้นนอกสุดด้านทิศตะวันออก สระน้ำนี้อาจขุดขึ้นครั้งสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. ๒๑๙๙-๒๒๓๑)

๘. อาคารอำนวยการ โรงเรียนอนุบาลลพบุรี

ชื่อปัจจุบัน อาคารอำนวยการ

ชื่อดั้งเดิม อาคารเรียนแผนกอนุบาล

ที่ตั้ง ภายในโรงเรียนอนุบาลลพบุรี

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ใช้เป็นอาคารอำนวยการของโรงเรียนอนุบาลลพบุรี

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง อาคารเรียนแผนกอนุบาล

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๖

ลักษณะของอาคาร อาคารเรียนชั้นเดียว หน้าต่างสูง เหนือหน้าต่างมีช่องเป็นตาราง มีระเบียงรอบตึกประวัติความเป็นมาของอาคาร จอมพล ป.พิบูลสงคราม มีความประสงค์ที่จะทำนุบำรุงการศึกษาของชาติ จึงได้มอบเงิน จำนวน ๓๕๐๐๐ บาทให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดสร้างโรงเรียนอนุบาลขึ้นและตั้งงบประมาณสมทบอีก ๑๐๐๐๐ บาทด้วยขณะนั้นอยู่ในภาวะสงคราม เกิดอุปสรรคนานัปการ ทำให้ไม่สามารถจัดสร้างได้สำเร็จ ในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการตกลงกับกระทรวงกลาโหม ขอใช้ตึกสำนักงานจัดหาผลประโยชน์บำรุงการทหารจัดตั้งเป็นโรงเรียนอนุบาลลพบุรี โดยกระทรวงศึกษาธิการคิดค่าชดเชยให้กระทรวงกลาโหมเท่าที่ลงทุนไปเริ่มจากการสอนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ ขึ้น เพียงชั้นเดียวมีนักเรียน ๓๐ คน ครู ๒ คน ครูใหญ่คือ นางประชุมพร นนทเปารยะ ขึ้นตรงต่อโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดลพบุรี

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง มีการสร้างหลังคาครอบหลังคาเดิมทั้งหลัง

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง โครงสร้างภายนอกได้รับการอนุรักษ์ไว้ มีการทาสีใหม่เป็นสีเขียวและสีส้ม

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นแผนกอนุบาลของโรงเรียนตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๘๖และยังรักษาความแท้ดั้งเดิม ไว้ได้อย่างดีมาก

ผู้ให้ข้อมูล นายสุชิน ตูลาทอง

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลลพบุรี

๙. อาคาร ๑ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ชื่อปัจจุบัน ตึก ๑ ชื่อดั้งเดิม ตึก ๑

ที่ตั้ง ภายในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๑ ก่อสร้างโดยทหารในแผนกยุทธโยธาทหารบก

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง อาคารเรียน

ลักษณะของอาคาร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น มีห้องเรียน จำนวน ๑๐ ห้อง ห้องพักครู
จำนวน ๒ ห้อง

ประวัติความเป็นมาของอาคาร โรงเรียนพิบูลวิทยาลัยตั้งอยู่บริเวณวงเวียนศรีสุนทร เดิมชื่อโรงเรียนเสา
ธงทอง ก่อตั้งโดยพระครูหลวงพูนริศณาจารย์ (เนียม ภูมมสโร) เจ้าอาวาสวัดเสาธงทอง เมื่อปี ๒๔๔๒ ก่อน
ย้ายมาสร้างที่เรียนใหม่อีก ๒ ครั้งในปี ๒๔๕๕ และ ๒๔๘๑ ให้มีขนาดพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน
การย้ายโรงเรียนในปี ๒๔๘๑ ทำในช่วงการปรับปรุงเมืองลพบุรีสมัยที่หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกฯ

โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย เป็นสถาบันการศึกษาที่พัฒนามาตามผังเมืองลพบุรี โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
พัฒนามาจากโรงเรียนพระนารายณ์ โดยให้ใช้ที่ในกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๓ เพื่อสร้างอาคารเรียนตึกที่ ๑
ด้วยงบประมาณกระทรวงกลาโหม เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น "โรงเรียนประจำจังหวัดลพบุรี พิบูลวิทยาลัย"
และต่อมาในปีเดียวกันได้สร้างตึก ๒ ซึ่งมีสถาปัตยกรรมแบบสมัยคณะราษฎรเหมือนกันกับตึกแรก
การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว มีการปรับปรุงโดยการทาสีทั้งภายนอกและภายใน
ส่วนประกอบภายในยังคงเดิมเป็นส่วนใหญ่

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ใช้เป็นห้องเรียนวิชาดนตรีไทย ดนตรีสากลและนาฏศิลป์

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ ทั้งครูและนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้ถึงความเป็นมาของตึก ไม่รู้ว่ารูปทรงของ
อาคารเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และมีความสำคัญอย่างไร

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง โครงสร้างอาคารอยู่ในสภาพดีมาก ได้รับการดูแลอย่างดีทั้งภายนอกและ
ภายในอาคาร ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ จะมีการทาสีภายนอกอาคารโดยใช้สีเดิม

ผู้ให้ข้อมูล อาจารย์สมคิด อ่อนยาง

๑๐. อาคาร ๒ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ชื่อปัจจุบัน ตึก ๒

ชื่อเดิม ตึก ๒

ที่ตั้ง ภายในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง อาคารเรียน

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๑

ลักษณะของอาคาร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น มีห้องเรียน จำนวน ๑๐ ห้อง ห้องพักครู จำนวน ๒ ห้อง

ประวัติความเป็นมาของอาคาร อาคาร โรงเรียนพิบูลวิทยาลัยตั้งอยู่บริเวณวงเวียนศรีสุนทร เดิมชื่อโรงเรียนเสาชงทอง ก่อตั้งโดยพระครูหลวงพริตติมาจารย์ (เนียม ภูมมสโร) เจ้าอาวาสวัดเสาชงทอง ในวัดเสาชงทองเมื่อปี ๒๔๔๒ ก่อนย้ายมาสร้างที่เรียนใหม่อีก ๒ ครั้งในปี ๒๔๕๘ และ ๒๔๘๑ ให้มีขนาดพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน การย้ายโรงเรียนในปี ๒๔๘๑ ทำในช่วงการปรับปรุงเมืองลพบุรีสมัยที่หลวงพิบูลสงครามเป็นนายกฯ โดยให้ใช้ที่ดินกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๓ เพื่อสร้างอาคารเรียนตึกที่ ๑ ด้วยงบประมาณกระทรวงกลาโหม เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น "โรงเรียนประจำจังหวัดลพบุรี พิบูลวิทยาลัย" และต่อมาในปีเดียวกันได้สร้างตึก ๒ ซึ่งมีสถาปัตยกรรมแบบสมัยคณะราษฎรเหมือนกันกับตึกแรก

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว มีการปรับปรุงโดยการทาสีทั้งภายนอกและภายใน ส่วนประกอบภายในยังคงเดิมเป็นส่วนใหญ่

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ใช้เป็นสถานที่เรียนของนักเรียนโครงการวิทย์-คณิต โครงการ gifted **ความมีคุณค่า/ความสำคัญ** ทั้งครูและนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้ถึงความเป็นมาของตึก ไม่รู้ว่ารูปทรงของอาคารเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และมีความสำคัญอย่างไร

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง โครงสร้างอาคารอยู่ในสภาพดี ได้รับการดูแลทั้งภายนอกและภายในอาคาร ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ จะมีการทาสีภายนอกอาคารโดยใช้สีเดิม

แหล่งข้อมูล (ที่มา: th:Wikipedia.org/wiki/โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย)

๑๑. อาคาร ๓ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ชื่อปัจจุบัน ตึก ๓

ชื่อดั้งเดิม ตึก ๓

ที่ตั้ง ภายในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง อาคารเรียน

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๖

ลักษณะของอาคาร อาคารเรียน ๓ ชั้น

ประวัติความเป็นมาของอาคาร สร้างเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อรองรับการเปิดเรียนถึงขั้นเตรียม

อุดมศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ ๗) จัดเป็นสหศึกษา มีนักเรียนหญิงมาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาเป็นรุ่นแรก

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว มีการปรับปรุงโดยการทาสีทั้งภายนอกและภายใน

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ใช้เป็นอาคารเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นศูนย์การเรียนรู้วิชา

วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง ปัจจุบันอาคารอยู่ในสภาพค่อนข้างเก่า ในปีพ.ศ. ๒๕๖๕ จะมีการทาสีภายนอกอาคาร

แหล่งข้อมูล (ที่มา: th:Wikipedia.org/wiki/โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย)

๑๒. อาคารหอประชุม โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ชื่อปัจจุบัน หอประชุม

ชื่อดั้งเดิม หอประชุม

ที่ตั้ง ภายในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง อาคารหอประชุม

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๖

ลักษณะของอาคาร อาคาร ๒ ชั้น

ประวัติความเป็นมาของอาคาร สร้างเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อรองรับการเปิดเรียนถึงขั้นเตรียม

อุดมศึกษา (มัธยมศึกษาปีที่ ๗) จัดเป็นสหศึกษา มีนักเรียนหญิงมาเรียนในชั้นมัธยมศึกษาเป็นรุ่นแรก

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว มีการปรับปรุงโดยการทาสีทั้งภายนอกและภายใน

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน หอประชุม

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง อาคารยังอยู่ในสภาพดั้งเดิม ได้รับการปรับปรุง ดูแลอย่างต่อเนื่อง

แหล่งข้อมูล (ที่มา: th:Wikipedia.org/wiki/โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย)

๑๓ อาคารเรียน ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อาคารละคร (ในอดีต)

ชื่อปัจจุบัน อาคาร ๑ ละคร

ชื่อดั้งเดิม อาคารละคร

ที่ตั้ง ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ด้านหลังวงเวียน

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน เป็นที่ตั้งของหอเกียรติยศของมหาวิทยาลัย เป็นที่ต้อนรับแขก และเป็นส่วนหน้าของอาคารรัตนเทพสตรีซึ่งเป็นอาคารสมัยใหม่

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง อาคารเรียน ของโรงเรียนสตรีลพบุรี “เทพสตรีวิทยาลัย” เป็นอาคารคอนกรีต ๒ ชั้น ผนังหนามาก บันไดและพื้นห้องเรียนเป็นไม้สัก รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นเส้นตรง เพดานสูงโปร่ง ซ่อนชายคาไว้ในผนัง

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง มีการอนุรักษ์และรักษาโครงสร้างและรูปแบบเดิมไว้ มีการก่อสร้างตึกสมัยใหม่อยู่ด้านหลังอาคาร

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๓

ลักษณะของอาคาร

อาคารเรียน มี ๒ ชั้น มีเสาธงที่สร้างในสมัยเดียวกัน มีความสง่างามประวัติความเป็นมาของอาคาร จอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นความจำเป็นของการผลิตครู จึงจัดสรรที่ดินของจังหวัดทหารบกพร้อมงบประมาณและแรงงานจากกรมยุทธโยธาทหารบก มาจัดสร้างสถาบันการศึกษาแห่งนี้ขึ้นบริเวณตรงข้ามกับค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการก่อสร้างอาคารชุดเช่นเดียวกับโรงเรียนพิบูลวิทยาลัยและให้ชื่อว่า โรงเรียนสตรีลพบุรี “เทพสตรีวิทยาลัย” เปิดทำการสอน ณ ที่แห่งใหม่นี้ เมื่อ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๓ พร้อมๆ กับการเปิดอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยที่กรุงเทพฯ

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว มีการปรับปรุงทาสีใหม่ทั้งภายนอกและภายใน ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ มีอายุกว่า ๘๐ ปี เคยถูกใช้เป็นสถานพยาบาลช่วยเหลือผู้บาดเจ็บในระหว่างที่ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย เป็นระยะเวลา ๕ เดือน ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔

แหล่งข้อมูล ๑๐๐ ปี เทพสตรี (๒๕๖๓ : ๗๕-๗๖)

๑๔. อาคารเรียน ๒ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ชื่อปัจจุบัน	อาคาร ๒	
ชื่อดั้งเดิม	อาคาร ๒	
ที่ตั้ง	ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	ด้านซ้ายของวงเวียน
การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน	อาคารเรียน	
ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง	อาคารเรียน	
การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง	มีการอนุรักษ์และรักษาโครงสร้างและรูปแบบเดิมไว้	
ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ	๒๕๔๗-๒๕๔๘	
ลักษณะของอาคาร		

อาคารเรียน มี ๓ ชั้น เป็นอาคารคอนกรีต ผนังอาคารหนามาก บันไดและพื้นเป็นไม้สัก หลังคาทรงปั้นหยา มีมุขยอด อาคารมีความยาว ๘๐ เมตร

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

จอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นความจำเป็นของการผลิตครู จึงจัดสรรที่ดินของจังหวัดทหารบกพร้อมงบประมาณและแรงงานจากกรมยุทธโยธาทหารบก มาจัดสร้างสถาบันการศึกษาแห่งขึ้นบริเวณตรงข้ามกับค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการก่อสร้างอาคารชุดเช่นเดียวกับโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นประธานเปิดอาคารเรียนหลังนี้ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๗ การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว มีการปรับปรุงโดยมีการทาสีภายนอกและภายในใหม่

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ

เป็นอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ มีอายุกว่า ๘๐ ปี เป็นอาคารเรียนรุ่นแรกของวิทยาลัยครูเทพสตรีที่มีห้องเรียนจำนวนมาก เพื่อให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนที่ขยายเพิ่มมากขึ้น

แหล่งข้อมูล ๑๐๐ ปี เทพสตรี (๒๕๖๓ : ๗๕-๗๖)

๑๕. อาคารหอประชุม ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ชื่อปัจจุบัน หอประชุม ๑

ชื่อดั้งเดิม หอประชุม

ที่ตั้ง ทางทิศตะวันออกของอาคาร ๒ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ใช้เป็นสถานที่ในการจัดประชุม สัมมนาและจัดกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา อาจารย์ของมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง อาคารหอประชุม ๒ ชั้น

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง ได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี คงสภาพเดิมเกือบทั้งหมด

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๕๔๗-๒๕๔๘

ลักษณะของอาคาร

อาคารคอนกรีตชั้นเดียวที่ซ่อนชายคาไว้ในผนัง เพดานสูงโปร่ง มีชั้นลอย มีการลดระดับพื้นเป็นหลุมหน้าเวทีสำหรับนักดนตรีนั่งแล้วไม่บังผู้ชมเมื่อมีการแสดง ออกแบบได้มาตรฐานเช่นเดียวกับโรงละคร ประวัติความเป็นมาของอาคาร สร้างขึ้นพร้อมอาคาร ๒ เพื่อรองรับการจัดกิจกรรมต่างๆ เมื่อมีขยายการจัดการศึกษาหลายระดับมากขึ้น

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

มีการปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นหอประชุมที่สร้างที่มีรูปแบบ สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ มีอายุกว่า ๘๐ ปี และมีรูปแบบเดียวกันกับหอประชุม ๑ ของโรงเรียน พิบูลวิทยาลัยเคยใช้เป็นทีมอบประกาศนียบัตรแก่นักศึกษาและนักเรียนสาธิต วิทยาลัยครูเทพสตรี เมื่อจบการศึกษาประจำปี

แหล่งข้อมูล ๑๐๐ ปี เทพสตรี (๒๕๖๓ : ๗๕-๗๖)

๑๖. อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล

ชื่อเดิมคือ	อาคารอายุรกรรม และตึกตรวจโรคผู้ป่วยนอก (มีรูปร่างแผนผังเหมือนตึกอำนวยการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ทุกอย่าง)
ชื่อปัจจุบัน	อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล
ที่ตั้ง	ตั้งอยู่ เลขที่ ๓๕ ถนนพระยาพิชัยดาบหัก ตำบลเขาสามยอต อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี (ด้านหลังเสาธง ในเขตโรงพยาบาลอานันทมหิดล)
การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน	ชั้นบนด้านทิศตะวันตกของอาคาร เป็นพิพิธภัณฑพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ ๘ และเป็นอาคารอำนวยการ เป็นที่ทำงานของผู้อำนวยการฯและแผนกงานต่างๆ
ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง	อาคารอายุรกรรม และตึกตรวจโรคผู้ป่วยนอก (มีรูปร่างแผนผังเหมือนตึกอำนวยการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ทุกอย่าง)
ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ	๒๔๘๐-๒๔๘๑
ลักษณะของอาคาร	มีลักษณะเป็นอาคารคอนกรีต ๒ ชั้น รูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ผังเป็นรูปผืนผ้า หลังคาทรงตัดไม่มีการตกแต่งประดับลวดลาย ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบที่นิยมสร้างในช่วงเวลานั้น

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

ในปีพ.ศ.๒๔๘๐ พันเอก หลวงพิบูลสงคราม (ยศขณะนั้น) เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้ย้ายหน่วยทหาร บางส่วนจากกรุงเทพมหานครมาตั้งที่จังหวัดลพบุรี พร้อม ได้จัดตั้งโรงพยาบาลไว้ในจังหวัดลพบุรีเพื่อรองรับการ รักษาพยาบาลของทหารและประชาชนในจังหวัดลพบุรี รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียง แต่กระทรวงกลาโหมไม่มีเงินพอ ที่จะสร้างโรงพยาบาล จึงได้มีหนังสือกราบทูลไปยังคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ และได้รับความเห็นชอบ อีกทั้ง ได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานพระราชทรัพย์ ส่วนหนึ่งในการก่อสร้างและได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้พระนาม “ตึกอานันทมหิดล” ซึ่งปัจจุบันคือ อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จพระราช ดำเนินมาทรง

ประกอบพิธีเปิด เมื่อวันศุกร์ที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ในระยะแรกที่โรงพยาบาลยังไม่สามารถรองรับการรักษาพยาบาลให้แก่ผู้ป่วยได้เพียงพอเนื่องจากงบประมาณ ของกองทัพบกส่วนใหญ่ต้องใช้ในการป้องกันประเทศ ในสงครามมหาเอเชียบูรพา . ๒๕๔๖

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ พลตรี หลวงพิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและผู้บัญชาการทหารบก (ในขณะนั้น) ได้ให้กรมแพทย์ทหารบก จัดตั้งโรงเรียนเสนารักษเพื่อผลิตนายแพทย์ทหารไว้ใช้ในการสงคราม เป็นโครงการด่วน ระยะสั้น เพียง ๗ ปีเป็นการเตรียมพร้อมกำลังพลในด้านการแพทย์และการกระจายแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งออกสู่ชนบททั่วประเทศ เป็นตึกที่สร้างขึ้นสำหรับโรงเรียนเสนารักษเพื่อผลิตนายแพทย์ทหารโดยเฉพาะ เพื่อใช้ในการเรียน การสอน “Pre med และ Pre clinic” ต่างหากจากหอบรรยาย ชั้นล่างเป็นห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบน เป็นห้องเรียนทางกายวิภาควิทยา

พ.อ.นายแพทย์ สันต์ หาอุปตะ กล่าวว่า “.....ตึกปฏิบัติการแพทย์บางส่วนถูกปิดตายและทรุดโทรมอย่างน่าใจหาย ร่องรอยแห่งความศักดิ์สิทธิ์ในฐานะที่เคยเป็นสถาบันการศึกษาแพทย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งไม่หลงเหลืออยู่เลย บางส่วนก็ใช้เป็นคลังเก็บของ และเป็นที่พักของเจ้าหน้าที่ที่มาใหม่ คงไม่มีใครทราบหรือว่า ณ ที่ๆ เขากำลังนอนดู T V อยู่ นั้น ครึ่งหนึ่งเคยมีความเป็นมาอย่างไร และก็คงจะไม่มีใครสนใจไถ่ถาม ก็ไม่ทราบเหมือนกันแหละว่าเขาจะรู้สึกอย่างไร หากทราบว่าเมื่อเกือบ ๖๐ ปีมาแล้วว่า นี่คือตึกที่เราเรียนวิชา กายวิภาคศาสตร์ หรือ Gross Anatomy ! จาก ปีที่ ๖๐ โรงพยาบาลอานันทมหิดล : ๒๕๔๑ : ๑๒๖

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

ในปีพ.ศ. ๒๕๔๖ สงคราม มหาเอเชียบูรพาทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้มีทหารได้รับบาดเจ็บ จากสงครามเป็นจำนวนมาก จนโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งเป็นโรงพยาบาลหลักของกองทัพบกไม่สามารถรับผู้ป่วย ได้เพียงพอ กองทัพบกจึงได้ดำเนินการปรับปรุงโรงพยาบาล อานันทมหิดล จนสามารถให้การรักษาผู้ป่วยได้เพียงพอ เพื่อช่วยแบ่งเบาภารกิจด้านการรักษาพยาบาลให้แก่กองทัพบกได้และสามารถสนับสนุนภารกิจของกองทัพบกได้ตลอดมา รวมทั้งการดูแลทหารและประชาชนที่ป่วยและบาดเจ็บทั่วไป

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง

ในปีพ.ศ. ๒๕๔๖ สงคราม มหาเอเชียบูรพาทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้มีทหารได้รับบาดเจ็บ จากสงครามเป็นจำนวนมาก จนโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ซึ่งเป็นโรงพยาบาลหลักของกองทัพบกไม่สามารถรับผู้ป่วย ได้เพียงพอ กองทัพบกจึงได้ดำเนินการปรับปรุงโรงพยาบาล อานันทมหิดล จนสามารถให้การรักษาผู้ป่วยได้เพียงพอ เพื่อช่วยแบ่งเบาภารกิจด้านการรักษาพยาบาลให้แก่กองทัพบกได้และสามารถสนับสนุนภารกิจของกองทัพบกได้ตลอดมา รวมทั้งการดูแลทหารและประชาชนที่ป่วยและบาดเจ็บทั่วไป

อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล ได้รับการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เมื่อแรกสร้างมาจนถึง ปัจจุบัน รวมทั้งไม่มีการต่อเติมหรือเปลี่ยนแปลงอาคารไปจากเดิม ลักษณะของอาคาร (building character) อาคารอำนวยการ โรงพยาบาลอานันทมหิดล เป็นอาคาร ที่สร้างขึ้นตั้งแต่เมื่อเริ่มตั้งโรงพยาบาลได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดีมา คงสภาพเดิมเกือบทั้งหมดทั้งภายนอกและภายใน

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ

โรงพยาบาลอานันทมหิดลเป็นโรงพยาบาลทหารที่ใหญ่เป็นที่สองของประเทศไทย รองจากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ยังคงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญในอดีต ที่มีความสำคัญที่ต้องถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ นั่นก็คือ “ตึกอานันทมหิดล” ได้รับการทะนุบำรุงอย่างดี เป็นอาคารที่สง่างาม จึงได้รับการยกย่องจาก DOCOMOMO ว่าเป็น ๑ ใน ๒๓ อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง นอกจากนี้ พ.อ.นายแพทย์ สันต์ หาอุปตะ กล่าวว่า โรงพยาบาลอานันทมหิดลยังมีคุณค่าที่โดดเด่น อีก ๓ ประการ คือ

๑. เป็นโรงพยาบาลที่มีชื่อพระราชทาน ตามพระราชทินนามของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘
๒. เคยเป็นที่ตั้งและแหล่งกำเนิดของโรงเรียนนายทหารเสนารักษ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนแพทย์ทหารแห่งแรกของประเทศ โดยใช้หลักสูตร MRCS LRCP ของ Conjoint Board of London, England ข้าพเจ้าเชื่อว่า เป็นต้น Concept ของวิทยาลัยแพทย์ทหารในเวลาต่อมา
๓. โรงพยาบาลอานันทมหิดล ได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นโรงพยาบาลสนามและเป็นศูนย์รับทหารเจ็บป่วยจากแนวหน้าแห่งแรกที่ใหญ่ที่สุดของกองทัพบก ในระหว่างสงครามมหาเอเซียบูรพาและสงครามโลกครั้งที่ ๒
๔. โรงพยาบาลอานันทมหิดล ได้รับการคัดเลือกจากองค์กร DOCOMOMO ว่าเป็น ๑ ใน ๒๓ อาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในระดับสากล ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง
๕. โรงพยาบาลอานันทมหิดล ได้รับรางวัลการอนุรักษ์ดีเด่น ประเภทอาคาร จากสยามสมาคม ในพระราชูปถัมภ์ เมื่อปี พ.ศ.
๖. ได้รับการประกาศเกียรติคุณจากสภากาชาดแห่งประเทศไทย สาขาจังหวัดลพบุรี ให้เป็น “คนดีศรีลพบุรี” ประเภทองค์กรภาครัฐ ในการให้บริการดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๙

แหล่งข้อมูล : โรงพยาบาลอานันทมหิดล ครอบรอบปีที่ ๗๕ : ๒๕๕๖

๑๗. อาคารทันตกรรม โรงพยาบาลอานันทมหิดล

ชื่อเดิมคือ	ตึกศัลยกรรมและที่พักผู้ป่วยทางศัลยกรรม
ชื่อปัจจุบัน	ตึกทันตกรรม
ที่ตั้ง	ด้านหลังของตึกอำนวยการ ในเขตโรงพยาบาลอานันทมหิดล
การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน	เป็นตึกทันตกรรม
ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง	
การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง	ภายนอกอาคารได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี ภายในมีการปรับปรุงภายในอาคารเพื่อประโยชน์ในการใช้งานในปัจจุบัน
ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ	๒๔๘๑-๒๔๘๒
ลักษณะของอาคาร	อาคารคอนกรีตชั้น ๒ ชั้น
ประวัติความเป็นมาของอาคาร	เดิมคือ อาคารศัลยกรรม และเรือนคนไข้ เป็นตึกที่สวยงามและทันสมัยที่สุดในประเทศ ย่านเอเชียอาคเนย์ ขณะนั้น มีห้องผ่าตัดที่สวยงาม นักเรียนแพทย์สามารถดูการผ่าตัดได้จากกระเบื้องข้างบนที่มีกระจกล้อมรอบแบบปลอดภัยเพื่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและปรับภายในอาคารเพื่อ
ประโยชน์และความเหมาะสมในการใช้งาน	
ความมีคุณค่า/ความสำคัญ	เป็นอาคารที่มีอายุมากกว่า ๘๐ ปี ภายในอาคารยังคงมีบันไดไม้และชั้นบนมีพื้นไม้สักที่สวยงามที่ไม่สามารถหาได้ในอาคารสมัยใหม่

แหล่งข้อมูล : โรงพยาบาลอานันทมหิดล ครอบรอบปีที่ ๗๕ : ๒๕๕๖

๑๘. อาคารคลังยาและสหกรณ์ออมทรัพย์เขาสามยอด

ชื่อเดิมคือ	กองฟื้นฟูสมรรถภาพทางทหาร
ชื่อปัจจุบัน	อาคารคลังยาและสหกรณ์ออมทรัพย์เขาสามยอด
ที่ตั้ง	ด้านหลังของตึกตรวจโรค ในเขตโรงพยาบาลอานันทมหิดล
การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน	เป็นคลังยา และที่ทำการสหกรณ์ออมทรัพย์เขาสามยอด
ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง	ตึกสุตินรีเวชกรรม
การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง	ภายนอกอาคารได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี ภายในมีการปรับปรุงภายในอาคารเพื่อประโยชน์ในการใช้งานในปัจจุบัน
ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ	๒๔๘๐-๒๔๘๑
ลักษณะของอาคาร	อาคารคอนกรีตชั้น ๒ ชั้น
ประวัติความเป็นมาของอาคาร	เดิมคือ อาคารสุตินรีเวชกรรมทันสมัยที่สุดในประเทศย่านเอเชียอาคเนย์ ขณะนั้น มีห้องผ่าตัดที่สวยหรู นักเรียนแพทย์สามารถดูการผ่าตัดได้จากกระเปาะข้างบนที่มีกระจกล้อมรอบแบบปิดเชื้อ
การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว	มีการปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่อง
ความมีคุณค่า/ความสำคัญ	เป็นอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

แหล่งข้อมูล : โรงพยาบาลอานันทมหิดล ครอบรอบปีที่ ๗๕ (๒๕๕๖)

๑๙. อาคารเรือนคนไข้

ชื่อเดิมคือ	อาคารเรือนคนไข้
ชื่อปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน
ที่ตั้ง	ด้านหน้าของตึกตรวจโรคในเขตโรงพยาบาลอานันทมหิดล
การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน	ชั้นล่าง ใช้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การดำเนินงานของเทศบาลเมืองตำบลเขาสามยอด ชั้นบนไม่ได้ใช้ประโยชน์
ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง	อาคารเรือนคนไข้ เป็นตึก ๒ ชั้น
ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ	๒๔๘๐-๒๔๘๑
ลักษณะของอาคาร	อาคารคอนกรีตชั้น ๒ ชั้น
ประวัติความเป็นมาของอาคาร	เดิมคือ ตึกสูตินรีเวช ต่อมาเปลี่ยนเป็นที่พักแพทย์แพทย์และพยาบาล (ชั้นบน) ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ ปรับมาเป็นที่ทำการของศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนวัยเรียน ของโรงพยาบาล และในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ใช้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กภายใต้การดำเนินงานของเทศบาลเมือง ตำบลเขาสามยอด
การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง	ตัวอาคารภายนอกอาคารได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี ภายในมีการปรับปรุงภายในอาคารเพื่อประโยชน์ในการใช้งานในปัจจุบัน
ควมมีคุณค่า/ความสำคัญ	เป็นอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

แหล่งข้อมูล : โรงพยาบาลอานันทมหิดล ครอบรอบปีที่ ๗๕ (๒๕๕๖)

๒๐. ตึกศรีสังวาล

ชื่อเดิมคือ ตึกศรีสังวาลย์

ชื่อปัจจุบัน อาคารศูนย์ฟอกไตเทียม

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ด้านหน้าของตึกปฏิบัติการแพทย์ ในโรงพยาบาลอานันทมหิดล

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน เป็นศูนย์ฟอกไตเทียม

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง เป็นสถานที่สำหรับการเรียนการสอนของโรงเรียนนายทหารเสนารักษ์

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘

ลักษณะของอาคาร อาคารคอนกรีตชั้นเดียว

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

ตึกศรีสังวาลย์ หรือ ตึก “โพสท์” เป็นตึกเล็กๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนเสนารักษ์ ได้รับการปรับปรุงใหม่ ต่อมาใช้เป็นตึกของแผนกพยาธิวิทยา ด้านทิศตะวันออกเป็นที่เก็บศพ เคยเป็นที่ทำการของกองร้อยสนับสนุน กองพันเสนารักษ์ที่ ๑ กองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ ปัจจุบัน ใช้เป็นศูนย์ฟอกไตเทียม

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง

ภายนอกอาคารได้รับการอนุรักษ์ไว้อย่างดี ภายในมีการปรับปรุงภายใน อาคารเพื่อประโยชน์ในการใช้งานในปัจจุบัน

ควมมีคุณค่า/ความสำคัญ

เป็นสถานที่สำหรับการเรียนการสอนของโรงเรียนนายทหารเสนารักษ์โรงเรียนแพทย์ทหารแห่งแรกของประเทศไทย

แหล่งข้อมูล ๖๐ ปี ร.พ.อ.ป.ร. (๒๕๔๑ : ๑๒๐)

๒๑. อาคารศูนย์ปฏิบัติการแพทย์

ชื่อปัจจุบัน ตึกปฏิบัติการแพทย์ โรงพยาบาลอานันทมหิดล

ชื่อดั้งเดิม ตึกปฏิบัติการแพทย์ โรงพยาบาลอานันทมหิดล

ที่ตั้ง ด้านในของโรงพยาบาล

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ไม่มีการใช้งาน

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนนายทหารเสนารักษ์

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ พ.ศ. ๒๔๘๖

ลักษณะของอาคาร เป็นอาคารใหญ่ ๒ ชั้น ที่ทันสมัยที่สุดในยุคนั้น เป็นอาคารใหญ่ที่มีลักษณะสถาปัตยกรรม Bauhaus ที่ยังคงความทันสมัยมาจนทุกวันนี้ ผนังกระจกโค้งและฝ้าเพดานกระจกเหนือทางเข้าแสดงความสร้างสรรค์อย่างใจกล้าของสถาปนิกผู้ออกแบบ (architectural designer)

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ พลตรี หลวงพิบูลสงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและผู้อำนวยการทหารบก (ในขณะนั้น) ได้ให้กรมแพทย์ทหารบก จัดตั้งโรงเรียนนายทหารเสนารักษ์ เป็นการเฉพาะกิจ เพื่อผลิตนายแพทย์ทหารไว้ใช้ในการสงคราม เป็นโครงการด่วน ระยะสั้น เพียง ๗ ปี เป็นการเตรียมพร้อมกำลังพลในด้านการแพทย์และการกระจายแพทย์แผนปัจจุบันชั้นหนึ่งออกสู่ชนบททั่วประเทศ เป็นตึกที่สร้างขึ้นสำหรับโรงเรียนนายทหารเสนารักษ์ เพื่อใช้ในการเรียน การสอน “Pre med และ Pre clinic” ต่างหากจากหอบรรยาย ชั้นล่างเป็นห้องเรียนและห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบน เป็นห้องเรียนทางกายวิภาควิทยา ส่วนหอบรรยาย มีห้องเรียน ๒ ห้อง เหนือใต้ มีทางเดินตรงกลาง แต่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นแหล่งชุมนุมนายทหารของโรงพยาบาล

โรงเรียนนายทหารเสนารักษ์ เป็นโรงเรียนแพทย์ทหารที่ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะกิจ ในสมัยที่ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี

พ.อ.นายแพทย์ สันต์ หาอุปตะ กล่าวว่า “.....ตึกปฏิบัติการแพทย์บางส่วนถูกปิดตายและทรุดโทรมอย่างน่าใจหาย ร่องรอยแห่งความศักดิ์สิทธิ์ในฐานะที่เคยเป็นสถาบันการศึกษาแพทย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งไม่หลงเหลืออยู่เลย บางส่วนใช้เป็นคลังเก็บของ และเป็นที่พักของเจ้าหน้าที่ที่มาใหม่ คงไม่มีใครทราบหรือรู้ว่า ณ ที่ๆ เขากำลังนอนดู T V อยู่ นั่น ครั้งหนึ่งเคยมีความเป็นมาอย่างไร และก็คงจะไม่มีใครสนใจไถ่ถาม ก็ไม่ทราบเหมือนกันแหละว่าเขาจะรู้สึกอย่างไร หากทราบว่าเมื่อเกือบ ๖๐ ปีมาแล้วว่า นี่คือตึกที่เราเรียนวิชา กายวิภาคศาสตร์ หรือ Gross Anatomy ! จาก ปีที่ ๖๐ โรงพยาบาลอานันทมหิดล : ๒๕๔๑ : ๑๒๖

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เคยเป็นที่ตั้งและแหล่งกำเนิดของโรงเรียนนายทหารเสนารักษ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนแพทย์ทหารแห่งแรกของประเทศ โดยใช้หลักสูตร MRCS LRCP ของ Conjoint Board of London, England ข้าพเจ้าเชื่อว่า เป็นต้น Concept ของวิทยาลัยแพทย์ทหารในเวลาต่อมา

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง ปัจจุบันอาคารตึกปฏิบัติการแพทย์ ถูกทิ้งร้าง มีสภาพเสื่อมโทรมอย่างมาก

แหล่งข้อมูล จาก ปีที่ ๖๐ โรงพยาบาลอานันทมหิดล (๒๕๔๑ : ๑๒๖)

๒๒. อาคารที่ว่าการอำเภอเมืองลพบุรี

ชื่อปัจจุบัน ที่ทำการปกครองส่วนท้องถิ่น

ชื่อดั้งเดิม ที่ว่าการอำเภอเมืองลพบุรี

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของวงเวียนเทพสตรี

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ชั้นล่าง ด้านขวามือ เป็นสำนักงานปลัดอำเภอ

ชั้นล่าง ด้านซ้ายมือ เป็นสำนักงานท้องถิ่นอำเภอ

ชั้นบน แต่เดิม เป็นสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ต่อมาใช้เป็นห้อง

ประชุม ปัจจุบัน ไม่มีการใช้ประโยชน์ สภาพเสื่อมโทรมมาก

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง ที่ว่าการอำเภอเมืองลพบุรี

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๒๔๘๒

ลักษณะของอาคาร เป็นอาคาร ๒ ชั้น มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ อาคารสูงโปร่ง บันไดไม้ พื้นห้องเป็นไม้สัก

ประวัติความเป็นมาของอาคาร เคยใช้เป็นคุกขังผู้ต้องหา ในห้องชั้นใต้ดิน

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

ปัจจุบัน มีการปรับปรุงชั้นล่างด้วยการทาสีเฉพาะภายนอกด้วยสีฟ้าและสีเขียว ชั้นบนเป็นสีเขียวอ่อน ภายในยังมีโครงสร้างแบบดั้งเดิม ลักษณะลวดลายของบันได ยังเป็นลักษณะเฉพาะของอาคารที่สร้างในสมัยนั้น

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง ยังไม่มีการอนุรักษ์ที่ชัดเจน อาคารอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมทั้งภายนอกและภายใน

ผู้ให้ข้อมูล นางสาวชนิษฐา มีสมศักดิ์ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานสัตว์บาล

๒๓. สถานีตำรวจภูธรเมืองลพบุรี (หลังเก่า)

ชื่อปัจจุบัน **สถานีดำรงจตุรจักรจังหวัดลพบุรี**

ชื่อดั้งเดิม **กองกำกับการสืบสวน ตำรวจจตุรจักรจังหวัดลพบุรี**

ที่ตั้ง ตั้งอยู่บนเนื้อที่ ๘๙ ไร่ ๒ งาน ๒ ตารางวา เป็นที่ของราชการทหาร

ทิศเหนือ ติดกับ วังเวียนเทพสตรี

ทิศใต้ ติดกับ ที่ดินเรือนจำกลางจังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดกับ ถนนพระปิยะ

ทิศตะวันตก ติดกับ ถนนนารายณ์มหาราช

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ พ.ศ. ๒๔๘๒

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน **สถานีดำรงจตุรจักรจังหวัดลพบุรี**

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง **กองกำกับการสืบสวน ตำรวจจตุรจักรจังหวัดลพบุรี** ใช้งานจนถึงปี พ.ศ.

๒๕๔๓และถูกทิ้งร้าง ไม่ได้ใช้งานจนถึงปี พ.ศ.๒๕๕๗

ลักษณะของอาคาร มีรูปแบบที่เฉพาะเรียกว่าเป็น "อาร์ตเดโค" มีลักษณะเรียบ เก๋อย่างองค์ประกอบตกแต่งใช้รูปทรงทางเรขาคณิต ใช้เส้นตั้ง เส้นนอน จัดองค์ประกอบให้ดูทันสมัย ไม่มีลวดลายไทย ส่วนประกอบตรงหลังคาตัดแบนเรียบ

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

ก่อตั้งเมื่อ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ เป็นกองกำกับการตำรวจจตุรจักรจังหวัดลพบุรี ปัจจุบัน เป็นอาคารที่ทำการกองกำกับการสืบสวน ตำรวจจตุรจักรจังหวัดลพบุรี โดยมีผู้บังคับบัญชาใช้เป็นอาคารที่ทำการจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๔๓

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

มีการปรับปรุงพัฒนาอาคารสำนักงานและพื้นที่โดยรอบ ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ หลังจากก่อสร้างมายาวนานถึง ๗๖ ปี โดยไม่ได้ใช้งบประมาณของทางราชการ เป็นการร่วมมือ ร่วมใจของภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ เทศบาลเมืองลพบุรี เทศบาลตำบลท่าศาลา หจก.สุวรรณภูมิ หจก. สะอาดการช่างลพบุรี คุณปรีชา ทองชื่น คุณประสิทธิ์ จังสัมฤทธิ์ และคุณพิสุทธิ รัตนวิสัย เป็นต้น ใช้งบประมาณ เกือบ ๗,๐๖๕,๐๐๐ บาท

ใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ จะมีการปรับปรุงอาคารหลังนี้อีกครั้งหนึ่ง จะย้ายหน่วยงานออกไป ณ ที่ทำการแห่งใหม่ และอาคารแห่งนี้ก็จะรักษารูปแบบ โครงสร้างเดิมไว้ และจะใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมต่อไป เช่น เป็นพิพิธภัณฑ์ตำรวจ เป็นต้น

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ

เป็นอาคารหลังแรกของตำรวจจตุรจักรจังหวัดลพบุรี ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ คือ มีรูปแบบเป็นสถาปัตยกรรมใหม่ที่จะกลายเป็นมรดกสถาปัตยกรรมต่อไป

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง

ได้รับการอนุรักษ์เป็นอย่างดีมา ยังรักษาโครงสร้างภายนอกไว้ รวมทั้งภายในอาคารส่วนที่เป็นไม้ ยังคงรักษาไว้ในสภาพที่ดีมาก เช่นพื้นบันได ราวบันได หน้าต่าง ประตู

ผู้ให้ข้อมูล พันตำรวจเอก อุกฤษ ภู่อ้วน รองผู้บังคับการตำรวจจตุรจักรจังหวัดลพบุรี

๒๔. อาคารนิคมกสิกร รูปแบบสถาปัตยกรรมเหมือนกับกลุ่มอาคารที่ถนนราชดำเนิน

ชื่อปัจจุบัน ไม่มีชื่ออาคาร ชื่อดั้งเดิม ไม่ปรากฏหลักฐาน
ที่ตั้ง ภายในวงเวียนกรมประชา ทรงข้ามโรงเรียนพิบูลสงคราม อ่างชัยเหล็ก อำเภอเมือง
การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ไม่มีการใช้งาน
ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง เป็นที่ทำการสุสานของนิคมกสิกรรม เป็นอาคารไม่สำหรับให้
ประชาชนในนิคมกสิกรรมมาติดต่อประสานงานเกี่ยวกับเรื่อง
การประกอบอาชีพ

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ทำพิธีเปิดเมื่อ ๒๔ มิ.ย. ๒๔๘๓

ลักษณะของอาคาร เป็นอาคารชั้นเดียว รูปแบบสถาปัตยกรรมเหมือนกับกลุ่มอาคารที่ถนนราชดำเนิน
ประวัติความเป็นมาของอาคาร

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ รัฐบาลได้ประกาศ “พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินอำเภอเมือง
สระบุรี อำเภอเสนาห์ อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรีและอำเภอไชยบาดาลและอำเภอ
เมืองลพบุรี อำเภอโคกสำโรง และอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พุทธศักราช ๒๔๘๓” ให้แก่กรม
ประชาสงเคราะห์ เพื่อจัดตั้งนิคมกสิกรรม ในรูปของสหกรณ์นิคม ที่จะจัดสรรที่ดินเพื่อการครองชีพของรา
ษฎรที่ยากจนให้มีที่ดินเป็นของตนเองและมีอาชีพที่มั่นคง นิคมกสิกรรมตั้งขึ้นด้วยความมุ่งหมายให้มีการ
พัฒนาการทางเศรษฐกิจ เคยเป็นสุสาน มีเจ้าหน้าที่แพทย์ประจำตำบลช่วยรักษาพยาบาลเมื่อมีผู้
เจ็บป่วย มีเจ้าหน้าที่เกษตรคอยดูแล แนะนำให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ และเป็นที่ทำการไปรษณีย์
รับส่งจดหมาย

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

โครงสร้างภายนอกยังคงเหมือนเดิมแต่มีการทาสีใหม่ด้วยสีเหลือง เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยใช้
งบประมาณของจังหวัดลพบุรี

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นอาคารที่มีรูปแบบเหมือนอาคารริมถนนราชดำเนิน ในกรุงเทพมหานคร การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง โครงสร้างภายนอกของอาคารยังไม่ได้ได้รับการอนุรักษ์เท่าที่ควร บางส่วนของอาคารชำรุดเสียหาย เช่น บานหน้าต่าง และพื้นอาคาร ภายในอาคารอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม สายไฟ ถูกตัด ขณะนี้อาคารปิดตาย ไม่มีการใช้ประโยชน์ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของผู้ใหญ่บ้าน

ชุมชนต้องการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาครัฐจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารที่เสื่อมโทรม เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์ได้ดังเดิม

ผู้ให้ข้อมูล นางรจนา มลวัง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓ ต.นิคมสร้างตนเอง อ.เมือง จ. ลพบุรี
นางสมนึก มาเชื้อ ผู้ดูแลอาคาร

๒๕. ชุดอาคารสงเคราะห์

ชื่อปัจจุบัน เป็นอาคารพาณิชย์และที่อยู่อาศัย
ชื่อดั้งเดิม อาคารสงเคราะห์
ที่ตั้ง ตึกแถวสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ตั้งอยู่บนถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร สามารถพบเห็นได้ตั้งแต่บริเวณสระแก้วจนกระทั่งถึงศาลพระกาฬ ทั้งนี้จะพบมาบริเวณรอบนอกของวงเวียนสระแก้ว

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ สันนิษฐานว่า สร้างในปี พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๓

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง สร้างเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย สำนักพิมพ์สารคดี เล่าว่า ในอดีตนั้นทางการต้องเกณฑ์คนไปอาศัยอยู่ใกล้บริเวณวงเวียนสระแก้วแบบให้อยู่ฟรี เนื่องด้วยต้องการขยายตัวเมือง แต่เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวห่างไกลเมืองเก่าริมแม่น้ำลพบุรี คนจึงยังไม่ค่อยอยากไป เพราะเล้าทหารซึ่งเป็นคนไทยไม่ถนัดด้านการค้าขาย

ประวัติความเป็นมาของอาคาร

กลุ่มตึกแถวสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นอาคารชุดพาณิชย์กึ่งที่พักอาศัย ที่สร้างขึ้นร่วมสมัยกับอาคารในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องการเปิดโอกาสให้คนไทยเข้ามาทำการค้าขาย ส่งเสริมบทบาททางด้านเศรษฐกิจและเป็นการหาผลประโยชน์บำรุงทหารไปพร้อมๆกัน ในสมัยที่สร้างเสร็จใหม่ๆ ไม่มีคนไทยเข้าไปจับจองพื้นที่ดังกล่าวสำหรับทำการค้าขายเลย ประกอบกับรัฐบาลสมัยนั้นมีนโยบายกีดกันคนต่างด้าว เมืองใหม่จึงเงียบเหงา ไม่ได้รับความนิยม ทางรัฐบาลจึงหันมาสนับสนุนให้บรรดาครอบครัวทหารเข้าไปจับจองอาคารที่สร้างขึ้น เพื่อเปิดเป็นร้านค้าขายของต่างๆ หลังจาก จอมพล ป. พิบูลสงครามหมดอำนาจลง ความคึกคักในบริเวณนี้ก็ลดลงไป

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

จากการสำรวจอาคารของกรมศิลปากร ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ (เมื่อ ๑๒ ปี ที่ผ่านมา) พบว่าบางส่วนของกลุ่มอาคารมีการต่อเติม ติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ขึ้นที่หน้าต่างชั้นบนของอาคาร บางส่วนถูกปล่อยให้รกร้าง มีต้นไม้ขึ้นปกคลุม ในขณะที่ด้านหน้าของอาคารเกือบทั้งหมดมีสายไฟพาดผ่าน ซึ่งบดบังทัศนียภาพและความสง่างามของกลุ่มอาคาร ปัจจุบันถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ต่างๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ กลุ่มอาคารเหล่านี้อยู่ในความดูแลของ “สำนักงานบำรุงการทหาร” ทำหน้าที่ดูแล และจัดสรรอาคารให้ประชาชนทั่วไปเช่าเพื่อทำการค้า หรือเป็นที่อยู่อาศัย รายได้ทั้งหมด ใช้ในการบำรุงหน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้ทรงกรรมสิทธิ์และผู้ดูแลผลประโยชน์คือ กรมธนารักษ์

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน

ปัจจุบันถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ต่างๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ กลุ่มอาคารเหล่านี้อยู่ในความดูแลของ “สำนักงานบำรุงการทหาร” ทำหน้าที่ดูแล และจัดสรรอาคารให้ประชาชนทั่วไปเช่าเพื่อทำการค้า หรือเป็นที่อยู่อาศัย รายได้ทั้งหมด ใช้ในการบำรุงหน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้ทรงกรรมสิทธิ์และผู้ดูแลผลประโยชน์คือ กรมธนารักษ์

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ

นับได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญอีกยุคหนึ่งของรูปแบบสถาปัตยกรรมไทย คือ เป็นรูปแบบที่ผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมยุคใหม่กับสถาปัตยกรรมยุคนีโอคลาสสิคร่วมสมัย อาคารที่ปรากฏจึงมีลักษณะเรียบง่าย ไม่นิยมการตกแต่งประดับประดา รูปทรงอาคารเน้นการจัดองค์ประกอบเป็นสี่เหลี่ยมมุมฉาก เน้นการใช้เส้นตั้งและเส้นนอน บางครั้งมีการใช้ผนังโค้งร่วมด้วย โครงสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาแบบมีกั้นลาดเสริมเหล็กบางๆ ยื่นออกมาจากผนัง เป็นอาคารที่เน้นประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความสวยงาม

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง

เป็นกลุ่มอาคารที่ยังไม่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญสำหรับชาติ สภาพอาคารบางหลังค่อนข้างทรุดโทรม ขาดการบูรณะซ่อมแซม แต่ก็มีอาคารจำนวนหลายหลังที่ได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมและต่อเติม แสดงว่ามีการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง สภาพปัจจุบัน เป็นกลุ่มอาคารที่ยังไม่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานสำคัญสำหรับชาติ สภาพอาคารค่อนข้างทรุดโทรม ขาดการบูรณะซ่อมแซม และดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจอาคารในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ (เมื่อ ๑๒ ปี ที่ผ่านมา) พบว่าบางส่วนของกลุ่มอาคารมีการต่อเติม ติดตั้งแผ่นป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ขึ้นที่หน้าต่างชั้นบนของอาคาร บางส่วนถูกปล่อยให้รกร้าง มีต้นไม้ขึ้นปกคลุม ในขณะที่ด้านหน้าของอาคารเกือบทั้งหมดมีสายไฟพาดผ่าน ซึ่งบดบังทัศนียภาพและความสวยงามของกลุ่มอาคาร ปัจจุบันถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ต่างๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ กลุ่มอาคารเหล่านี้อยู่ในความดูแลของ “สำนักงานบำรุงการทหาร” ทำหน้าที่ดูแล และจัดสรรอาคารให้ประชาชนทั่วไปเช่าเพื่อทำการค้าหรือเป็นที่อยู่อาศัย รายได้ทั้งหมด ใช้ในการบำรุงหน่วยทหารในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้ทรงกรมสิทธิ์และผู้ดูแลผลประโยชน์คือ กรมธนารักษ์

ผู้ให้ข้อมูล

นายชาติชาย จ่างจิต ร้านกาแฟ เจริญสุข

๒๖. อาคารศาลาประชาคม จังหวัดลพบุรี (ในศาลากลางจังหวัดลพบุรี)

ชื่อเดิม ศาลาประชาคม จังหวัดลพบุรี

ชื่อปัจจุบัน ศาลาประชาคม จังหวัดลพบุรี

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ในศาลากลาง จังหวัดลพบุรี

ประวัติความเป็นมา

เดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของศาลากลางจังหวัดหลังเก่าที่ถูกรื้อไปแล้ว เพื่อสร้างศาลากลางหลังใหม่ การอนุรักษ์/ปกป้อง คุ่มครอง ปัจจุบันอาคารนี้ อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี

โครงสร้างภายนอกยังคงรักษาไว้

แต่ค่อนข้างเสื่อมโทรมการใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน ปัจจุบัน เป็นที่ทำการของ สำนักงาน ปปช. จังหวัดลพบุรีและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน จังหวัดลพบุรี และ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน จังหวัดลพบุรี

อาคารสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่น่าสนใจที่ก่อสร้างในสมัยเดียวกัน

๑ วงเวียนสระแก้ว (ศรีสุริโยทัย) ถูกวางให้เป็นพื้นที่สันหนากการพักผ่อนหย่อนใจของคนลพบุรี ประกอบด้วย สวนสัตว์ลพบุรี โรงภาพยนตร์ทหารบก น้ำพุ และอื่น ๆ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้จัดทำผังเมืองลพบุรี

๒. เสาไฟฟ้าด้านข้างโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

๓. เสาไฟฟ้าภายในบริเวณสวนสัตว์ลพบุรี

๔. บ้านพักผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี

ชื่อปัจจุบัน บ้านพักผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี

ชื่อดั้งเดิม บ้านพักผู้กำกับตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี

ที่ตั้ง ริมถนนนารายณ์มหาราช

การใช้งานของอาคารในปัจจุบัน ที่พักอาศัย

ประเภทของอาคารเมื่อเริ่มสร้าง ที่พักอาศัย

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ประมาณ ๒๔๘๒

ลักษณะของอาคาร บ้านพักอาศัย ๒ ชั้น ก่อสร้างด้วยไม้ ทั้งภายในและภายนอก

การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลังจากก่อสร้างเสร็จแล้ว

ความมีคุณค่า/ความสำคัญ เป็นรูปแบบดั้งเดิม อายุมากกว่า ๘๐ ปี

การอนุรักษ์/ปกป้องคุ้มครอง ได้รับการอนุรักษ์อย่างดี ผู้อยู่อาศัยเข้าใจและรู้ถึงคุณค่าของอาคาร มีการปรับปรุงและต่อเติมเพียงบางส่วน สมควรเป็นตัวอย่างในการอนุรักษ์อาคารในสมัยเดียวกัน

ผู้ให้ข้อมูล ร.ต.ท.หญิง พิสมัย คำสร้อย

ตำแหน่ง รอง สว.(ป.) สภ.เมืองลพบุรี

บทสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ใช้อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี ในหัวข้อเรื่อง “การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์

รู้สึกภาคภูมิใจที่ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี ได้มีส่วนในการอนุรักษ์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี ที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นอาคารที่มีเอกลักษณ์ มีอายุเก่าแก่ มากกว่า ๘๐ ปี เป็นอาคารที่มั่นคง แข็งแรง พื้นไม้สัก บันไดไม้ ให้ความรู้สึกเหมือนทำงานอยู่ที่บ้าน ในอนาคตจะมีการย้ายสำนักงานฯ ไป อยู่ใหม่ที่แห่งใหม่ แต่จะเก็บรักษาอาคารนี้ไว้ใช้ประโยชน์อย่างอื่นต่อไป เช่นปรับปรุงให้เป็นพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้เหมาะสมกับคุณค่าของตึก

พันตำรวจโท อุกฤษณ์ ภู่อ้วน รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี

โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย มีอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ จำนวน ๔ อาคาร ทุกอาคารยังคงรักษารูปแบบ โครงสร้างภายนอกไว้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ตึก ๑ อยู่ในสภาพที่ดีมาก บันไดไม้ พื้นไม้ ยังเป็นของดั้งเดิมตั้งแต่เมื่อกว่า ๘๐ ปี อาคาร ๑ อาคาร ๒ หอประชุม ๑ ทาสีด้วยสีขาวเทา ส่วนอาคาร ๓ ทาสีเป็นสีส้ม นักเรียนและครูส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงประวัติความเป็นมาและคุณค่าของอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ในฐานะผู้อำนวยการจะยังคงส่งเสริมการอนุรักษ์อาคารทั้ง ๔ อาคารต่อไป

นายธรรมวิทย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

โรงพยาบาลอานันทมหิดล มีอาคารที่เป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่มากถึง ๖ อาคาร ได้แก่ อาคารอำนวยการ อาคารทันตกรรม อาคารคลังยาและสำนักงานสหกรณ์ออมทรัพย์เขาสามยอต อาคารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน อาคารศูนย์ปฏิบัติการแพทย์ และอาคารศรีสังวาลย์ เราได้คำนึงถึงการใช้ประโยชน์อันดับหนึ่ง ๕ อาคารยังใช้ประโยชน์อยู่ มีการรักษาสภาพอย่างต่อเนื่อง มีอยู่ ๑ อาคาร ที่ขณะนี้ไม่ได้ใช้ประโยชน์คืออาคารปฏิบัติการแพทย์ ใช้เป็นที่เก็บวัสดุทางการแพทย์ เนื่องจากเป็นอาคารใหญ่ และมีสภาพเสื่อมโทรมมาก ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการซ่อมแซม

ในอนาคต แผนต่างๆ ที่ทำงานอยู่ในตึกอำนวยการนี้ จะย้ายไปอยู่ตึกใหม่ที่กำลังก่อสร้าง ตึกอำนวยการอาจจะเปลี่ยนแปลงเป็นพิพิธภัณฑ์ หรือทำประโยชน์อย่างอื่น ส่วนอาคารอื่นๆ จะยังคงอนุรักษ์และรักษาโครงสร้างภายนอกไว้ ส่วนภายในของแต่ละอาคาร มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อการใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ที่ทำงานอยู่ในอาคารส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าอาคารเหล่านี้เป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ รู้แค่ว่าสร้างในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นอาคารที่มีรูปแบบเฉพาะ มั่นคง แข็งแรง เรียบง่าย

พลตรีชูสิทธิ์ ศรีอุทัยภาส ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล

“ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ จำนวน ๓ อาคาร ซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้อนุรักษ์อาคารไว้อย่างดี โดยเฉพาะอาคาร ๑ หรืออาคารพระศรี ปัจจุบันใช้เป็นอาคารสำหรับจัดแสดงหอเกียรติยศของมหาวิทยาลัยและใช้เป็นสถานที่ต้อนรับแขก ส่วนอาคาร ๒ ปัจจุบันใช้เป็นสถานที่เรียนและห้องพักครู ซึ่งรูปแบบอาคารยังคงสภาพเดิม อีกอาคารหนึ่งคือ อาคารหอประชุม ๑ ซึ่งมีรูปแบบเดียวกับหอประชุมของโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ซึ่งทางมหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงมาแล้วหลายครั้ง เพื่อให้คงอยู่ตลอดไป และครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งบุคคลภายนอก ได้มาใช้ประโยชน์จากหอประชุมนี้อย่างคุ้มค่า และจะเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น ให้แก่ อาจารย์ นักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อจะได้ช่วยกันอนุรักษ์อาคารเหล่านี้ต่อไป”

ผศ.ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

จากผลการสำรวจการใช้ประโยชน์จากอาคารเก่าที่เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี ภูเขาในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์เกิดจากหลายปัจจัย ผมขอเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการอนุรักษ์อาคารยุคสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันในการอนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรมมากขึ้น ดังนี้

๑. ศึกษา วิจัย ค้นหาหาความรู้ ม้องค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างเพียงพอ
๒. ความร่วมมือ ร่วมใจกันในการอนุรักษ์
๓. การฟื้นฟู สิ่งที่เคยมีอยู่และสูญหายไปให้กลับคืนมาใหม่
๔. ปรับปรุงพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัย
๕. มีการสืบทอดให้คนรุ่นใหม่
๖. ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
๗. เสริมสร้างอัตลักษณ์ ส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จากผู้รู้หรือจากปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อสร้างความเชื่อมโยง
๘. การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยน

นายอำนาจ จันเงิน ประธานสภาวัฒนธรรม จังหวัดลพบุรี

อาคารพักรับรองในบริเวณสวนสัตว์สระแก้ว เป็นอาคาร ๒ ชั้น เคยเป็นที่พักรับรองทหารที่มาปฏิบัติราชการที่จังหวัดลพบุรี ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบยังอนุรักษ์และรักษารูปแบบภายนอกของอาคารไว้คงเดิม ภายในมีการปรับเปลี่ยนบ้างตามการใช้ประโยชน์ ปัจจุบันนี้ ชั้นบน ยังเป็นห้องพักสำหรับให้บริการแก่ทหารและบุคคลทั่วไปเหมือนเดิม ชั้นล่าง ฝั่งทิศตะวันออก ปรับเป็นสำนักงานสวนสัตว์ ฝั่งทิศตะวันตกเป็นที่พักของทหาร ส่วนต่างๆ ภายในอาคารยังคงอยู่และได้ใช้ประโยชน์จากอาคารนี้อย่างที่เคยเป็นมาและจะช่วยกันอนุรักษ์ให้อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่หลังนี้คงอยู่เป็นมรดกทางสถาปัตยกรรมต่อไป

พ.อ.ไพรัช ทับทิม ผู้อำนวยการสวนสัตว์ลพบุรี

ตึกเอร์วีน เป็นตึก ๒ ชั้น อยู่ในสภาพสมบูรณ์ ผู้บังคับบัญชา มีคำสั่งให้อนุรักษ์อาคารนี้ไว้ ห้ามเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายนอก ภายในมีการปรับปรุงเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยบ้าง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ นี้ จะมีการปรับปรุงทาสีภายนอก มีการทำบุญที่อาคารนี้ทุกปี ปัจจุบัน เป็นที่ทำการของสหกรณ์ออมทรัพย์ หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ ทุกคนที่ทำงานในตึกนี้มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานในอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีความสง่างาม ความทันสมัยแบบตะวันตก ที่ไม่เหมือนกับอาคารอื่นๆ ทั่วไป

พท.หญิงฉันทิกา ทองประสม

รองผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ

อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรีเป็นอาคารที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่ง อาคารของโรงเรียนอนุบาล ได้รับการอนุรักษ์อย่างดีมาก มีการปรับปรุงโดยการสร้างหลังคาใหม่ ครอบคลุมหลังคาเก่า ส่วนอื่นๆ ของอาคารยังคงเป็นวัสดุเดิม แม้แต่หน้าต่างและลวดลายไม้ พื้นไม้ เห็นสมควรที่หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันอนุรักษ์อาคารเหล่านี้ไว้ และสร้างความโดดเด่น เน้นเอกลักษณ์ ทาสีโทนเดียวกัน และติดป้ายนิเทศ ที่อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ทุกอาคารรวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยกันอนุรักษ์มรดกทางสถาปัตยกรรมและเพิ่มความน่าสนใจให้กับเมืองเก่าลพบุรี

นายสุชิน คำตุลา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลลพบุรี

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “มรดกวัฒนธรรม : การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี ” เป็นการศึกษาข้อมูลจากหนังสือด้านประวัติศาสตร์ เอกสารแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าลพบุรี วารสารวิชาการ วารสารครบรอบของหน่วยงาน งานวิจัยและสื่อต่างๆ และการลงพื้นที่สำรวจสถานที่จริงและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้ครอบครอง ผู้ใช้อาคาร และผู้เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและจากข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถาปัตยกรรมทั้ง ๒๗ แห่ง ได้รู้ถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความสำคัญของอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่การศึกษา เรื่อง “มรดกวัฒนธรรม : การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี ” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี
๒. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่
๓. เพื่อรวบรวมข้อมูลอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี

ผลการศึกษา เรื่อง “มรดกวัฒนธรรม : การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี ” ที่ทำการศึกษา จำนวน ๒๖ แห่งที่ปรากฏอยู่ในเมืองเก่าลพบุรี สรุปผลได้ดังนี้

๑. สถาปัตยกรรมสมัยใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีลักษณะแตกต่างจากสถาปัตยกรรมในอดีตก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๕ และรูปแบบสถาปัตยกรรมในปัจจุบัน ด้วยเทคโนโลยีที่ถือว่าทันสมัยในยุคนั้น (หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒) ลักษณะอาคาร เป็นรูปผืนสี่เหลี่ยม มีทางเข้าอยู่ทางด้านหน้า กึ่งกลางของอาคาร ก่อสร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรง ทนทาน คอนกรีตเสริมเหล็ก และภายในอาคารส่วนใหญ่จะสร้างด้วยไม้สักทอง มีความแข็งแรง ทนทาน สวยงาม บันไดและแนวนราบันไต่ทำด้วยไม้ มีลวดลายคล้ายคลึงกันหลายแห่ง และอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงความทันสมัยที่สุดในสมัยนั้น คือ การสร้างส่วนประกอบของอาคารด้วยกระจก ประตู หน้าต่างเป็นทรงสูง ยาวลงมาถึงพื้น เพดานสูงโปร่ง บ่งบอกถึงความเป็นมาของ เรื่องราวในอดีต ประวัติศาสตร์ของบ้านเมือง ความสำคัญและความทันสมัยของเมืองเก่าลพบุรีตั้งแต่อดีต

๒. จากการสำรวจอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ทั้ง ๒๖ แห่ง ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ แต่มีตัวอย่างที่ได้รับการดูแล อนุรักษ์อย่างดียิ่ง คือ ตึกอำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล สถานีตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี ตึกเอราวัณ อาคาร ๑ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อาคาร ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เป็นต้น ที่น่าเสียดายคือ อาคารปฏิบัติการแพทย์ เคยเป็นโรงเรียนเสนารักษ์ทางการแพทย์ เพื่อผลิตนายแพทย์ทหาร แห่งแรกของประเทศไทย เป็นอาคารที่ทันสมัยที่สุดในภาคพื้นเอเชีย ในสมัยนั้น เป็นอาคารที่สง่างามมาก ถ้าได้มีการปรับปรุงซ่อมแซม และปรับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง อาคารหลังนี้จะเป็นอาคารที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของ

จังหวัดลพบุรี ถ้าคณะศิษย์เก่าแพทย์ทหารจะรวมตัวกันอนุรักษ์อาคารหลังนี้ไว้ก็จะเป็นมรดกทางสถาปัตยกรรมของชาติและเป็นเกียรติแก่โรงพยาบาลอานันทมหิดลสืบไป

นอกจากอาคารปฏิบัติทางการแพทย์ที่ถูกทิ้งร้างแล้ว ยังมีอีก ๑ อาคาร คือ โรงแรมทหารบก ที่น่าเสียดายมาก คือขณะนี้ปิดตาย อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม บริเวณโดยรอบรกรุงรัง อาคารที่เป็นบังกะโลยงหลงเหลืออยู่ ตาอยู่ในสภาพที่ใช้งานไม่ได้ โรงแรมทหารบกนี้ เคยเป็นโรงแรมหุร รองจากโรงแรมรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานครฯ ถ้าไม่มีการใช้ประโยชน์ก็จะเสื่อมโทรมไปในที่สุด ถ้าผู้เกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญของอาคารนี้ และได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซม อนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง เป็นอาคารที่แสดงถึงความทันสมัยของจังหวัดลพบุรีในสมัยนั้น เป็นรูปแบบที่แสดงถึงการได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ซึ่งรูปแบบอาคารแบบนี้ ถ้าสูญหายไป ก็จะไม่ไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษา หาความรู้

๔. โรงภาพยนตร์ทหารบก เป็นอาคารที่หลายหน่วยงานกล่าวถึงว่ามีคุณค่าแก่การอนุรักษ์อย่างยิ่ง มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เคยเป็นโรงภาพยนตร์ที่ทันสมัยรองจากโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุงในกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันนี้ มีการใช้ประโยชน์จากอาคารนี้อยู่แล้ว นับว่าเป็นการดีที่ทำให้อาคารไม่เสื่อมโทรม แต่ถ้าผู้เกี่ยวข้องและสถาปนิก ได้ร่วมมือกันอนุรักษ์อาคารนี้ จะทำให้อาคารนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น เป็นมรดกสถาปัตยกรรมของชาติสืบไป

ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในเมืองเก่าลพบุรี

๑. ผู้ครอบครองอาคารไม่ทราบถึงประวัติความเป็นมาและความสำคัญของอาคารว่าเป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่แตกต่างไปจากสถาปัตยกรรมทั่วไป
๒. ไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบรองรับการอนุรักษ์อาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เพราะส่วนใหญ่เป็นอาคารที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนว่าเป็นอาคารเก่าและมีคุณค่าแก่การอนุรักษ์
๓. ถึงแม้จะมีองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์จะเห็นคุณค่าของอาคาร แต่ถ้าผู้เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่ในการอนุรักษ์ไม่ทำการอนุรักษ์ อาคารก็อาจจะเสื่อมโทรมและเสียหายในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาคารทั้ง ๒๖ แห่งหรือองค์กร ชมรมฯ สมาคมฯ สมควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้อยู่อาศัยหรือผู้ใช้ประโยชน์จากอาคารดังกล่าวได้ทราบประวัติความเป็นมาและความสำคัญของอาคารที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ให้เป็นที่ยอมรับกันอย่างทั่วถึง

๒. สถาบันการศึกษามีจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และมีการลงพื้นที่ศึกษาจากของจริง เพื่อจะได้เห็นคุณค่า ความงามของสถาปัตยกรรมซึ่งจะไม่มีมีการก่อสร้างแบบนี้อีกแล้ว และจะได้ทราบถึงประวัติศาสตร์ สังคม ความเป็นอยู่ ตลอดจนแนวคิดของสถาปนิกในยุคนั้น

๓. ควรมีการสำรวจอาคารที่ให้เข้าก่อนต่อสัญญาทุกปี และถ้ามีสิ่งใดชำรุด ควรจัดการ)ปรับปรุงหรือซ่อมแซมก่อนที่อาคารจะเสียหายหรือทรุดโทรมไปมากเกินกว่าจะซ่อมแซมได้

๔. จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะพิเศษของสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ให้แพร่หลายในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมของชาติซึ่งประชาชนในพื้นที่ทุกคนควรรู้จักและเห็นคุณค่า

๕. อาคารที่ถูกทิ้งร้าง ๒ แห่ง สมควรมีการฟื้นฟู ปรับปรุง ซ่อมแซม เพื่อนำกลับมาใช้ทำประโยชน์อื่นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อรักษาไว้เป็นมรดกสถาปัตยกรรมของชาติและของท้องถิ่น คือ ตึกปฏิบัติการแพทย์ ในโรงพยาบาลอานันทมหิดล เป็นโรงเรียนเสนารักษ์เพื่อผลิตนายแพทย์ทหารแห่งแรกของประเทศไทยและ โรงแรมทหานบก (โรงแรมวิบูลศรี) เคยเป็นโรงแรมหรูระดับ ๕ ดาวในสมัยนั้น รองจากโรงแรมรัตนโกสินทร์ในกรุงเทพมหานคร

๖. อาคารที่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม ควรได้รับการบูรณะ และอนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกทางสถาปัตยกรรม คือ โรงภาพยนตร์ทหานบก มีความสำคัญคือ เคยเป็นโรงภาพยนตร์ที่ทันสมัยรองจากโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง ในกรุงเทพมหานคร ควรปรับปรุงและรักษาโครงสร้างเดิมไว้ และใช้ประโยชน์จากอาคารนี้ให้คุ้มค่า และอีกอาคารหนึ่งที่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมและมีบางส่วนชำรุด ได้แก่สถานที่ว่าการอำเภอเมืองลพบุรี (หลังเก่า)

๗. อาคารหอประชุม ๑ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีและหอประชุมภูมิสร เป็นอาคารที่มีรูปแบบเหมือนกัน สมควรจะมีการปรึกษาหารือกันในเรื่องการอนุรักษ์เพื่อให้อาคารทั้ง ๒ มีความโดดเด่นและมีคุณค่าเพิ่มมากขึ้น

๘. เสนอให้กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนอาคารเก่าตั้งแต่ ๘๐ ปีขึ้นไป เป็นอาคารที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และมีกฎระเบียบในการอนุรักษ์อย่างถูกต้อง

๙. จัดทำสัญลักษณ์หรือทาสีแบบเดียวกันสำหรับอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรีทุกอาคาร

๑๐. เสนอให้ราชพัสดุสำรวจอาคารเก่าที่มีคุณค่าและนำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า

๑๑. นำเสนอผลการวิจัยนี้ให้แก่จังหวัดและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมได้ทราบเพื่อเป็นข้อมูลและร่วมมือกันอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป

๑๒. มีการให้รางวัลการอนุรักษ์ดีเด่นกับอาคารที่มีการดูแล รักษาอย่างดี

๑๓. ทาสีโทนเดียวกันทุกอาคาร มีป้ายนิเทศก์ติดที่อาคารทุกอาคารและปรับปรุงอาคารที่ทรุดโทรมและใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

๑. สำรวจอาคารเก่าที่มีอายุ ๘๐ ปีขึ้นไปในจังหวัดลพบุรีและเสนอต่อกรมศิลปากรในการขึ้นทะเบียนเป็นอาคารที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์และมีกฎระเบียบในการอนุรักษ์รองรับ

๒. สำรวจความต้องการด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของผู้อยู่อาศัยในอาคารสถาปัตยกรรมสมัยใหม่

ขอขอบคุณ

พลตำรวจเอก อภิรักษ์ เวชกัญญา
 พันตำรวจโท อุกฤษณ์ ภู่อ้วน
 พลตรีนายแพทย์
 ผศ.ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า
 นายอำนาจ จั่นเงิน
 นายธรรมวิทย์
 พ.อ.ไพรัช ทับทิม
 พท.หญิงทัศนิกา ทองประสม

นายสุชิน ตูลาทอง
 นายสมคิด อ่อนยาง
 นางสาวชนิษฐา มีสมศักดิ์
 นางวงเดือน ปราบมาร

นางสาวสุรีย์รัตน์ ถึกสกุล
 นายชาติชาย จำจิต
 นายสุชาติ อ่อนสันทัด

ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี
 รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี
 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอานันทมหิดล
 รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี
 ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
 ผู้อำนวยการสวนสัตว์ลพบุรี
 รองผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการ
 สงครามพิเศษ
 ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลลพบุรี
 ครูโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
 เจ้าพนักงานสัตวบาล
 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนเทศบาลเมือง
 เขาสามยอต ๑
 โรงเรียนเทศบาลเมืองเขาสามยอต ๑
 ร้านกาแฟ เจริญสุข
 ภาพถ่ายและจัดรูปเล่ม

บรรณานุกรม

- DOCOMOMO THAILAND การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ งานสถาปัตยกรรมสมัยโมเดิร์นในประเทศไทย รองศาสตราจารย์สุภาวดี รัตนมาศ อาจารย์ ปริญญา ชูแก้ว
Pongkwan Lassus. Modern Architecture in Thailand. Issue ๕๗, ๒๐๑๗. (Pages ๖๔-๗๓)
Trueplookpanya.com/knowledge/content/๖๐๑๔/-his/
กรมศิลปากร. การสงวนรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม และ วิธีการอนุรักษ์คุณค่าดั้งเดิมของโบราณสถานและ
แหล่งที่ตั้งตามมาตรฐานโลก กรุงเทพฯ: บริษัท ประชาชน จำกัด. ๒๕๓๗.
กรมศิลปากร. รายงานผลการสำรวจและจัดทำแผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ บริเวณเมืองโบราณ
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี และงานศึกษาและวิเคราะห์การใช้ระบบภูมิสารสนเทศในการวางแผนจัดการเมืองเก่า
ลพบุรี. กรุงเทพฯ: บริษัท จีไอเมติก เทคโนโลยี จำกัด, ๒๕๕๒.
ใจรัก จันทร์สิน. (๒๕๔๙). สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ของกลุ่มสถาปนิกไทยรุ่นบุกเบิก พ.ศ. ๒๔๕๙-พ.ศ. ๒๕๐๘.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร.
๘๔จังหวัดทหารบกลพบุรี. สระบุรี: โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง ๒, ๒๕๒๕.
ชมชน พุสินไพบูลย์. ประวัติศาสตร์นิพนธ์ด้านสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย. ภาควิชาสถาปัตยกรรม
ศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : ๒๕๕๙.
ชมรมอนุรักษ์โบราณสถานและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลพบุรี. จอมพล ป.พิบูลสงครามกับจังหวัดลพบุรี.ลพบุรี.
ศูนย์การพิมพ์อาคเนย์, ๒๕๓๖.
ชาติรี ประกิตนทการ. ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร : สัญลักษณ์ทางการเมืองในเชิงอุดมการณ์.
กรุงเทพฯ
มติชน, ๒๕๕๒.ชาติรี ประกิตนทการ.. การเมืองและสังคมในศิลปะสถาปัตยกรรม-สยามสมัยไทย
ประยุกต์ ชาตินิยม: มติชน,
๒๕๕๐ชาติรี ประกิตนทการ. “ศิลปะคณะราษฎร” ศิลปะสถาปัตยกรรมคณะราษฎร (กรุงเทพฯ: มติชน). ดวงพร บัณฑิตกิจกุล “งานสังคมสงเคราะห์ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม”. วิทยานิพนธ์
สาขาวิชา
ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗. ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี.การปรับปรุง
พัฒนาปีงบประมาณ ๒๕๕๘.๒๕๕๘.

ทัศนีย์ กระต่ายอินทร์. ภาพเก่าเล่าอดีตเมืองลพบุรี : สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. ๒๕๕๒.

นิจ อักษรา. (๒๕๕๔). จากสยามสู่ไทยแลนด์ การเปลี่ยนแปลงประเทศสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม. กรุงเทพฯ: ก้าวแรก. หน้า ๑๔๖-๑๔๘
บุปผา ทิพย์สภาพกุล. การวางผังเมืองลพบุรีของจอมพล ป. พิบูลสงคราม: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏ

เทพสตรี. ลพบุรี: โรงพิมพ์ปากเพรียวการช่าง ๒ สระบุรี, ๒๕๓๓.
ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจิติ. (๒๕๕๒). การอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมและชุมชน. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรม

ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ประชาไท. รายงานพิเศษ .Submitted on Thursday, ๒๐๒๐-๙-๓๐.
ปิ่นรส รักษา. “การศึกษาสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี สมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีช่วงที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๘๑-๒๔๘๗) ช่วงที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๑-๒๕๐๐)”. วิทยานิพนธ์ สาขาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๘.
ปิ่นรส รักษา. สมชาติ จิงสิริอารักษ์. สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในจังหวัดลพบุรี.
พาสีธี หล่อธีรพงศ์. (๒๕๕๘). รูปแบบของระบบการจัดทำและส่งมอบโครงการ. Retrieved from <http://www.thaiengineering.com/๒๐๑๕/http://www.thaiengineering.com/๒๐๑๕/index.php/technology/item/๔๔๙-projectdelivery-system-for-capital-projects>
ภูธร ภูมะธน. (บก.). ภาพเก่าเล่าอดีตลพบุรี. ลพบุรี: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๐.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. แผนที่ชุมชนเมืองเก่าลพบุรี. ลพบุรี, ม.ป.ท. ๒๕๔๘.
ภูมิชัย สุวรรณดี พชร สุเมธกุล. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการและการอนุรักษ์โบราณสถานชุมชนแม่ทอม

อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา. ณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช. Journal of MCU Nakhondhat Vol.๕ No.๓ (September – December ๒๐๑๘)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. สถาปัตยกรรมเมืองเก่าลพบุรี: คู่มือท่องเที่ยวเมืองเก่าลพบุรี. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๖.

รณรงค์ พุทธาวงศ์. (๒๕๕๕). แนวทางการบริหารโครงการปรับปรุงอาคารอนุรักษ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วน

พระมหากษัตริย์. (สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. ๙๒

รณวิทย์ อุปถัมภ์นรากร. โรงพยาบาลอานันทมหิดล ปีที่ ๖๐. กรุงเทพฯ. บ.เอ็นเจโปรโมชั่น, ๒๕๔๑.

โรงพยาบาลอานันทมหิดลครบรอบปีที่ ๗๕. หจก.อรุณการพิมพ์. ๒๕๕๖.

โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย. ๑๐๐ ปี พิบูลวิทยาลัย. ลพบุรี. ๒๕๔๒.

ยงธินศรี พิมลเสถียร. (๒๕๕๖) การปรับปรุงเมืองและการฟื้นฟูเมือง. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยงธินศรี พิมลเสถียร. (๒๕๕๙). อนุรักษ์นิยามการ : หน้าพระลาน ท่าช้าง ท่าเตียน. กรุงเทพฯ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

วรสิทธิ์ ตันตินิพนธ์กุล. (๒๕๕๒). ข้อขัดแย้งในการอนุรักษ์โบราณสถานและวัฒนธรรม แบบชาตินิยม In ประวัติศาสตร์ ในมิติวัฒนธรรมศึกษา เล่มที่ ๓. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

วรพต ลือเลิศ พระราชปริยัติมุนี (เทียบ สิริญาโณ) แม่ชีกฤษณา รักษาโณม. การส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ตามหลักพุทธบูรณาการ.

มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.วารสารมหาจุฬานา ครุทรรศน์ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม

๒๕๖๑) | ๙๖๓.

วสุ โปษะนันท์. (๒๕๖๐a). ท. อย่างไรให้ Built to Last. Retrieved from

<http://www.tcdc.or.th/articles/design-creativity/> ๒๗๙๘๒/#ดร-

วสุ-โปษะนันท์--ท. อย่างไร ให้-Built-to-Last

วสุ โปษะนันท์. (๒๕๖๐b). มาตรฐาน กระบวนการอนุรักษ์โบราณสถาน. In. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

วิชัย กิจวัฒนาบุญย์. (๒๕๕๕). แนวทางการบริหารจัดการในการปรับปรุงจากโรงงานเก่าไปสู่โรงงานที่สามารถ

ประกอบการผลิตได้. (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,

วิสูตร จิระด าเกิง. (๒๕๕๒). การบริหารงานก่อสร้าง กรุงเทพฯ:

วรรณกวี. สถานทูตสหพันธรัฐรัสเซียประจำราชอาณาจักรไทย. ประวัติความเป็นมาของอาคารเก่าของ

สถานทูตโซเวียต (รัสเซีย) ในกรุงเทพฯ. Retrieved from

<http://thailand.mid.ru/th/embassy/oldembassy-th>

วิญญู อาจรักษา.(บรรณาธิการ) หลากพันสมัย: สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทย.โครงการ The Ten Books on Architecture by ASA (เล่มที่ ๑๐).

วิลลิสทรี หรยางกูร และคนอื่นๆ, การพัฒนาการแนวความคิดและรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม

อดีต ปัจจุบัน และอนาคต (กรุงเทพฯ: สมาคมสถาปนิกสยามในพระราชูปถัมภ์, ๒๕๓๖), ๔๖.

ส.สีมา. “สถาปัตยกรรม อาร์ต เดโก (ที่ลพบุรี) กับ จอมพล ป. พิบูลสงคราม” ใน, *ศิลปวัฒนธรรม* กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

สมศักดิ์ ธรรมเวที. (๒๕๕๙). การบูรณะอาคารมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม.

วารสารวิชาการ การออกแบบสภาพแวดล้อม, ๓(๑), ๓-๑๗. กฎบัตรประเทศไทยว่าด้วยการบริหารจัดการ แหล่งมรดกวัฒนธรรม, (๒๕๕๔).

สันติ เจริญพรพัฒนา. (๒๕๕๔). วิธีการดำเนินงานสำหรับโครงการก่อสร้าง (Construction Project Delivery System)

สันติ เจริญพรพัฒนา. (๒๕๖๐). วิธีการดำเนินงานสำหรับโครงการก่อสร้าง (Construction Project Delivery System). ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

สิทธิพร ภิรมย์รัตน์, วิวัฒนาการของชุมชนและการวางผังเมืองในประเทศไทย; หนังสือการออกแบบผังเมือง กรุงเทพฯ:คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๐), ๓๒. ศรีสุชาติ. (๒๕๕๗). ข่าวกรมศิลป์ ๒๕๕๗. กลุ่มเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักบริหารกลาง กรมศิลปากร. กรุงเทพฯ.

ศักดิ์ ไทยวัฒน์. เกล็ดการเมืองบางเรื่อง ของ จอมพล.ป. พิบูลสงคราม. กรุงเทพฯ ซี.พี.การพิมพ์. ๒๕๓๔.ศูนย์การทหารปืนใหญ่ อนุสรณ์ครบรอบ ๑๐๐ ปี ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม. ลพบุรี : ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ค่ายพลโยธิน, ๒๕๔๐.

หวน พินธุพันธ์. ลพบุรีที่น่ารู้. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๑๕.

อเนก นาวิกมูล. สมุดภาพยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม. ๒๕๔๒. กรุงเทพฯ. โнора, ๒๕๔๔.

อิสริย์ คุณากรณ์ดินทร์. บทบาทของโรงพยาบาลนรีในยุคจอมพล ป.พิบูลสงคราม. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร, Vol.๑๒ No ๖ (๒๐๑๙) Humanities Social Sciences and Arts (November-December ๒๕๑๙)

อภิชาติ อวจำปา. (๒๕๕๖). มาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์โบราณสถานของไทย (Legal Measures for Conservation Historic Sites of Thailand). (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธุรกิจ

บัณฑิตยThe Burra Charter: the Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance ๑๙๙๙, (๒๐๐๐). Bacarrini, D. (๒๐๐๐). Success Criteria in Project Management. PM Network,

๒๒(๗). Barrie, D. S., & Paulson, B. C. (๑๙๘๔). Professional construction management. New York: McGraw-Hill. Guideline Heritage : Conservation Management Plans, (๒๐๑๕). John,

R. M. (๒๐๐๙). The use of formalised risk management approaches by UK design consultants in conservation refurbishment projects. *Engineering, Construction and Architectural Management*, ๑๖(๓), ๒๗๓-๒๘๗. doi:๑๐.๑๐๘๐/๐๙๖๙๙๙๘๐๙๑๐๙๕๑๖๗๒

Steekelenburg, E. V. (๒๐๑๖). การอนุรักษ์มรดกเมือง - มุมมองด้านเศรษฐกิจ. โซติโกร์ ไซยวิจารณ์.

(๒๕๕๖). วิศวกรรมชลศาสตร์ = Hydraulic engineering. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ไชโย มะลิผล. (๒๕๕๒). มาตรการทางกฎหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม. (นิตยสารมหานิติศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ. กรมศิลปากร. (๒๕๒๘). ระเบียบกรมศิลปากร

ว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน. กรุงเทพฯ. ธเนศ วีระศิริ. (๒๕๕๙). การแก้ไขอาคารโบราณสถานที่ทรุดโทรมด้วยการยกปรับระดับกรณีศึกษา: อาคารวังมะลิวัลย์ ถนนพระอาทิตย์ กรุงเทพมหานคร. Retrieved ๑๐/๐๗/๒๕๖๑, from ภาควิชาเทคโนโลยีชนบท คณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ <http://eitprblog.blogspot.com/๒๐๑๖/๐๗/blog-post.html>

ธราพงศ์